

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE
FAKULTA HUMANITNÍCH STUDIÍ

Petra Burešová

**Festivity z perspektivy vietnamských
vysokoškolských studentů v Liberci**

Bakalářská práce

Vedoucí práce: PhDr. Mirjam Moravcová, DrSc.

Praha 2012

Bibliografický záznam:

BUREŠOVÁ, Petra. *Festivity z perspektivy vietnamských vysokoškolských studentů v Liberci*. Praha: Karlova univerzita, Fakulta humanitních studií, 2012. 93 str. Vedoucí bakalářské práce: PhDr. Mirjam Moravcová, DrSc.

Anotace:

Bakalářská práce „Festivity z perspektivy vietnamských vysokoškolských studentů v Liberci“ pojednává o tom, jaký je význam festivit v životě těchto studentů v Liberci. Práce zodpovídá na otázku, jaké svátky a oslavy vietnamští studenti v Liberci slaví a jakým způsobem je slaví. Empirický výzkum, který byl v této práci proveden s osmi vietnamskými vysokoškolskými studenty, vysvětluje, jaká je funkce slavených festivit při udržování a posilování etnické identity vietnamských studentů, při stmelování vlastní studentské skupiny a při integraci studentů do vietnamské komunity v Liberci. Práce dále vysvětluje, zda udržované oslavy a svátky pomáhají studentům při udržování transnacionálních vazeb se zemí původu a s rodinou a zda jim jejich slavení pomáhá integrovat se do české společnosti a do vrstevnické skupiny Čechů. Výzkum, uvedený v této práci, byl proveden s vietnamskými studenty, studujícími na Technické univerzitě v Liberci.

Annotation:

The bachelor project „Festivities from the perspective of Vietnamese university students in Liberec“ deals with the importance of festivities in the lives of the Vietnamese students at the University in LBC. The project answers the question what festivities are celebrated by the students and what ways. The research, which was carried out with 8 Vietnamese students, explains the importance of festivities for preservation and intensification of the ethnic identity of the students, for the unity of the proper student's group and for the integration of the students into the Vietnamese community in LBC. The project also explains if the festivities help students to keep international contacts with their country of origin and their families and if the celebrations help students to integrate into the Czech society and into a contemporary group of the Czechs.

The research was carried out with the students of the Technical University in Liberec.

Klíčová slova:

Festivity, Vietnamci, migrace, integrace, identita, Česká republika

Keywords:

Festivities, Vietnamese, migration, integration, identity, the Czech Republic

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem práci vypracovala samostatně. Všechny použité prameny a literatura byly řádně citovány. Práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu. Souhlasím s jejím eventuálním zveřejněním v tištěné nebo elektronické podobě.

V Praze dne 27. června 2012

.....
Petra Burešová

Poděkování:

Nejprve bych chtěla poděkovat své vedoucí práce PhDr. Mirjam Moravcové, DrSc. za investovaný čas, cenné rady, pomoc s přípravou a nesmírnou trpělivost, kterou mi věnovala.

Dále bych chtěla poděkovat všem svým respondentům za snahu, ochotu a pomoc při realizaci výzkumu.

Děkuji také Prof. Ing. Petru Loudovi, CSc. za zprostředkování kontaktů s prvními respondenty, za informace a cenné rady.

Obsah

Obsah.....	5
1 Úvod.....	7
2 Teoretická část.....	10
2.1 Festivity	10
2.1.1 Definice	10
2.1.2 Zásadní změna v podobě veřejných festivit společnosti doby moderní postmoderní.....	12
2.1.3 Význam festivit v životě moderní společnosti.....	14
2.1.4 Klasifikace festivit současné společnosti českého města.....	14
2.2 Rituál	15
2.2.1 Definice rituálu	15
2.2.2 Rituál v procesu modernizace české společnosti	17
2.3 Identita	17
2.3.1 Definování pojmu identita	18
2.3.2 Stupně identity	19
2.3.3 Etnická identita	19
2.3.4 Teorie etnické identity.....	20
2.3.5 Národní identita.....	20
2.4 Vietnam a jeho obyvatelé	21
2.4.1 Oficiální údaje o Vietnamu.....	22
2.4.2 Obyvatelstvo	22
2.4.3 Náboženství	22
2.4.4 Členění země.....	23
2.4.5 Migrace Vietnamců do Československa a České republiky.....	23
2.4.6 Situace po roce 1989	24
2.5 Vietnamská komunita v Liberci	25
2.6 Kulturní odlišnosti Vietnamců v ČR	26
2.6.1 Vietnamské spolky	27
2.7 Vietnamské tradice	28
2.7.1 Podoba vietnamských festivit	28
2.7.2 Vietnamský lunární kalendář.....	29
2.7.3 Přehled vietnamských festivit	30
3 Praktická část.....	39
3.1 Empirický výzkum	39
3.1.1 Téma empirického výzkumu	39
3.1.2 Výzkumný problém a výzkumné otázky	39
3.1.3 Výzkumná strategie.....	39
3.1.4 Techniky sběru dat	40
3.1.5 Analýza dat	40
3.1.6 Hodnocení kvality výzkumu.....	41
3.1.7 Etické otázky výzkumu	41
3.1.8 Vzorek respondentů.....	42
3.1.9 Charakteristika respondentů	43
3.1.10 Festivity slavené respondenty ve Vietnamu	47
3.1.11 Festivity opakovaně slavené vietnamskými studenty v ČR	49
3.1.12 Společnost a prostředí, ve kterém jsou festivity slaveny.....	51

3.1.13	Jednotlivé aspekty, které respondenti u festivit zdůrazňují.....	54
3.1.14	Zajišťování festivit	56
3.1.15	Vazba na Vietnam	58
3.1.16	Přikládání význam slavení festivit ze strany respondentů.....	59
3.1.17	Prolínání českých a vietnamských festivit v prostředí Čech	60
4	Závěr	63
5	Literatura.....	67
6	Přílohy.....	70

1 Úvod

Tématem mé práce jsou festivity, čili oslavy a svátky u vietnamských vysokoškolských studentů v Liberci. Vietnamskou národnost jsem si zvolila z toho důvodu, že v České republice jsou Vietnamci jednou z nejpočetnějších skupin cizinců a setkáváme se s nimi často a na mnoha různých místech. V Liberci tvoří Vietnamci také poměrně početnou skupinu a já s nimi přicházím do styku téměř každý den. Liberecká komunita Vietnamců vytváří vlastní sociální síť a je vnitřně propojená. V Liberci, stejně jako jinde v České republice, lidé dříve vnímali Vietnamce převážně jako „stánkaře“. Dnes se to mění, Vietnamce můžeme vidět jako vlastníky kamenných obchodů, provozovatele různých služeb, ale také jako žáky a studenty různých škol. Spousta vietnamských rodin žije v Liberci už dlouho a jejich děti se zde rodí. Proto můžeme vietnamské děti vidět v českých školkách a školách, ale také na univerzitách. V Liberci na Technické univerzitě jich studuje relativně mnoho, a to hlavně na Strojní fakultě.

Vietnamskou národnost jsem si pro svůj výzkum vybrala také z toho důvodu, že mám s Vietnamci dobré zkušenosti a jedna z mých dobrých přítelkyň je Vietnamka. Na tomto místě jí, kvůli anonymitě, budu říkat Lenka. Díky Lence jsem mohla poznat trochu blíže, jací mladí Vietnamci jsou, jelikož mne seznámila i s několika svými přáteli. Lenka ale již pracuje a bohužel mi nemohla být nápomocna s hledáním respondentů mezi vietnamskými vysokoškolskými studenty. Nepřímo mne ovšem přivedla k tomu, že jsem se vietnamskou národností rozhodla zabývat a s Vietnamci pracovat. Lenka mi ukázala, že mladí Vietnamci, ale i jejich rodiče, jsou velmi milí a hodní lidé, kteří nesmírně tvrdě pracují, ať už ve své práci nebo ve škole.

Skupinu vietnamských vysokoškolských studentů jsem si zvolila z toho důvodu, že je to, z hlediska Liberce, viditelná skupina, kterou spojuje vzdělání, profesní orientace, důvod migrace do ČR, ale ve většině případů i věk, vztah k víře a náboženství, rodinný stav a tím pádem i síla vazeb k Vietnamu a ekonomická situace jejich rodin.

Ve své práci jsem se soustředila na festivity. Přestože vietnamští studenti svátkům a oslavám zde v Liberci nepřipisují takovou důležitost a důraz kladou spíše na vzdělání, festivity jsou součástí jejich života, lze na nich ukázat jejich uchopení vietnamské identity, vazby k Vietnamu, vazby k vietnamské komunitě i jejich postoj k integraci do české společnosti.

Festivity jsou dle mého názoru velmi důležitým prvkem ve společnosti i v životě jedince. Jsou ukazatelem kulturní odlišnosti v komparaci etnické, sociální, ideové (náboženské) a politické odlišnosti. Festivity jsou ukazatelem identity jedinců, skupin i společenství. Pro jedince jsou také důležitým prvkem ve vztahu k všednímu, pracovnímu, životu. Lze v nich

nalézt odpočinek, čas na seberealizaci, možnost pro posílení vazeb s rodinou i společností a státem, možnost pro posílení a nalezení vlastní identity.

Výzkumný problém, který jsem ve své práci formulovala, je význam festivit v životě vietnamských vysokoškolských studentů v Liberci. Bude mě zajímat, jaké festivity vietnamští studenti za svého pobytu v Liberci pravidelně slaví, čili jaký je jejich aktuální repertoár slavených festivit. K zodpovězení této otázky bude stěžejní nejprve zjistit, jaké festivity vietnamští studenti slavili doma, ve Vietnamu a jaký je význam a myšlenkový obsah daných festivit a jejich slavení. Zde bude zajímavé sledovat, zda ve slavení při migraci do ČR došlo k redukci či nikoliv.

Dále se zaměřím na otázku, jaká je funkce slavených festivit v několika dílčích aspektech. Za prvé, jaká je funkce těchto festivit při udržování a posilování etnické identity vietnamských studentů. Tedy, zda slavením dochází k upevňování identity vietnamské či dochází k posunu slavením českých svátků k identitě české. Za druhé, jaká je funkce slavených festivit při stmelování vlastní studentské skupiny. Zda slavením dochází k upevňování vazeb s ostatními vietnamskými studenty na koleji a ve škole či nikoliv. Za třetí mne bude zajímat, zda svátky a oslavy pomáhají studentům s integrací do vietnamské komunity v Liberci či nikoliv. Dále, za čtvrté, budu zjišťovat, jaká je funkce slavených festivit při udržování transnacionálních vazeb se zemí původu. A dále, za páté, zda festivity a jejich slavení pomáhá integrovat skupinu vietnamských studentů do české společnosti, respektive do vrstevnické skupiny stejně starých Čechů.

Ve své práci se dále soustředím na to, jaká je podoba slavených festivit. Stěžejní pro mne bude zjistit, co daný svátek znamená a proč a jakým způsobem se ve Vietnamu slaví. Je důležité vědět, jaké kulturní prvky v sobě daný svátek zahrnuje a co při něm studenti zdůrazňují. Bude mne zajímat, zda si vietnamští studenti vytvářejí osobitou podobu oslav a svátků a zda se v této podobě prolínají vietnamské a české kulturní prvky či nikoliv.

Abych na výše zmíněné otázky dokázala odpovědět, provedu empirický výzkum. Výzkumnou strategií bude výzkum kvalitativní. Výzkum bude probíhat v Liberci v prostorách Technické univerzity, nejčastěji asi na kolejích. Vzorkem respondentů bude skupina osmi vietnamských studentů, se kterými uskutečním polostrukturované rozhovory. Výsledek provedeného výzkumu by měl pomoci pochopit, jaký význam kladou vietnamští studenti, kteří do ČR přijeli za vzděláním, slavení festivit v prostředí Čech a jak takové slavení vypadá.

Teoretické zakotvení mé práce bude vycházet z definice festivit a jejich úlohy ve společnosti. Provedu vlastní klasifikaci festivit, ze které budu při výzkumu vycházet. Dále se teoretické zakotvení zaměří na pojem rituálu, který s festivitami úzce souvisí, a na pojem

identity. Uvedu rovněž základní informace o Vietnamu a jeho obyvatelích a udělám výčet a základní charakteristiku vietnamských festivit. Důležité je také uvést, jakým způsobem a proč skupina mých respondentů do Čech přišla a jaké je historické zázemí vztahů České republiky a Vietnamu.

2 Teoretická část

2.1 Festivity

Obsah slova festivity je značně rozsáhlý. V mém případě budu užívat termín festivita pro slavnosti a svátky, které se staly součástí života vietnamských studentů v Liberci. A co to jsou tedy slavnosti a svátky, o něž se zajímám, a z jaké perspektivy se na ně lze dívat, dále objasním.

2.1.1 *Definice*

Slavnosti a svátky jsou mimořádné společenské události, většinou kolektivního charakteru. Jan Keller, který svátkem rozumí i slavnost a také některé volnočasové aktivity svátek definuje jako „*společensky významný den, protiklad dne všedního či pracovního*“.¹ Slavnost (festivitu) v obdobně širokém významu odlišení všedního a svátečního pojímá i Jiří Pešek.² Festivita je v jejich pojetí primárně nějaký odklon od každodenní rutiny, stereotypu, je to odklon od všedního dne. Na slavnost lze tedy nahlížet jako na součást každodennosti, v níž svátečnost stojí ve vzájemném protipólu k všednosti a je přerušením či vybočením z této všednosti.³ Festivita je sociálně uznaným rozčleněním času na dny sváteční a dny všední (společné pro nejruznější kultury).⁴

Slavnosti a svátky však můžeme vnímat z řady dalších východisek. Festivity, tedy slavnosti a svátky, jsou významným fenoménem, jímž lze zasahovat do chodu společnosti. Lze je využívat jako nástroje integrace společnosti, jako nástroje potvrzování postavení a rolí jednotlivců i skupin uvnitř společnosti, jako nástroj aktivizace společnosti nebo naopak jako ventil potenciálních odstředivých nálad ve společnosti (karneval). Festivita je vlastně funkční složkou života společnosti a jejích různě definovaných skupin (sociálních, profesních, náboženských, atd.). Z této pozice ovlivňuje jednotlivce a skupiny jako členy společnosti. Má závazný myšlenkový obsah.⁵

¹ Keller, Jan: *Svátek*. In: Petrusek, Miloslav, Vodáková, Alena: *Velký sociologický slovník, svazek I*. Praha, Karolinum, 1996. Str. 1253

² Pešek, Jiří: *Pražské slavnosti a velké výstavy: sborník příspěvků z konferencí Archivu hlavního města Prahy 1989 a 1991*. Monografické č. seriálu Documenta Pragensia, č. 12. Archiv hlavního města Prahy, 1995. Str. 8

³ Lenderová, Milena, JIRÁNEK, Tomáš, Macková, Marie: *Z dějin české každodennosti. Život v 19. století*. Praha: Karolinum, 2009.

⁴ Keller, Jan: *Svátek*. In: Petrusek, Miloslav, Vodáková, Alena: *Velký sociologický slovník, svazek I*. Praha, Karolinum, 1996. Str. 1253

⁵ Moravcová, M.: Veřejné slavnosti města. Přednášky M. Moravcové a M. Turkové na FHS UK (1994-2001). Rukopis přednášky mi poskytla M. Moravcová

“Myšlenkový obsah, který festivitě dává společenské opodstatnění a nadřazuje ji zábavě, je vložen do jejího rituálního jádra – do rituálu. Rituál je stabilní složkou festivity, kolem níž se nabalují další aktivity. Se zánikem rituálu zaniká i festivity.”⁶

V souvislosti s mým výzkumem chápu slavnosti a svátky jako kulturní zvyklosti, uznávané společností/skupinou, jako vybočení ze všedního života, která jsou nesena a svázána s určitou myšlenkou, mají formalizovanou podobu s ústředním ritualizovaným jádrem, který tuto myšlenku připomíná, a ustálené místo buď v průběhu ročního cyklu dvanácti měsíců, nebo v průběhu života člověka.

• Slavnosti a svátky ve vývoji předmoderní společnosti

Pokud se podíváme na raná stádia lidské společnosti, vidíme příznačný rys pro tuto společnost. Lidé v té době nerozlišovali mezi všedním a svátečním dnem, mezi prací a volným časem a slavení tedy probíhalo i v době pracovních činností. Hranice mezi všedním a svátečním nebyla mnohdy příliš zřetelná. Prvotní svátky a slavnosti často vycházely z různých mýtů a pověr daného společenství a mívaly podobný účel. Tím byla snaha bezpečně žít.

Člověk byl velmi závislý na přírodě a pomocí symbolických rituálů se snažil s přírodou „vycházet“. Snažil se o zabezpečení svého rodinného i hospodářského života. Vliv na podobu a průběh symbolických rituálů mělo proto zprvu hlavně střídání ročních dob a další proměny v přírodě. Archaický člověk (člověk dřívějších společenství) také věřil v cykličnost času. Čas neubíhal lineárně kupředu, nýbrž se v pravidelných cyklech obnovoval. Součástí obnovy bylo zničení uplynulého času, fáze přípravy na nový čas a jeho znovuoobnovení. Šlo o napodobování prvotního aktu stvoření. Svátky a slavnosti byly s tímto obnovováním bytostně spjaty, což se odráželo i v jejich periodicitě.⁷

S rozvojem společnosti se začal pracovní život pomalu oddělovat od volného času. Všední den se stal protipólem svátku, kdy člověk odpočívá a raduje se. To ovšem změnilo podobu původních festivit. Ztrácel se jejich původní význam a svátek začal regulovat společnost a společenské chování. Slavnost je důležitá k tomu, aby se člověk stal člověkem a aby jím zůstal.⁸ Člověk potřebuje klid na regeneraci a uvolnění, než přijdou těžké životní situace.

⁶ Moravcová, M.: *Veřejné slavnosti města*. Přednášky M. Moravcové a M. Turkové na FHS UK (1994-2001). Rukopis přednášky mi poskytla M. Moravcová.

⁷ Eliade, M.: *Mýtus o věčném návratu: Archetypy a opakování*. Praha: Oikúmené, 1993. Str. 53

⁸ Pešek, J: *Pražské slavnosti a velké výstavy: sborník příspěvků z konferencí Archivu hlavního města Prahy 1989 a 1991. Monografické č. seriálu Documenta Pragensia*, č. 12. Archiv hlavního města Prahy, 1995. Str. 9

Slavnost rytmitizuje běh lidského života a dává mu smysl. Bez slavností a svátků bychom „utopili“ svůj život v každodenním stereotypu a život by pro nás neměl žádný hlubší smysl. Aby však mohla mít sváteční chvíle svůj smysl, musí existovat jako protipól všedního dne. Dvojice všední x sváteční den nám pomáhá v životě nejenom přežít, ale určitým způsobem ho směřovat.

Ve středověku a raném novověku lidé obecně trpěli větším materiálním nedostatkem, než je tomu dnes. Slavnosti a svátky pro ně byly také příležitostí užít si radostí života. S festiviti se totiž samozřejmě pojí dobré jídlo, hostiny, výzdoba, zvyky a obyčeje. Člověk v těžké životní situaci tak mohl alespoň pár dní v roce zapomenout na svůj nelehký úděl.

Další zajímavou funkcí festivit byla možnost jedince na čas slavnosti opustit své společenské postavení a být „někým jiným“. Festivity poskytovaly neobvyklou svobodu.⁹

S rozvojem křesťanství se měnila i podoba svátků a slavností. Církev se snažila, aby festivity nabyly vážnějšího charakteru a snažila se je přetvořit do nábožensky přijatelnější podoby, snažila se je „disciplinarizovat“. Jejím cílem bylo hlavně omezit „karnevalově smíchovou složku slavností“, která provázela mnoho slavností.¹⁰ Církev také slavnosti často „zneužívala“ ke svým účelům (například v době rekatolizace) a slavnosti jí tak pomáhaly k jejím úspěchům. I přes vynaložené úsilí se však církvi nepodařilo z festivit „vymýtit“ pohanskou složku a dnešní podoba svátků a slavností je tudíž často směsí prvků křesťanských i pohanských.

2.1.2 Zásadní změna v podobě veřejných festivit společnosti doby moderní a postmoderní

Největší změna, kterou festivity prošly v euro-americké společnosti, nastala za průmyslové revoluce. Tato změna je svázána s nástupem občanské společnosti a procesem modernizace. V procesu modernizace ovlivňovaly charakter svátků a slavností tři společenské faktory: **emancipace nově se prosazujících sociálních vrstev, demokratizace společnosti a její sekularizace.**

Tradiční, náboženské i světské veřejné slavnosti a zábavy, jejichž kontinuitu lze sledovat od středověku, se postupně stávaly spíše napodobeninami původních slavností a zábav s jejich zvyky a tradicemi. Transformoval se myšlenkový obsah slavností a zvýrazňovala se jejich zábavná funkce.

Ve společenském vývoji období 19. století měly výraznou úlohu národní a sociální hnutí. Zásadně ovlivnily i české země. V průběhu české národní emancipace, zejména ve městech, ale

⁹ Frolec, V: *Město: Prostor, lidé, slavnosti*. Uherské Hradiště: Slováké muzeum Uherské Hradiště, 1990. Str. 20

¹⁰ Pešek, J: *Pražské slavnosti a velké výstavy: sborník příspěvků z konferencí Archivu hlavního města Prahy 1989 a 1991. Monografické č. seriálu Documenta Pragensia*, č. 12. Archiv hlavního města Prahy, 1995. Str. 13

posléze i na venkově, byly zakládány různé společenské organizace, kde se realizovala inteligence národa a řemeslnictvo. Na této platformě vznikaly od 40. let 19. století nové „národní“ a spolkové slavnosti (české bály, Husovy slavnosti, Slavnosti svěcení praporů, Bazary), ve městech se pořádaly zábavy, které napodobovaly české lidové zvyky (např. dožínky, selská svatba).¹¹

Také sociální emancipace měšťanstva podněcovala. V té době mělo měšťanstvo své vlastní osobité slavnosti, jimiž stvrzovalo svou sociální pozici v pozdně feudální a rodící se občanské společnosti (Máj fest 1807, Jiřinkové slavnosti 30. léta 19. století).¹² Později, během 2. pol. 19. st., se o slovo přihlásila dělnická třída, se svými vlastními festiviti, které byly většinou politicky motivované. Rodí se nový typ slavnosti, politická slavnost, která je ovlivňována ideologiemi politických subjektů (např. oslava Prvního máje za socialismu, Mezinárodní den žen, Družstevní slavnosti atp.).

V době rozvinuté medializace získávají slavnosti masovější charakter, ztrácejí ovšem mnohé ze svého původního myšlenkového a symbolického významu a stávají se často pouhou zábavou. V současnosti mladí lidé často nevidí ve festivité smysluplnost, nemá jim co říci a oni nemají tedy žádný důvod ji opakovat. A pokud se z festivity vytrácí její původní smysl a stává se pouhou rutinou či zábavou. Ztrácí se pak i význam běžné každodennosti a všední den se sváteční chvílí splývají v jedno.¹³ Je důležité, aby člověk v moderní společnosti rozuměl slavnostem, svátkům a jejich symbolům, protože mu dávají klíč k pochopení dřívějších společností i k pochopení té vlastní. „*Potřeba rituálu je potřebou kulturní a je nutné ji budovat v každé době*“¹⁴

• Rodinné slavnosti

Václav Frolec spojuje vznik rodinných oslav se šlechtickým a měšťanským prostředím. V tomto prostředí hledá počátky tradice oslav narozenin, jmenin, výročí svatby atd. a také počátky domácích zábav v rodině (různé večírky apod.)¹⁵ Na rozdíl od veřejných slavností byly tyto slavnosti vždy záležitostí rodinného a přátelského okruhu.

¹¹ Moravcová, M.: *Veřejné slavnosti města*. Přednášky M. Moravcové a M. Turkové na FHS UK (1994-2001). Rukopis přednášky mi poskytla M. Moravcová.

¹² Moravcová, M.: *Veřejné slavnosti města*. Přednášky M. Moravcové a M. Turkové na FHS UK (1994-2001). Rukopis přednášky mi poskytla M. Moravcová.

¹³ Pešková, J.: In: Pešek, J.: *Pražské slavnosti a velké výstavy: sborník příspěvků z konferencí Archivu hlavního města Prahy 1989 a 1991. Monografické č. seriálu Documenta Pragensia*, č. 12. Archiv hlavního města Prahy, 1995. Str. 29

¹⁴ Frolec, V.: *Město: Prostor, lidé, slavnosti*. Uherské Hradiště: Slovácké muzeum Uherské Hradiště, 1990. Str. 22

¹⁵ Frolec, V.: *Město: Prostor, lidé, slavnosti*. Uherské Hradiště: Slovácké muzeum Uherské Hradiště, 1990. Str. 18

Zřídka se prolínaly do veřejné sféry. Dnes se některé z nich slaví i na venkově, hlavně díky urbanizaci. Modernizace má za následek to, že dochází ke konfrontaci zemědělských lidových rituálů, které mají magický charakter, s obřady slavnostního typu. Některé slavnosti a svátky se z veřejné sféry přesouvají do sféry intimní, rodinné. Sváteční život jako celek se stává intimnějším.

2.1.3 Význam festivit v životě moderní společnosti

Existuje pevné pouto mezi obřadností a sociálním. Festivity pomáhají upevňovat sociální vztahy ve společnosti, ve skupině i v rodině. Jsou velmi významným prvkem v každodenním životě společnosti. Vyjadřují jednotu společenství (skupiny, rodiny), jsou výrazem kulturní i národní identity. V průběhu modernizace společnosti se ztrácí původní obsah mnohých festivit a zvýrazňuje se jejich vnější, výrazová stránka. Proces modernizace vzdaluje nejen rituály jejich původnímu, magickému modelu (archetypu), pomocí kterého se člověk přenesl do počátku věků a napodoboval akt stvoření,¹⁶ ale vzdaluje také festivity, vzniklé v průběhu středověku a raného novověku, jejich původnímu obsahu.

Někteří lidé, kteří jsou k současné podobě festivit spíše skeptičtí, mluví už jen o zbytcích výchozích tradic.

„Moderní doba narušila slovník rituálních gest, jejichž pomocí se i nejprostší člověk dotýkal vyššího principu.“¹⁷

Je nutné, aby i člověk v moderní společnosti rozuměl rituálům, slavnostem a ostatní symbolice. Pokud by se tak nestalo, člověk by ztratil schopnost porozumět dřívějším pokolením.¹⁸

2.1.4 Klasifikace festivit současné společnosti českého města

Klasifikaci festivit provedlo hned několik autorů z různých aspektů. Jednu z nejpropracovanějších pak provedl Václav Frolec a já ji přikládám v příloze (viz. příloha č.1). Václav Frolec užívá jako základní aspekt festivit sociální aspekt, její obsah, zaměření a společenské funkce.

Pro účely své práce jsem vytvořila zjednodušenou vlastní klasifikaci festivit, o kterou se budu opírat při interpretaci výzkumu. Tuto klasifikaci jsem vytvořila na základě analýzy dat, které jsme získala výzkumem. V této klasifikaci vycházím ze dvou kritérií. Prvním, výchozím, kritériem je kritérium sociálních vztahů mezi aktéry festivit, druhým, podřízeným, je umístění konání festivit v průběhu kalendářního roku.

¹⁶ Eliade, M: *Mýtus o věčném návratu: Archetypy a opakování*. Praha: Oikúmené, 1993. Str. 53

¹⁷ Pilka, J.: *Hudební festival jako společenský jev 20. století*. Opus musicum, 19, č.3, Brno:1987.Str.65

¹⁸ Frolec, V. *Město: Prostor, lidé, slavnosti*. Uherské Hradiště: Slovácké muzeum Uherské Hradiště, 1990. Str.22.

Festivity jsem rozdělila na:

- A) **Festivity veřejné** – jsou respektovány jako cyklicky (každoročně) se opakující tradice vlastní společnosti. Podoba těchto festivit je veřejná a jejich myšlenkový obsah, společenský význam i základní rysy scénáře mají univerzální podobu. Jejich konání je vázáno na určité dny roku; běžně jsou označovány jako **festivity výroční**. Do výročních festivit bychom zařadili takové festivity, které se slaví každý rok přibližně ve stejnou dobu a slaví je většina společnosti. Tyto festivity se v současnosti slaví převážně v den, kdy je státem uznán státní svátek, a lidé nemusejí pracovat. Oslava těchto festivit se váže převážně k nějaké mytické, historické či současné události, o které má většina obyvatel dané země povědomí.
- B) **Festivity příležitostné**, vázané na rodinu a běžně označované jako **rodinné festivity** – Tyto festivity mají naopak intimní/ soukromou podobu. Jsou spjaty s nějakou důležitou rodinnou událostí a nemají typicky univerzální podobu. Každá rodina je slaví podle určitého vzoru, který je často pro společnost podobný, ale má jisté typické aspekty a určité odlišnosti, které do nich vkládá rodina. Během rodinných festivit není státem uznán svátek, a tudíž nemá většinová společnost volný den.

V současnosti, jak již bylo naznačeno, řada festivit výročního cyklu, které jsou obecně uznávány za osobitost a vlastnictví určité společnosti/skupiny, vstupuje do života rodiny a jejich oslava se stává záležitostí dané rodiny.

2.2 Rituál

Důležitý pojem, který se k slavnostem a svátkům váže, je pojem rituálu. Každá slavnost se točí okolo nějakého rituálu a rituál je její nedílnou součástí. I oslavy narozenin a jmenin jsou vlastně určitý rituál. Oslavenec často pořádá oslavu, nechybí dort, popřání od rodiny a přátel a to vše je rituální jednání. Oslava má často kolektivní charakter, stejně jako rituál, a nějakým způsobem se odděluje od běžného, všedního života. Vztah mezi rituálem a slavností je oboustranný. Rituál může být součástí slavnosti, ale také může být samotnou festivitou.¹⁹

2.2.1 Definice rituálu

Formovat vhodnou definici, která by zachytila široké spektrum činností, které bychom mohli chápat jako rituální činnost, není vůbec jednoduché. Definice bylo formulováno velké množství.

¹⁹ Frolec, V: *Město: Prostor, lidé, slavnosti*. Uherské Hradiště: Slovákcké muzeum Uherské Hradiště, 1990. Str. 19.

Já zde předkládám jednu z těch nejznámějších od britského antropologa Victora Turnera. Ten definici rituálu formuluje takto:

Rituál je předepsané formální chování pro příležitosti neodkázané na technickou rutinu; odkazuje na víru v mystické (nebo neempirické) bytosti či síly, pokládané za první a poslední příčiny všech účinků.²⁰

Tato definice však nevyjadřuje příliš dobře dynamickou povahu rituálů, kterou Turner několikrát ve svých pracích demonstroval. Rituál má mnoho rozmanitých podob a stránek. Jak jsem již řekla, rituál i festivity jsou určitým protipólem každodenního všedního života. Rituál má mnoho nejrozličnějších funkcí a to jak na úrovni samotného člověka, tak na úrovni kolektivu nebo celého společenství. Rituál dokáže vyvolat změny i je potlačit a nastolit rovnováhu. Dokáže léčit a lze s ním (nebo se alespoň lidé po celá staletí domnívají) ovlivňovat běh životních sil i úrodnost půdy. Pomocí rituálů můžeme také komunikovat s nadpřirozeným světem duchů nebo našich předků. A v neposlední řadě si pomocí rituálů předáváme určité hodnoty a normy, které jsou v dané kultuře zakořeněné.

Francouzský antropolog, etnolog a religionista Arnold van Gennep významně přispěl k definování rituálů a jeho podob.²¹ Definoval přechodové rituály jako příklady rituálů, které vyznačují změnu v postavení jednotlivých osob či skupin nebo změnu nějakého období. Přechodové rituály jsou primárně spojovány s iniciačními obřady, ale jejich využití je přitom mnohem širší. Van Gennep definoval tři fáze přechodových rituálů. První fází je fáze preliminární, kdy dochází k odklonění od starého statusu a k vykořenění veškerého původního chování, aby mohl být jednotlivec či skupina přiveden do stavu nového. Ve druhé fázi, liminální, kterou se podrobně zabýval Victor Turner se svou ženou Edit,²² dochází k přechodu mezi starým a novým statutem, stavem. Je to jakýsi mezistupeň před konečnou fází přechodu. V poslední, postliminální fázi, se jedinec začleňuje do nové role či nové skupiny, přijímá nový status. V této fázi dochází k opětovnému zapojení, ovšem ve změněném stavu.

Tyto tři fáze se vyskytují téměř ve všech typech rituálů, zejména v těch rituálech, které jsou charakteristické nějakým typem změny či přechodu. Příkladem přechodových rituálů je například svatba. Jedinec v první fázi opouští fázi svobodného člověka, nastává samotné

²⁰ V. Turner: *Průběh rituálu*. Praha: Computer Press, 2004. Str. 79

²¹ Bowie, Fiona: *Antropologie náboženství*. Praha: Portál, 2008. Str. 157

²² Victor Turner: *Průběh rituálu*. Praha: Computer Press, 2004. Str. 79

období líbánek a „překročení prahu“, uvykání si na změnu a poté má už jedinec změněný status, je ženatý či vdaná. Dalším příkladem může být střídání ročních dob, dospívání, smrt (tedy přechod od živého k mrtvému apod.).

Liminalita je chápána jako prahovost, práh přechodu mezi dvěma fázemi. Turner zkoumal povahu liminality a její úlohu v rámci celého rituálu. Zjistil, že může získat převahu nad dvěma zbylými fázemi a že ji lze takřka donekonečna protahovat (například u studentů, kteří neustále odkládají vstup do pracovního procesu atp.). Podle Turnera je pro liminální fázi typická „communitas“ (komunita). Komunita je v jeho pojetí spontánní příbuzenství, vazba utvořená mezi lidmi na základě sdílené zkušenosti liminality a stejného sociálního statusu v ní. Vazby mezi lidmi v takto pochopené komunitě jsou rovnostářské a nestrukturované.

2.2.2 Rituál v procesu modernizace české společnosti

Modernizace, jak již bylo řečeno, ovlivnila obřadní systém života obyvatel českých měst i vesnic. Na počátku modernizace měly mnohé rituály, které praktikovalo obyvatelstvo českých zemí, ještě stále převážně rolnický charakter, který vycházel zejména z agrárního způsobu života a myšlení a byl založen na přírodních cyklech. Zaměřuji se zde hlavně na rolnickou vrstvu obyvatel. Měšťané, řemeslníci a nastupující byrokracie měly samozřejmě své vlastní rituály, které měly trochu jinou podobu.

Rituály rolnictva stále ještě směřovaly k zajištění prosperity, úrody. Rolník si spojoval přírodu s něčím posvátným a jeho snahy směřovaly k soužití a zajištění si její pomoci, což vykonával pomocí magických obřadů. Jak ovšem modernizace pokročila a nabývala na síle, víra v magii se pomalu ztrácela a převládl racionální pohled na svět. Podoba rituálů se tak výrazně transformovala a v některých případech se původní obsah zcela vytratil.²³

2.3 Identita

Ve své práci bych se chtěla zabývat také otázkou identity. Bude mě zajímat, zda svátky a slavnosti, které vietnamští studenti slaví a) přispívají k uchování vietnamské národní a etnické identity, b) zda stmelují vietnamskou komunitu mezi studenty, či za c) posouvají jejich identitu směrem k sebeidentifikaci s českou společností slavením českých festivit. Táhá se tedy: Jaký význam mají pro vietnamské studenty svátky a slavnosti k potvrzení a profilování jejich identity?

Abych mohla s tímto problémem pracovat, je důležité si nejdříve vymezit samotný pojem identity.

²³ Frolec, V: *Město: Prostor, lidé, slavnosti*. Uherské Hradiště: Slovákcké muzeum Uherské Hradiště, 1990. Str. 15.

2.3.1 Definování pojmu identita

Na identitu můžeme nahlížet z různých pohledů, například ve filosofii znamená něco jiného než v psychologii, antropologii a sociologii.²⁴ Ve výkladu všech uvedených disciplín je však význam tohoto pojmu spojen s totožností člověka. Pro mne je stěžejní zaměřit se na proces ztotožnění, tedy na identifikaci, a to na identifikaci sociální. Sociální identifikace nám říká, k jaké skupině jedinec patří, s jakou skupinou se identifikuje. Tato identifikace úzce souvisí s pojmem sociálního učení.²⁵

Otázka identity se začala ve společenskovědním výzkumu prosazovat jako jedna z priorit od 70. let minulého století a stala se stěžejní hlavně v době, kdy začala být identita a identifikace problematickou v mnoha společenstvích. S otázkou identity bylo a stále je úzce svázáno mnoho společenských hnutí a politických směřování – například feministická hnutí, nacionalistická politika, boje za občanská práva minorit, různá národní hnutí atd.

Identita jedince ve společnosti je tvořena mnoha faktory, z nichž některým se v té dané společnosti přikládá větší a některým menší význam. Mezi faktory, které tvoří identitu, můžeme zařadit například národnost jedince, příslušnost k různému etniku, věk, vzdělání, náboženství, pohlaví, sexuální orientaci, sociální vrstvu a rodinu. Základním faktorem je pak ve většině společností věk a pohlaví jedince. Všechny tyto faktory potom tvoří příslušnost jednotlivce k určité skupině.²⁶

Proces identifikace nastává pouze tehdy, pokud máme možnost srovnat se s někým jiným.²⁷ Takzvaně buď se s ním identifikujeme, nebo nikoliv. Musíme vnímat rozdíly mezi námi a „těmi ostatními“. Z toho také vyplývá, že identifikace se mění v závislosti na tom, ke komu se vztahuje. Každý jedinec má několik stránek své osobnosti, doma je rodičem, v práci zaměstnancem, ve sportu například nadšeným cyklistou. Můžu být tedy ve vztahu ke svým dětem rodičem a ve vztahu ke svým rodičům naopak dítětem. Tomuto aspektu identity se říká *relační aspekt identity*.²⁸ Ženy v západních společnostech si například často stěžují na to, že je s nimi v zaměstnání zacházeno hlavně podle jejich genderové identity a nikoli podle jejich skutečných pracovních schopností a dovedností. To je podle nich diskriminační aspekt.

²⁴ Nakonečný, Milan: Identita. In: Petrusek, Miloslav, Vodáková, Alena: *Velký sociologický slovník "svazek I.* Praha, Karolinum, 1996. Str. 414

²⁵ Vlášil, Jan: Učení sociální. In: Petrusek, Miloslav, Vodáková, Alena: *Velký sociologický slovník "svazek I.* Praha, Karolinum, 1996.

²⁶ Eriksen, Thomas Hylland: *Antropologie multikulturních společností. Rozumět identitě.* Praha: Triton, 2007. Str. 65

²⁷ Eriksen, Thomas Hylland: *Antropologie multikulturních společností. Rozumět identitě.* Praha: Triton, 2007. Str. 68

²⁸ Viz pozn. pod čarou č. 27

Identifikace vnitřní, takzvaně ta, kterou pocítujeme my, kým se skutečně cítíme, může být navíc úplně odlišná od vnější identifikace, čili jak nás vidí ostatní lidé. Příkladem může být muž, který se narodil v ženském těle. Takový jedinec se sám cítí být mužem, ale celá společnost ho vnímá podle jeho vnějších znaků jako ženu.

Druhým aspektem identity je *aspekt situační*.²⁹ To znamená, že identifikace probíhá na základě určité situace a daných okolností. Pokud například přijedu do Bosny, kde je politika výrazně ovlivňována příslušností k určité etnické skupině, bude pro místní obyvatele moje etnická identita daleko důležitější než například identita genderová.

2.3.2 Stupně identity

Je obecně uznávaným faktem, že některé identity jednotlivce jsou brány jako důležitější než jiné- jak z pohledu jednotlivce, tak z pohledu skupiny. Například Norové mají velmi silnou národní identitu, ale naopak Španělé ji příliš silnou nemají.³⁰ Najít odpověď je zde velmi složité. Do určité míry lze říci, že vnitřní soudržnost skupiny závisí na tlaku z vnějšku, kterému je nebo byla vystavena. Toto pravidlo formuloval německý sociolog George Simmel.³¹ Pokud se jedinec narodí jako člen etnické skupiny, která byla dlouhou dobu pod nadvládou nějaké silnější etnické skupiny, vzniká velká pravděpodobnost, že takový člověk bude mít jasně definovanou etnickou identitu. To, že jsou například ženy častěji vystaveny nějakému vnějšímu tlaku společnosti než muži, nám zase vysvětluje, proč spojujeme genderovou identitu spíše se ženami.

Vnější tlak není to jediné, co udržuje soudržnost skupin. Je důležité, aby skupina měla také určité vnitřní uspořádání a aby její členové byli schopni loajality a měli mezi sebou silné vnitřní vazby.

2.3.3 Etnická identita

Etnická identita odkazuje jedince k představě o jeho původu a k představě o jeho společných předcích.³² Nemá nic společného s tím, jak člověk vypadá, například lze těžko rozlišit Čechy a Slováky. Vedle víry ve společný původ a společného předka je k vymezení etnické identity nutná existence „jiných“ národů, aby se jedinec vůči nim mohl vymezit.

Etnická identita je nám do určité míry dána už od narození. Jakmile dítě přijde na svět, je identifikováno podle etnické skupiny, do které se narodí. Do jisté míry je nám tedy etnická

²⁹ Eriksen, Thomas Hylland: *Antropologie multikulturních společností. Rozumět identitě*. Praha: Triton, 2007. Str. 70

³⁰ Eriksen, Thomas Hylland: *Antropologie multikulturních společností. Rozumět identitě*. Praha: Triton, 2007. Str. 73

³¹ Viz pozn. pod čarou č. 30

³² Eriksen, Thomas Hylland: *Antropologie multikulturních společností. Rozumět identitě*. Praha: Triton, 2007. Str. 100

identita připsána, ovšem v průběhu let si ji můžeme změnit v tom smyslu, jaký etnické identitě budeme přikládat význam a důležitost. Často je ovšem jedincův etnický původ natolik zřetelný, že jsou nuceni tlakem okolí svou identitu přijmout a přikládat ji větší význam, než by sami chtěli. Ve společnostech, které jsou kulturně homogenní, se nepřikládá etnické identitě velký význam, jelikož mají jedinci identitu převážně stejnou. Problém může nastat ve společnostech, které jsou etnicky heterogenní a žijí v ní osoby s různými etnickými identitami, tam může být tlak z vnějšku vyšší. Záleží ovšem i na konkrétních hodnotových aspektech dané společnosti a významu, který etnicitě přikládá.³³

2.3.4 Teorie etnické identity

Sociologie rozlišuje dvě základní teorie etnické identity. První z nich je **primordialistická** a druhá **instrumentalistická**.

Primordialistická teorie etnické identity říká, že etnická identita je dána jedinci již od narození, bez nutnosti styku s druhými osobami nebo jakékoli osobní zkušenosti. Etnická identita není ovlivněna společností, ale je brána jako přirozená stránka jedincova života.

Tuto teorii někteří nazývají jako teorii esencialistickou, protože na etnicitu se zde nahlíží jako na esenci nebo jádro lidské společnosti. Esence může být v podobě jazyka, kulturních hodnot společnosti nebo společného náboženství.

Instrumentalistická teorie naopak tvrdí, že si jedinec může svou etnickou identitu zvolit podle vlastního přesvědčení, ale také si ji jedinec často volí na základě vnějších tlaků lidí okolo sebe nebo na základě dané situace. Etnicita je instrumentální, vytvořená za určitým účelem a lidé si ji sami konstruují podle aktuálních potřeb. Etnicita je spoluutvářena různými sociálními či politickými vlivy. Identita jedince je tak utvářena vnitřními i vnějšími okolnostmi.

2.3.5 Národní identita

Národní identita je s identitou etnickou úzce spojována, ale zahrnuje v sobě důležitý aspekt, který etnická identita nemá, a to je politický aspekt identity. Politický aspekt identity v sobě zahrnuje vědomí jedince o vlastním národě jako politickém uskupení. Etnická identita je naproti tomu založena na jiných než politických aspektech. V rámci kulturních složek etnické

³³ Bačová, V: Etnická identita a historické zmeny - štúdia obyvateľov vybraných obcí Slovenska. Bratislava, Veda. 1996

identity dáváme na velmi významné místo například jazyk, mentalitu a jiné kulturní odlišnosti, společný původ a společného předka.

Národní identitu můžeme definovat podle několika hlavních aspektů. Těmi aspekty jsou: jazyk, území národa, historie národa a jedincovo sebeuvědomění jakožto člena onoho národa. Jedincova národní identita je tvořena tím, v jakém národním státě žije a jakému národu připisuje svou příslušnost. Stejně jako u etnické identity se národní identita vymezuje společnou minulostí, společným původem a předky.

Podle Vladimíra Baara můžeme rozlišit čtyři základní modely národů.³⁴

- 1. Evropský typ-** do něhož můžeme zařadit všechny evropské národy, se vyznačuje tím, že klade důraz primárně na společný národní jazyk, kulturu a na společný historický vývoj ve specifickém časovém období. Vyznačuje se také vztahem k národním symbolům.
- 2. Americký typ-** Klade největší důraz na jazyk a kulturu, což byly dva aspekty, které se do Ameriky dostaly z Evropy a přizpůsobily se tamním podmínkám. Dále je zde důležitá barva pleti, náboženství a historická příslušnost. Významnou roli hraje pocit historické sounáležitosti, v hranicích, které byly narýsovány Evropany.
- 3. Asijský typ-** Je obtížnější charakterizovat než předcházející dva. Zjednodušeně lze říci, že klade důraz na území, hlavně na administrativně vymezený stát, na jazyk, náboženství a historický vývoj. Etnická teritoria jsou v důsledku značných migrací a změn státních hranic roztržena do různých lokalit.
- 4. Africký typ-** Tento model je nejvíce multietnický, což je způsobeno velkým množstvím malých států na území Afriky, také v důsledku evropské kolonizace. Je nejméně rozvinutý a nejméně stabilizovaný.

2.4 Vietnam a jeho obyvatelé

Vzorkem studentů, se kterými provádím výzkum, jsou vietnamští studenti, studující na Technické univerzitě v Liberci, relativně krátkou dobu (většina zhruba 3 roky). Vazba k Vietnamu je u nich tudíž stále velmi silná, navíc, ve většině případů se studenti chtějí vrátit zpátky do Vietnamu. Proto do své práce zařazují kapitolu o Vietnamu. Považují za velmi důležité poznat zázemí, ze kterého moji respondenti pochází. Kulturní odlišnosti Vietnamu a

³⁴ Baar, V: *Národy na prahu 21. století: emancipace nebo nacionalismus?* Ostrava: Ostravská univerzita, 2002. str. 58

stejně tak velmi rozvětvené druhy náboženství v této zemi samozřejmě ovlivňují podobu festivit, které vietnamští studenti v České republice slaví.

2.4.1 Oficiální údaje o Vietnamu³⁵

Vietnam, oficiální název země je Socialistická republika Vietnam, se rozkládá na 331 211 km² v Asii na východním pobřeží Indočínského poloostrova. K vietnamským sousedům na severu patří Čína, na západě Laos a Kambodža a východní hranici tvoří Jihočínské moře. Země se táhne od severu k jihu a má velmi rozmanitý terén. Na severu a také téměř v celé střední jsou převážně hory, naopak na jihu v deltě řeky Mekong nížinné oblasti, kde se pěstuje hlavně rýže. Ve Vietnamu je podnebí většinou horké a vlhké. Severní Vietnam má rok rozdělený, stejně jako my, na čtyři roční období. V létě je velmi teplo a také vlhko, hodně prší, naopak zima je spíše suchá a chladná. Ve střední a jižní části Vietnamu mají pouze dvě roční období. Období vydatných dešťů a období sucha.³⁶

2.4.2 Obyvatelstvo

Vietnam je 13. nejlidnatější zemí světa a má 84,15 milionů obyvatel. Hustota osídlení je na zemi, která se věnuje hlavně zemědělství, velmi vysoká. Čítá průměrně 254 obyvatel na jeden km², v deltě řek je ovšem ještě mnohem vyšší. Většina Vietnamců žije stále ve venkovských oblastech, ovšem ve městech je lepší zdroj obživy. Proto dochází ke stále větší urbanizaci. Na území Vietnamu žije zhruba 54 různých etnických skupin. Většina obyvatel je Vietů, kteří žijí hlavně u velkých řek. Ve Vietnamu žijí také například Muongové, Čamové, Thajové, Číňané atd.

Jazykem většiny obyvatel je vietnamština, což je jazyk tonální. Změnou tónu dochází rovněž i ke změně významu slova, protože každá slabika má jeden ze šesti tónů. Nejvíce obyvatel je zaměstnáno v zemědělství (asi 70%), přičemž hlavní pěstovanou surovinou je rýže. V roce 1986 byly zahájeny reformy „perestrojky“ (doi moi) a došlo k nárůstu i ostatních hospodářských odvětví. Hlavní překážkou ekonomického rozvoje Vietnamu je ovšem stále slabě rozvinutá infrastruktura, a to hlavně oblast pozemní dopravy.³⁷

2.4.3 Náboženství

Jak již bylo řečeno, náboženství ve Vietnamu je velmi rozrůzněné. Úplně původně ve Vietnamu existovaly animistické kultury, později se začal šířit také buddhismus, taoismus, konfucianismus a hinduismus. Dnes je nejvíce zastoupen buddhismus mahájánového typu (zhruba 50%). Velká část buddhistů jsou také vyznavači zen-buddhismu. V zemi je rovněž

³⁵ Hlavatá, L, IČO, Ján a kol.: *Dějiny Vietnamu*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2008. str. 5

³⁶ Hlavatá, L, IČO, Ján a kol.: *Dějiny Vietnamu*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2008. str. 7

³⁷ Hlavatá, L, IČO, Ján a kol.: *Dějiny Vietnamu*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2008. str. 12

menší procento katolických věřících (asi 8 milionů obyvatel/ 10%) i lidí vyznávajících islám. Hojně zastoupena je také církevní sekta Cao Dai a buddhistická sekta Hoa Hao (obě mají asi 2 miliony členů).³⁸

2.4.4 Členění země

Vietnam se dělí na tři části. Severní část se jmenuje Bac Bo, střední část Trung Bo a jižní část Nam Bo. Celý Vietnam je potom rozdělen ještě na 63 provincií a 5 měst pod ústřední správou, které jsou na úrovni provincií. Města, která jsou pod ústřední správou Vietnamu, jsou Hanoj, Ho Či Minovo město (původně Saigon), Da Nang, Can Tho a Hai Phong. Samotné provincie jsou pak rozděleny na okresy a obce. Hlavní město Vietnamu se nazývá Hanoj a má 3,21 milionu obyvatel. Největší město je ovšem Ho Či Minovo město s 5,73 miliony obyvatel.

2.4.5 Migrace Vietnamců do Československa a České republiky

V současné době je v České republice vietnamská komunita jednou z nejpočetnějších. Čítá asi 56 055 Vietnamců. Cizinců je potom v České republice 408 036 (údaje jsou ke dni 30. 9. 2011).³⁹

Vietnamci, kteří mají trvalý typ pobytu, jsou většinou ti imigranti, kteří sem přišli na základě sloučení rodiny a rozdíl v zastoupení mužů a žen tudíž není tak velký. Přechodný typ pobytu mají naopak spíše muži (asi o 50% více než ženy), kteří přišli do České republiky většinou za účelem podnikání.

V současné době je patrné, že si čeští občané na Vietnamce relativně dobře zvykají, ovšem vždy tomu tak nebylo. Tyto vztahy jsou výsledkem složitého vývoje v druhé polovině 20. století. Ve Vietnamu na počátku 50. let 20. století probíhaly boje mezi francouzskými jednotkami a Ho Či Minovými partyzány. Francouzi v roce 1954 Vietnamskou demokratickou republiku odřízli od jižní části Vietnamu a tím pádem obyvatelé severu strádali a neměli co jíst, jelikož jih poskytoval hlavní zásoby potravin. Sovětský svaz a s ním i my tehdy přispěchal na pomoc a to byl začátek spolupráce.⁴⁰

Hlavní imigrační vlna Vietnamců do Československa začala po roce 1950, kdy byly oficiálně navázány diplomatické vztahy mezi Československou republikou a Vietnamskou demokratickou republikou.⁴¹ V září roku 1956 potom oba státy podepsaly Dohodu o hospodářské a vědeckotechnické spolupráci a v Československu se začali vzdělávat vietnamští

³⁸ Hlavatá, L., IČO, Ján a kol.: *Dějiny Vietnamu*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2008. str. 9

³⁹ Český statistický úřad. Dostupné z: <http://www.liberec.czso.cz/x/krajedata.nsf/oblast2/cizinci-xl>

⁴⁰ Müllerová, P.: *Stručná historie států. Vietnam*. Praha: Libri, 2004. Str. 83

⁴¹ Müllerová, P.: *Stručná historie států. Vietnam*. Praha: Libri, 2004. Str. 83

studenti, převážně v oblastech strojírenství a lehkého průmyslu (např. textilní či potravinářský průmysl).

Na začátku 60. let do Československa začali jezdit Vietnamci hlavně kvůli studiu na našich vysokých školách technického zaměření. Když v roce 1964 vypukla ve Vietnamu válka a severní Vietnam bojoval proti jižnímu s pomocí USA, přijely dokonce do České republiky, konkrétně do Chrastavy u Liberce, dvě skupiny sirotků a dětí významných vietnamských politiků. Azyl získaly v tamním dětském domově. V roce 1967 přijelo do Československa dalších asi 2500 praktikantů, kteří se uplatnili ve strojírenství, textilním, stavebním, sklářském nebo dřevařském průmyslu. Vietnamci se podrobili odbornému zaučení a vrátili se do Vietnamu.⁴² Dohoda o odborné přípravě občanů VDR v československých organizacích pak byla podepsána v roce 1974 a k nám přijelo dalších asi 5000 vietnamských občanů. Ti se opět uplatnili převážně ve strojírenství, stavebnictví a energetice.⁴³

V 80. letech se potom zvýšil počet vietnamských studentů na československých vysokých školách. Po oficiální návštěvě prezidenta ČSSR Gustava Husáka ve Vietnamu byla podepsána Smlouva o přátelství a spolupráci mezi ČSSR a VSR a pokračovalo zaměstnávání a příprava vietnamských občanů. V té době počet Vietnamců v Čechách vzrostl zhruba na 27 000, většinou to přitom nebyli studenti, ale pracující v různých průmyslových odvětvích.⁴⁴ Občané ČSSR však nebyli na takový obrovský příliv Vietnamců připraveni a ne vždy je přijali s nadšením.⁴⁵

2.4.6 Situace po roce 1989

Po roce 1989 spolupráce zeslábla a Česká republika se snažila splnit všechny závazky vůči Vietnamu a současně přerušila spolupráci. Vietnamci k nám tedy přestali jezdit za účelem vzdělávání. Ovšem v 90. letech se v ČR změnily podmínky pro podnikání, což přilákalo hodně Vietnamců zpět. Vietnamci využili své zkušenosti s ČR i své pracovitosti a mnoho z nich se u nás usadilo jako obchodníci.

V současné době se vietnamští podnikatelé snaží o něco víc, než jen být vnímáni jako „stánkaři“. Zakládají své vlastní kamenné obchody s potravinami a snaží se proniknout i do jiných odvětví.⁴⁶ Stoupá také počet vietnamských studentů i vietnamských dětí narozených v ČR, tedy druhé generace. Pro vietnamské rodiče je vzdělání jejich dětí naprosto stěžejní

⁴² Müllerová, P: *Stručná historie států. Vietnam*. Praha: Libri, 2004. Str. 84

⁴³ Müllerová, P: *Stručná historie států. Vietnam*. Praha: Libri, 2004. Str. 84

⁴⁴ Müllerová, P: *Stručná historie států. Vietnam*. Praha: Libri, 2004. Str. 87

⁴⁵ Müllerová, P: *Stručná historie států. Vietnam*. Praha: Libri, 2004. Str. 87

⁴⁶ Müllerová, P: *Stručná historie států. Vietnam*. Praha: Libri, 2004. Str. 90

záležitostí a jsou ochotni za něj zaplatit vysoké částky. Podle toho také výkony vietnamských dětí vypadají. Jsou velmi pracovití a cílevědomí a největším problémem pro ně nejčastěji zůstává složitá čeština, kterou se snaží většinou dohonit různým doučováním.⁴⁷

Jednou z osob, která se snaží udržovat dobré česko-vietnamské vztahy a podporovat vzájemnou spolupráci je profesor a inženýr Petr Louda z Technické univerzity v Liberci. Díky němu jsem schopna provádět svůj výzkum právě se studenty z Technické univerzity v Liberci, ze Strojní fakulty. Studenti sem přijeli v rámci stipendijního programu, jehož garantem byl právě profesor Louda.⁴⁸

2.5 Vietnamská komunita v Liberci

Vietnamci se v České republice usazují spíše ve velkých městech, jakými jsou Praha, Brno, Ostrava a v příhraničních oblastech. V Libereckém kraji jich je zhruba 2 241⁴⁹ a v okrese Liberec asi 954. Největší koncentrace Vietnamců je potom v Liberci (asi 500) a v menší míře i v dalších městech v okrese Liberec, jako je Jablonec n. Nisou, Turnov a Česká Lípa.⁵⁰

V Liberci, stejně jako v dalších městech České republiky, existuje Svaz Vietnamců. Svaz pomáhá Vietnamcům např. ve finanční tísní (pořádáním různých sbírek), pořádá různé kulturní akce a pomáhá vietnamským občanům s různými formálními záležitostmi (např. jednání s úřady apod.)

Vietnamská komunita v Liberci, jak již bylo řečeno, čítá okolo 500 Vietnamců. Většina z nich pracuje v restauracích, večerkách či nehtových studiích a má živnostenský list. Někdy si Vietnamci ovšem pořizují živnostenský list pouze kvůli snazšímu jednání s úřady, ale sami nepodnikají, nýbrž jsou zaměstnaní.⁵¹ Členové vietnamské komunity v Liberci si nezakládají příliš často oficiální lokální spolky ani nemají žádné oficiální místo svých schůzek. Nejčastěji se scházejí neformálně v restauracích u některého ze svých členů.

Vietnamská komunita společně se Svazem Vietnamců v Liberci pořádá několikrát do roka velké akce, jejichž účelem je stmelit vietnamskou komunitu v ČR a seznámit Vietnamce z různých koutů Libereckého kraje. Největší akcí je oslava lunárního Nového roku, která se každoročně koná v Koloseu v Liberci. Koloseum nabízí relativně levný pronájem velkého sálu, kam se často velmi početná skupina (asi 200 lidí) snadno vejde. Takovéto akce se potýkají

⁴⁷ Müllerová, P: *Stručná historie států. Vietnam*. Praha: Libri, 2004. Str. 91

⁴⁸ O spolupráci mezi Technickou univerzitou v Liberci a Vietnamem konkrétněji v praktické části mé bakalářské práce.

⁴⁹ Údaje mám ze setkání partnerů regionální platformy zabývající se problematikou integrace cizinců v Libereckém kraji. Program setkání: Vietnamci v ČR. Informace zprostředkovala Petra Sovová, DiS - vedoucí Centra na podporu integrace cizinců v Libereckém kraji.

⁵⁰ Viz. Poznámka pod čarou 49

⁵¹ Viz. Poznámka pod čarou 49

s malým zájmem české veřejnosti, také z toho důvodu, že Vietnamci je nezvou. Bývají tak přítomni pouze zástupci různých institucí (např. z Centra na podporu integrace cizinců v Liberci apod.)⁵²

2.6 Kulturní odlišnosti Vietnamců v ČR

Jak již bylo řečeno, Vietnamci kladou obrovský důraz na vzdělání a co je zajímavé, vzdělání má pro ně úlohu hlavně instrumentální. Většina Vietnamců studuje proto, aby nemuseli ve Vietnamu dít na rýžovém poli, ale aby mohli zabezpečit sebe i svou rodinu jiným zdrojem výdělku. Na rozvoj osobnosti a uměleckého cítění se neklade přílišný význam. Z toho důvodu nenajdeme vietnamské studenty na fakultách humanitních věd nebo na výtvarných fakultách, ale jsou zastoupeni převážně v technických oborech.

Nežádka se stává, že babička, která má většinou v dané rodině hlavní slovo, se rozhodne poslat vnuka či vnučku na studia do jiné země. Celá rodina se tedy složí na náklady na cestu a dítě vyjede. Školáka ani nenapadne, že by mohl odporovat. Tento systém vyplývá z velmi silných vazeb v rodině. Ty jsou dosti odlišné od těch českých. Rodina nebývá nukleární, tvořená pouze rodiči a dětmi, ale často spolu v jedné domácnosti žijí i tři generace. Každý má v takové rodině svou pevnou úlohu, přičemž platí, že staří členové domácnosti mají velmi vážené slovo.⁵³

Česká společnost je založená na individualismu, člověk je zvyklý řešit si věci sám, naopak ve vietnamské společnosti a hlavně v rodině se všechno dělá dohromady. Všichni mluví do všeho, až to může mít negativní odezvu v podobě ztráty soukromí a individuálního já. Úcta ke stáří a hlavní slovo nejstarší generace může mít další nevýhodu a tou je, že si mladí musejí dávat velký pozor na to, s kým mluví a co říkají a často i přesto na jejich názor není brán zřetel.

Odlišné od české společnosti je také to, jakým způsobem Vietnamci nahlíží na volný čas. Jak již bylo řečeno, Vietnamci jsou zde primárně za účelem vzdělávání nebo za účelem práce, kvůli vylepšení životního standardu. To znamená, že Vietnamec prakticky pořád pracuje, aby si vydělal co nejvíce peněz. Studenti zase věnují velmi mnoho času a energie tomu, aby podali co nejlepší výsledky. Často je to také z toho důvodu, že pokud se student špatně učí, musí se vrátit domů a začít pracovat, protože ho jeho rodina už dál živit nemůže. Volný čas je pro spoustu Vietnamců synonymem pro čas, kdy nestudují nebo nevydělávají peníze. Zejména pracující

⁵² Údaje mám ze setkání partnerů regionální platformy zabývající se problematikou integrace cizinců v Libereckém kraji. Program setkání: Vietnamci v ČR. Informace zprostředkovala Petra Sovová, DiS - vedoucí Centra na podporu integrace cizinců v Libereckém kraji.

⁵³ Jirasová, M.: Vietnamští vysokoškoláci v Praze. In: Moravcová, M. Bittnerová, B a kol: *Kdo jsem a kam patřím? Identita národnostních menšin a etnických komunit na území České republiky*. Praha: Sofis, 2005. Str. 379

Vietnamci ho mají velmi málo a nejčastěji ho tráví v rodinném kruhu, ten je pro ně posvátný. Určitou výjimku tvoří mladí Vietnamci, kteří tu žijí již dlouho nebo se zde narodili. Ti tráví svůj volný čas, podobně jako Češi, navštěvováním různých klubů, zájmových kroužků apod.⁵⁴

2.6.1 *Vietnamské spolky*

Vietnamští občané se v ČR realizují spíše individuálně a v rodině než v nějaké formální organizaci.⁵⁵

V České republice ovšem existuje několik oficiálních, úředně povolených, spolků, kterými jsou například Svaz Vietnamců v ČR, Svaz vietnamských podnikatelů, Svaz vietnamských studentů a mládeže v ČR a několik dalších. Svaz Vietnamců je české veřejnosti asi nejznámější, jelikož pořádá známou kulturní akci Dny vietnamské kultury. Pobočky Svazu Vietnamců můžeme najít na celém území ČR. Primárním úkolem Svazu bylo pomoci začlenit vietnamské občany do české společnosti a usnadnit jim jednání s místní správou. Vietnamci nejsou ovšem příliš zvyklí na to, aby za ně jakákoli organizace něco řešila, v tomto spoléhají spíše na sebe a své rodinné zázemí.⁵⁶

Vietnamci nemají potřebu participovat na spolkové činnosti, nejspíše také z důvodu velké časové vytíženosti. Nejčastěji se tedy můžeme setkat spíše se spolky a kluby, které zakládají vietnamští studenti pro svou vietnamskou komunitu. Takové spolky pořádají různé oslavy a akce. Češi jsou na takovýchto akcích přítomni spíše výjimečně.

Na tomto místě je ještě důležité zmínit, že obchodním, správním, kulturním i mediálním centrem Vietnamské komunity v ČR je pražská velkoobchodní tržnice Sapa. V Sapě jsou vietnamské obchody, úřady, redakce časopisů, kadeřnictví, knihovny apod. Pořádají se zde komunitní sjezdy a různé slavnosti k významným událostem. Do Sapy jezdí pravidelně Vietnamci ze všech koutů ČR nejenom za účelem nákupu či zaměstnání. Tržnice poskytuje novým vietnamským imigrantům útočiště a usnadňuje jim prvotní kontakt s naší zemí. Sapě se někdy přezdívá „vietnamské město ve městě.“ V Sapě téměř nepotkáte Čechy.⁵⁷

⁵⁴ Rákoczyová, M. Trbola, R: *Sociální integrace přistěhovalců v České republice*. Str. 183.

⁵⁵ Rákoczyová, Miroslava, Trbola, Robert: *Sociální integrace přistěhovalců v České republice*. Praha: Slon, 2009. Str. 189

⁵⁶ Rákoczyová, Miroslava, Trbola, Robert: *Sociální integrace přistěhovalců v České republice*. Praha: Slon, 2009. Str. 190

⁵⁷ Údaje mám ze setkání partnerů regionální platformy zabývající se problematikou integrace cizinců v Libereckém kraji.

2.7 Vietnamské tradice

S tím, že je vietnamská společnost velmi vázána na rodinné vazby, souvisí i kladení značného významu udržování různých tradic.⁵⁸ Ve Vietnamu je téměř povinností pro všechny členy rodiny tradice udržovat a předávat je dále, i když i tento trend se u mladé generace pomalu vytrácí. V České republice je tomu jinak, rodinné vazby zde nejsou až tolik silné, Vietnamci mají starosti spíše se zaměstnáním a také jsou samozřejmě ovlivňováni tradicemi českými. Vietnamci se chtě nechtě musejí alespoň trochu přizpůsobit České republice například slavením svých svátků v dny, kdy slaví svátek Češi a mají tím pádem volno. Většina Vietnamců to tak dělá hlavně z ekonomických důvodů, protože není příliš výhodné brát si volno ty dny, kdy volno v ČR není. Vietnamci tak totiž přicházejí o výdělek. Udržování vietnamských tradic ovlivňuje i působivost a líbivost svátků českých. Je jistě těžké ignorovat Vánoce, když již dlouho před nimi visí v ulicích pestrá výzdoba a ulicemi se „vznáší“ vánoční atmosféra.

Ve svém výzkumu se snažím zjistit, které vietnamské festivity vietnamští studenti v Liberci udržují, které naopak vytěsnili a které české přijali. Pro můj výzkum je ovšem důležité nejprve udělat obecný přehled svátků a slavností, které se slaví ve Vietnamu a seznámit se s tím, co jednotlivé svátky znamenají.

2.7.1 Podoba vietnamských festivit

Vietnam byl a stále je, kvůli své geografické poloze, vystaven vlivu různých zemí a civilizací a na jeho území se prolíná několik druhů náboženství i různé duchovní a filosofické směry. Kromě buddhismu, taoismu, konfucianismu a hinduismu ovlivňuje Vietnam i islám, křesťanství, různé sekty a různé moderní myšlenkové směry přicházející ze západu. Vietnamci jsou navíc dosti pověřčiví lidé, což vychází z jejich víry v nadpřirozené bytosti a duchy zemřelých předků. Věří, že vůle duchů dokáže změnit jejich životy a přinést jim změnu, proto je nezapomínají uctívat.⁵⁹ Tato víra pravděpodobně vychází z dávné animistické víry. Nijak jim však nebrání, aby praktikovali své náboženství, například aby chodili do chrámu Buddhy a k tomu uctívali své zemřelé předky. Víry se prolínají a nikomu to nevadí. Podoba vietnamských festivit je tedy silně ovlivňována různými druhy náboženství, vírou v zemřelé předky i

⁵⁸ Jirasová, M.: Vietnamští vysokoškoláci v Praze. In: Moravcová, M. Bittnerová, B a kol: *Kdo jsem a kam patřím? Identita národnostních menšin a etnických komunit na území České republiky*. Praha: Sofis, 2005. Str. 381

⁵⁹ Pechová, E.: Vietnamské tradiční svátky a oslavy. In: Černík, J, Ičo, J. Kocourek, J. Komers, P. a kol.: *S vietnamskými dětmi na českých školách*. Jinočany: H&H, 2006. Str. 56

tradicemi okolních zemí (hlavně čínskými, indickými a dnes už ve velké míře také zvyky a tradicemi západní kultury).

Vietnamci jsou zvyklí slavit své svátky převážně v rodinném kruhu. Tradicí je obětovat svým rodinným předkům a modlit se o ochranu. Význam mnoha vietnamských svátků je tedy zajistit si ochranu a přízeň rodinných božstev. Vietnamská společnost je také zvyklá slavit nejenom výročí narození jedince, jak je tomu u nás, ale také výročí jeho úmrtí, čemuž přikládají velkou váhu.⁶⁰

2.7.2 Vietnamský lunární kalendář

Ve Vietnamu se datum svátků neřídí naším evropským kalendářem, nýbrž kalendářem lunárním, který převzal Vietnam od Číny, podobně jako jiné národy na Dálném východě.⁶¹ Vietnamci pravděpodobně před příchodem Číňanů na území Vietnamu používali svůj, nejspíše čistě lunární kalendář, ale po jejich příchodu přejali lunárně solární čínský kalendář a dnes se liší jenom tím, že oproti Pekingu ve Vietnamu dochází k časovému posunu o hodinu napřed. To může mít za následek změnu délky kteréhokoli lunárního měsíce.

Lunární kalendář neoznačuje rok čísly tak jako my, nýbrž názvy zvířat. 1. Krysa, 2. Býk, 3. Tygr, 4. Kočka, 5. Drak, 6. Had, 7. Kůň, 8. Koza, 9. Opice, 10. Kohout, 11. Pes, 12. Prase, přičemž každému zvířeti jsou prisuzovány jiné vlastnosti. Od toho se potom odvíjí představa, jak bude daný rok vypadat. Jen pro zajímavost mohu uvést, že tento rok se nese ve znamení Draka.

Lunárně solární kalendář spojuje oba tyto aspekty. Díky solárnímu aspektu je rok rozdělen na měsíce, kdy má každý 29-30 dní. První den měsíce je den, kdy je měsíc ve fázi novu. Vietnamci přidávají jednou za asi 3 roky k dvanácti normálním měsícům ještě jeden přestupný, jelikož v solárním systému má rok 365 dní, ale v lunárním systému pouze 355. Některé vietnamské svátky se vzhledem ke kalendáři evropskému „posouvají“ (například Tet) a nelze je označovat naším způsobem. Například 3. března není ve vietnamském kalendáři to samé jako třetí den třetího měsíce lunárního kalendáře (i když rozdíl není příliš velký, časově se jedná asi o 14 dnů).

Ve Vietnamu navíc nemá kalendář stejnou úlohu jako u nás, ale je pro Vietnamce něco jako plánovač nebo diář. Jejich pověřčivost se zde projevuje tak, že se snaží vybrat vhodné dny

⁶⁰ Pechová, E.: Vietnamské tradiční svátky a oslavy. In: Černík, J, Ičo, J. Kocourek, J. Komers, P. a kol.: *S vietnamskými dětmi na českých školách*. Jinočany: H&H, 2006. Str. 64

⁶¹ Pechová, E.: Vietnamské tradiční svátky a oslavy. In: Černík, J, Ičo, J. Kocourek, J. Komers, P. a kol.: *S vietnamskými dětmi na českých školách*. Jinočany: H&H, 2006. Str. 58

k uzavření sňatku, k plánování cesty, k uzavření důležitého obchodu apod.⁶² Já se budu snažit pro zjednodušení při výčtu vietnamských svátků ve své práci držet hlavně evropského kalendáře.

2.7.3 Přehled vietnamských festivit

a. Výroční festivity

o Tet Nguyen Dan – lunární Nový rok

Pro Vietnamce je lunární Nový rok (používají zkráceně Tet) největším a nejvýznamnějším svátkem v roce. Tet v sobě spojuje něco jako naši oslavu Vánoc, Nového roku i Velikonoc.⁶³ Je to pohyblivý svátek, slaví se každý rok na jiné datum, ale vždy v době, která připadá na měsíční nov po prvním úplňku zimního slunovratu. Slaví se tedy v době od poloviny ledna do poloviny února.

Tet je přechodem mezi starým a novým rokem a symbolizuje také začátek jara. Ve Vietnamu je také pravidlem, že každý v období Tetu slaví své narozeniny, připočítává si o rok navíc. Dnes již ale, hlavně mladí Vietnamci, slaví po západním vzoru své narozeniny i v den, kdy se narodili.

Oslavy Tetu provázejí velké přípravy. Je důležité, ještě před tím, než Tet začne, uklidit dům i pracoviště, vše vyzdobit, nachystat všechno sváteční jídlo a obětovat svým zemřelým předkům. Pro Vietnamce je totiž velmi důležité začít Nový rok nejlépe, jak umějí.⁶⁴ S tím souvisí i snaha splatit ještě před Novým rokem všechny své dluhy, vyřešit staré rozpory a být fyzicky očištěn. Lidé navštěvují kadeřníky, koupou své děti apod. Zvykem je také ozdobit si dům ovocným stromkem. Ten se často kupuje velmi malý a zasadí se do půdy. Na severu je zvykem mít broskvoň, na jihu potom lidé preferují spíše meruňku nebo speciální stromek nazývaný kumkvatový, který rodí podobné plody jako mandarinky. Někdy si také ozdobí dům pouze rozkvetlou větvíčkou z tohoto stromu. Právě tyto stromy symbolizují přicházející jaro.

Vietnamci často pracují po celý rok v různých částech země a Tet je také příležitostí ke společnému setkání a hodování. Lidé si přejí vše nejlepší a obdarovávají se různými drobnostmi (například mincemi, které údajně přinášejí štěstí) i hodnotnějšími dary podle finanční situace rodiny. Lidem, se kterými se Vietnamci nemohou setkat ani na Nový rok, se posílají přáníčka nebo se jednoduše dlouze telefonuje. Dárky se nedávají jenom v rodinném

⁶² Pechová, E.: Vietnamské tradiční svátky a oslavy. In: Černík, J, Ičo, J. Kocourek, J. Komers, P. a kol.: *S vietnamskými dětmi na českých školách*. Jinočany: H&H, 2006. Str. 59

⁶³ Uhlířová, L: *Svátky, oslavy a obřady v životě Vietnamců žijících v České republice: případová studie ve městě Lysá nad Labem*. Bakalářská práce. Pardubice. 2008. str. 30

⁶⁴ Viz pozn. pod čarou č. 63

kruhu, ale všem lidem, kterých si rodina váží nebo jsou jim něčím zavázáni (žáci například nosí učitelům květiny apod.) I ve velmi chudých rodinách se lidé snaží sehnat na oslavu to nejlepší, přes jídlo, výzdobu, dárky, ohňostroje. Vietnamci shání potřebné věci hlavně na novoročních trzích, které jsou často plné i zboží ze západu. Shání přitom hlavně kandované ovoce, květiny, rachejtle, alkohol, maso, vonné tyčinky, oříšky apod. Během Tetu rodina uctívá své předky různými dary, obětinami či zapálí vonné tyčinky na oltáři předků.

Pověřiví Vietnamci věří, že zemřelí jsou stále přítomni v nadpřirozeném světě blízko nich a že je nutné se o ně náležitě starat, aby si zajistili jejich dobrou vůli a prosperitu domácnosti. Předci se neuctívají jen na Nový rok, ale vlastně při každé větší oslavě (například při narození dítěte, výročí úmrtí) a také dvakrát do měsíce a to ve středu 14. dne a na konci 30. dne v měsíci. Tyto dny lidé zapálí vonné tyčinky na oltáři předků, protože věří, že se k nim duchové 14. dne vrátí a 30. zase odejdou. Pálením vonných tyčinek vlastně duchy přivolávají.

V den Nového roku rodina usedne ke společné večeři a probírá se všechno možné. O půlnoci si potom někteří lidé udělají ohňostroj. Velký ohňostroj lze spatřit například v Hanoji nebo dalších velkých městech. Další dny Tetu se lidé vzájemně navštěvují a přejí si vše nejlepší. Tet trvá celý týden, kdy mají lidé i oficiální volno. Oslavy ovšem začínají již sedm dní před začátkem Nového roku. Bohové rodinného krbu se vydávají na cestu vzhůru, kde mají podat zprávu o tom, jak se rodina celý rok chovala. Proto Vietnamci před Tetem hojně obětují na oltáři předků a navštěvují hřbitovy, kde zvou své předky domů na oslavy Nového roku. To vše má zajistit, aby duchové v nebi rodinu chválili a zajistili jí tak štěstí na další rok. V den začátku Tetu se pak duchové vracejí zpátky na zem.

Speciální jídlo, které se na Nový rok připravuje, je Bánh Chung, rýžový koláč, ve kterém je vepřové maso, sádlo, hrášek a pepř a je zabalený do banánových listů. Příprava takového pokrmu zabere vietnamské ženě i dvanáct hodin, proto jej vaří dlouho dopředu. Dále nesmí chybět kandované ovoce, oříšky, nějaký alkohol nebo maso s bambusovými výhonky.⁶⁵

Jak již bylo řečeno, pro Vietnamce je, stejně jako pro nás, vstup do Nového roku velmi důležitý a snaží se zajistit, aby byl co nejšťastnější. Vietnamci pečlivě vybírají osobu, která na Nový rok jako první navštíví jejich domovy, vítání jsou mladí a zdraví, naopak nemocní a staří jsou nezvanou návštěvou. Obchodníci otvírají symbolicky na Nový rok své dílny, rybáři vyjíždějí na řeku atd.⁶⁶ Oslavy Nového roku bývaly dříve větší záležitostí kolektivu, než je

⁶⁵ Pechová, E.: Vietnamské tradiční svátky a oslavy. In: Černík, J, Ičo, J. Kocourek, J. Komers, P. a kol.: *S vietnamskými dětmi na českých školách*. Jinočany: H&H, 2006. Str. 60

⁶⁶ Pechová, E.: Vietnamské tradiční svátky a oslavy. In: Černík, J, Ičo, J. Kocourek, J. Komers, P. a kol.: *S vietnamskými dětmi na českých školách*. Jinočany: H&H, 2006. Str. 61

tomu dnes. Lidé se sdružovali do spolků a společně se na Tet připravovali. Dnes je tato skupinovitost vidět hlavně na novoročních trzích či u ohňostroje. Jinak se Tet, podobně jako většina dalších svátků, stal spíše individuální a rodinnou záležitostí.

- **Výročí založení Komunistické strany ve Vietnamu**

Tento svátek není, jako Tet, svátkem náboženským, ale státním. Vietnamci vzpomínají na založení strany roku 1930 a slaví ho podle evropského kalendáře 3. února.

- **Svátek sv. Valentýna**

Tento svátek je dnes slaven i na místech, kde o něm dříve neměli ani tušení. To je také případ Vietnamu, který „přijal“ tento svátek od západní společnosti teprve nedávno (zhruba před 10 lety). Stejně jako u nás si ve Vietnamu převážně mladí zamilovaní dávají různé dárky, čokoládu, knihy, květiny a vyrazí společně na výlet nebo do restaurace.

- **Svátek studeného jídla**

Tento svátek probíhá 3. dne 3 měsíce lunárního kalendáře, což je u nás zhruba doba, kdy začíná jaro. Svátek studeného jídla byl ve Vietnamu převzat od Číňanů, kteří jím oslavují čínského učence, který údajně shořel.⁶⁷ V ten den lidé zásadně nejedí nic, co je připravováno na ohni. Ve Vietnamu takové potraviny jedí normálně, ale je zde zvyk přípravy specifických koláčků, které se obětují předkům. Vietnamci na tento den pozorovali hladiny řek a potoků, pravděpodobně aby zajistili úrodu na další rok.

- **Den zemřelých (Thang Minh)**

Ve Vietnamu je tento svátek slaven pátý den třetího měsíce lunárního kalendáře, čili u nás zhruba v březnu. Rodiny se vypravují na hřbitov, aby uctili své předky, ke kterým mají úctu a často také zapalují vonné tyčinky na oltáři předků.

- **Buddhovo narození (Phat Dan)**

Tento svátek je největším buddhistickým svátkem v zemi. Zhruba 50% obyvatelstva Vietnamu jsou buddhisté a tento svátek je tudíž velmi oblíbený a udržovaný. Lidé utvářejí procesí a putují do buddhistických chrámů či pagod. Koná se osmý den čtvrtého měsíce lunárního kalendáře. Slaví se Buddhovo narození, osvětlení a smrt.

- **Den Vítězství**

⁶⁷ Pechová, E.: Vietnamské tradiční svátky a oslavy. In: Černík, J, Ičo, J. Kocourek, J. Komers, P. a kol.: *S vietnamskými dětmi na českých školách*. Jinočany: H&H, 2006. Str. 62

Tento den je ve Vietnamu státní svátek a připadá zhruba na 30. dubna v evropském kalendáři. Vietnamci si připomínají výročí kapitulace vlády Jihovietnamské republiky a „osvobození“ Saigonu (dnešní Ho Či Minovo město).

- **Svátek práce**

Tento svátek je mezinárodním svátkem a slaví se 1.5. Vietnamci mají tento den volno.

- **Vzpomínka na narození Ho Či Mina**

Zhruba 19. května evropského kalendáře vzpomínají Vietnamci na svého prvního prezidenta a na jeho skutky. Pro většinu Vietnamců je Ho Či Min hrdinou, kterému jsou za mnoho vděční, což ukazuje i název největšího města ve Vietnamu, které je po něm pojmenováno.

- **Oslava letního slunovratu (Doan Ngo)**

Tato oslava probíhá na přelomu našeho jara a léta 5. den 5. měsíce lunárního kalendáře. Tento svátek symbolizuje příchod léta. Dříve se o tomto svátku Vietnamci snažili zahnat zlé duchy a předcházet různým nemocem. Také se zabíjel hmyz a jiní živočichové, kteří mohli ohrozit lidské tělo. Vietnamci v těchto dnech konzumovali jen hořké, kyselé a pálivé pochutiny a nápoje, což souviselo s procesem léčení těla. Dnes je tento svátek spojen s tím, že se upalují lidské figuríny, aby se uspokojila potřeba počtu duší v boží armádě smrti, a obětuje se bohům a duchům, aby se, stejně jako tomu bylo dříve zvykem, zabránilo vzniku epidemií.

- **Den zbloudilých duší (Trung Nguyen)**

Tento svátek je velmi oblíbený a ve Vietnamu je, ihned po Tetu a Trung Thu, tím nejvýznamnějším. Slaví se 15. den 7. měsíce lunárního kalendáře, u nás tato doba připadá zhruba na červenec. Den zbloudilých duší je buddhistický svátek, kdy se údajně navracejí na zem duše všech zemřelých, aby si mohly užít na zemi. Je zvykem obětovat duchům na domácím rodinném oltáři různé papírové předměty, pokrmy (například koláčky, sladké brambory, ovoce) a další dary, aby duše zapomněly na smrt a dosáhly klidu. Důležité je osvobodit duše takových předků, kteří zemřeli nepřírozenou smrtí (například vlastní rukou či utonuli) a těch, kteří zemřeli bez mužského potomka, který by udržoval rodinný oltář.⁶⁸ O takovýchto duších se tvrdí, že jsou odsouzeny žít v nepokoji, bloudit a škodit lidem. V pagodách se lidé na tento svátek účastní modliteb.

- **Národní den**

⁶⁸ Pechová, E.: Vietnamské tradiční svátky a oslavy. In: Černík, J, Ičo, J. Kocourek, J. Komers, P. a kol.: *S vietnamskými dětmi na českých školách*. Jinočany: H&H, 2006. Str. 62

Slaví se podle evropského kalendáře 2. září a Vietnamci si v jednom dni volna připomínají vyhlášení Deklarace nezávislosti Vietnamské demokratické republiky prezidentem Ho Či Minem v roce 1945.

○ **Den dětí / Podzimní festival (Trung Thu)**

15. den 8. měsíce mají svůj den ve Vietnamu převážně děti. Trung Thu je velmi důležitým rodinným svátkem, kdy se rodiče s dětmi vydají do města, kde se děti účastní lampiónových průvodů a zpívají a tancují ve veselých oblečcích. Rodiče připravují speciální sladkosti ve tvaru měsíce. Vyrábí se z lepkavé rýže a jsou plněny lotosovými semínky. Tyto „koláčky“ bývají sladko-slané chuti a symbolizují dostatek a prosperitu. Dětem se dále dávají různé druhy ovoce, oříšky a další pochutiny. Kdysi se v tento den předpovídala úroda a opět se obětovalo předkům a rodinným duchům. Tento svátek je nazýván také Podzimní festival, protože se oslavuje rovněž střed podzimu.

○ **Narození Konfucia**

28. den 9. měsíce lunárního kalendáře se slaví narození tohoto dávného čínského myslitele, který se narodil kolem roku 550 před naším letopočtem a vytvořil filosofii, která zdůrazňovala odpovědnost jedince k rodině, státu a společnosti.

○ **Vietnamský ženský den**

Vietnamci slaví jak Mezinárodní den žen 8. 3., nejspíše hlavně kvůli postupujícímu západnímu vlivu, tak rovněž svůj den žen, který připadá na 20. 10. evropského kalendáře. Tento svátek je ve Vietnamu poměrně významný a trvá dva dny. Jsou při něm uctívány jak všechny žijící ženy v rodině, tak i předkové zemřelých ženských předků. Žena většinou dostává květinu nebo nějaký dárek, tak jak je tomu u nás.

○ **Den učitelů**

Jak již bylo řečeno, Vietnamci chovají ke vzdělání ohromnou úctu, což se odráží i v tom, jak veliký význam tomuto svátku přikládají. Den učitelů, který Vietnamci slaví podle evropského kalendáře asi 20. 11., je dnem, kdy si každý vzpomene na učitele, který mu s něčím pomohl a kterému je zavázán, a donese mu dárek či květinu, často přímo domů. Není také výjimkou, když učitel uspořádá oslavu, kam své žáky pozve a společně si pak povídají a popíjí.

○ **Svátek ducha rodinného krbu**

Dávná představa animismu, že má každá rodina ve Vietnamu svého vlastního ducha či boha, který ji po celý rok sleduje a ovlivňuje, přetrvávala až do dnešní doby. Tento svátek připadá na

23. den 12. měsíce lunárního kalendáře a lidé věří, že v tento den odchází rodinný duch z povrchu země do nebe k Nefritovému císaři, což je nejuctívanější bytost taoismu. V nebi pak duch císaře informuje o skutecích své rodiny.⁶⁹ K duchovi se proto v tento den celá rodina modlí, prosí ho, aby zpráva byla co nejlepší, a obětuje mu různé pochutiny. Obřad vede podle tradice otec nebo nejstarší syn v domácnosti (pokud otec není přítomen nebo zemřel) a prosí se při něm také o dobrou úrodu pro příští rok a o zdraví a blahobyt rodiny.

Tento svátek o uctívání kultu rodiny pochází z Číny a snoubí v sobě klasické lidové příběhy s moderním náboženstvím a filosofií. Při obřadu se také zapalují vonné tyčinky, které se musejí nechat celé dohořet, i když obřad už skončil, jelikož Vietnamci věří, že s jejich dýmem přecházejí do nadpozemského světa přání a modlitby rodiny.

○ **Vánoce (Giang Sinh)**

Vánoce se ve Vietnamu slaví podle evropského kalendáře 25. prosince a nemají tak veliký význam jako v České republice. Jak již bylo řečeno, Vietnamci zažívají naši pohodu a atmosféru Vánoc spíše na lunární Nový rok. Díky vlivu jiných zemí, hlavně západu, ale i Vietnamci reflektují tyto křesťanské svátky. Hlavně ve velkých vietnamských městech jsou lidé vystavováni tlaku komerce, kdy vietnamské ulice zdobí zasněžené krajinky, Santa Clausové a různá světélka. Větší města také pořádají pro děti zábavný program, kterému rodiny občas podlehnou. Některé rodiny ve Vietnamu (převážně ty křesťanské) slaví Vánoce tak jako my, mají slavnostní večeři, jdou se podívat do města a o půlnoci na mši. Některé ovšem Vánoce neslaví vůbec.

○ **Silvestr**

Tento západní svátek je ve Vietnamu, stejně jako Vánoce, slaven až v poslední době, hlavně vlivem komercializace a „pozápadtění“ Vietnamu. Význam tohoto svátku v sobě naplno nese až Tet.

b. Rodinné festivity

Slavnostní dny jsou spjaty vždy s nějakou důležitou událostí v rodině, přičemž je jasné, že vietnamská společnost klade jiný důraz na jednotlivé události než společnost česká.

Ve svém výzkumu se zaměřuji na zkoumání toho, jaké festivity vietnamští studenti v Liberci udržují. Zda udržují i v České republice rodinné tradice a obřady nebo nikoliv. Předkládám zde

⁶⁹ Pechová, E.: Vietnamské tradiční svátky a oslavy. In: Černík, J, Ičo, J. Kocourek, J. Komers, P. a kol.: *S vietnamskými dětmi na českých školách*. Jinočany: H&H, 2006. Str. 63

výčet dalších slavnostních dnů, které se ve Vietnamu objevují. Zmiňuji se také o obřadní tradici Vietnamu, udržování oltáře předků.

○ **Narozeniny**

Výročí narození je ve Vietnamu, na rozdíl od naší společnosti, relativně novým pojmem. Zejména starší občané byli dříve zvyklí slavit své narozeniny v den začátku Tetu, čili byli o každém lunárním Novém roce o rok starší. V současné době slaví (hlavně mladí lidé) své narozeniny na den, kdy se skutečně narodili, a většinou stejným způsobem jako západní generace, oslavou s přáteli někde venku.

○ **Výročí úmrtí**

Oproti výročí narození má výročí úmrtí ve Vietnamu dlouhou a silnou tradici. Je také nejvýznamnějším rodinným svátkem. Na den, kdy zemřel určitý příbuzný, se připraví jídlo, celá rodina i se vzdálenějšími příbuznými, kteří často nosí malé dárky, se sejde, a probíhá v podstatě „oslavou“ ve smutném naladění.

○ **Oltář předků**

Vietnamci věří, že nad jejich rodinou drží neustále dohled nějaký duch mrtvého předka. Tato představa vychází z dávného animismu a zůstala téměř po staletí nezměněna. Kult předků se nezaměřuje jen na rodinné předky, ale také na předky zakladatelů měst a vesnic, významných osobností Vietnamu atp. S kultem předků souvisí i oltář předků, který vlastní každá rodina ve Vietnamu, a to nejméně jeden.⁷⁰ Uctívají se předkové většinou do čtvrté generace.

Oltář předků se obvykle skládá z pozlacené nebo červené desky, na které jsou umístěny fotografie mrtvých a různé nápisy s informacemi o mrtvých. Na oltáři je také porcelánová miska s popelem, který představuje mrtvé předky a kam se zapichují vonné tyčinky. Vepředu na oltáři jsou další předměty, sloužící k provádění rituálu, např. misky s obětinami (s rýží, pálenkou, oříšky). Na oltáři je většinou ještě váza s květinami a dvě olejové lampy nebo svícný. Vonné tyčinky se na oltáři předků pálí na výročí úmrtí, Tet, Den zbloudilých duší a během dalších svátků. Rodina umístí na oltář čerstvý obětní dar, čerstvé květiny, zapálí vonné tyčinky a co je zajímavé, také napodobeniny pravých peněz, z důvodu zajištění prosperity mrtvému. Během obětování a pálení tyčinek se lidé k předkům modlí a prosí je, aby ochránili jejich rodinu a zajistili jí spokojený život.

Lidé se k předkům modlí a žádají je o pomoc i v důležitých okamžicích jejich života (svatba, narození dítěte, zkoušky ve škole atp.). Rodina nejprve umístí oběť, která oznamuje přání

⁷⁰ Pechová, E.: Vietnamské tradiční svátky a oslavy. In: Černík, J, Ičo, J. Kocourek, J. Komers, P. a kol.: *S vietnamskými dětmi na českých školách*. Jinočany: H&H, 2006. Str. 64

rodiny, a potom oběť díky za pomoc předků rodině. Po prvním obětování zapálí otec nebo nejstarší syn vonné tyčinky, třikrát skloní hlavu před oltářem k sepjatým rukám, vyřkne modlitbu, čtyřikrát se ukloní a zase se třikrát ukloní. Když dohoří vonné tyčinky, poděkuje se a sundají se obětiny z oltáře.

○ Svatba

Svatba je pro vietnamskou rodinu velká událost, přičemž dříve se jí přikládal ještě daleko větší význam než dnes. Charakter svatby byl dříve, stejně jako u nás, spíše rodinnou záležitostí než záležitostí dvou jednotlivců. Dívka, která se vdala, automaticky odcházela pryč do rodiny svého manžela. Tam se stala v podstatě služkou, která nesměla rozhodovat vůbec o ničem, než zemřela ženichova matka.⁷¹ Dívce byl většinou ženich vybrán tak, aby ji co nejlépe zajistil a dívka ho často na svatbě viděla poprvé. Bylo také zvykem vdávat se ve velmi mladém věku, což byl ovšem celosvětový trend. Zásnuby a následná svatba byly v podstatě rituálem. Rodina ženicha přinesla do rodiny nevěsty různé dárky (koláčky z rýže, čaj, vepřové maso atd.) a v domě nevěsty se uskutečnil rituál obětování a uctění předků. Před svatbou si potom rodina nevěsty mohla udávat, za jakých podmínek „prodá“ nevěstu ženichovi. Podmínkami byly většinou věcné dary (zlato, šperky, potraviny). Pokud byla rodina nevěsty spokojena, stávala se nevěsta majetkem rodiny ženicha.

Obřad probíhal před oltářem předků a pokračoval v domě ženichovy rodiny, kde probíhala také hostina. Muž měl ve vietnamské rodině povinnost primárně zachovat rod, k čemuž mu sloužil právě uzavřený sňatek. Dnes je svatba ve Vietnamu více záležitostí partnerů než rodiny, přesto ovšem platí, že rodina musí protějšek partnerovi schválit. Největší a nejdůležitější část svatby je dnes hostina, často s obrovským počtem pozvaných. Zvykem je, že pozvaní přinesou místo darů obálku s penězi.

○ Pohřeb

Ve Vietnamu mají lidé velkou úctu ke stáří, což se projevuje i tak, že jen zřídka kdy nechají své rodiče či prarodiče dožít mimo zdi svých domovů. Smrt je proto Vietnamcům bližší než u nás. Často je celá rodina u umírajícího v jeho posledních chvílích. Samotný pohřeb je pak velmi nákladnou záležitostí, na kterou si umírající i rodina často dlouhou dobu šetří. Pohřeb je složitým obřadem, který sestává z mnoha dílčích úkonů. Dochází k výběru posmrtného jména, tělo mrtvého se musí pečlivě omýt a zahalit do látky. Pozůstalí potom přistupují k rakvi a

⁷¹ Pechová, E.: Vietnamské tradiční svátky a oslavy. In: Černík, J, Ičo, J. Kocourek, J. Komers, P. a kol.: *S vietnamskými dětmi na českých školách*. Jinočany: H&H, 2006. Str. 65

ukládají do ní různé předměty na počest mrtvého (peníze, rýže, alkohol).⁷² Lidí, kteří se účastní pohřbu, bývá více než u nás a zvykem je, že přinesou rodině zesnulého peníze v obálce.

Pověřivý Vietnamci si vybírají nejvhodnější den i hodinu pohřbu dopředu podle lunárního kalendáře. Zajímavý fakt je i to, že pohřební barvou není černá, ale bílá, do které jsou oblečeni nejbližší příbuzní zesnulého. Přátelům a známým se neodesílá parte nebo nějaké jiné oficiální oznámení o úmrtí, ale každý je povinen se sám o smrti dovědět přes jiné lidi a na pohřeb přijít. Smrtí neumírá jen tělo, ale i duše, která opouští pozemský svět a přechází do jiného světa. Musí být ovšem rodinou správně uctívána, aby nebloudila a neškodila lidem.

○ **Oslavy spojené s úspěchem ve studiu**

Jelikož Vietnamci kladou na vzdělání velký důraz a je pro ně důležité, věnují se i oslavám úspěchů ve studiu hojně a rádi. Rodina často vynaloží nemalé finance na to, aby dítě dostudovalo a pokud se to podaří, je za to také odměněno. Jedinec často dostává hodnotné dary nebo se mu zlepšuje sociální status v rodině. Najednou je na něj nahlíženo jinak a jeho slovo dostává větší váhu. Oslavují se (pravděpodobně více než u nás) i menší úspěchy ve studiu než jen dokončení studia. Často se stává, že mladým Vietnamcům studujícím v zahraničí, kteří úspěšně ukončili ročník nebo celé studium, rodina zaplatí výlet do Vietnamu. Společně pak celá rodina jeho úspěch oslaví.

⁷² Pechová, E.: Vietnamské tradiční svátky a oslavy. In: Černík, J, Ičo, J. Kocourek, J. Komers, P. a kol.: *S vietnamskými dětmi na českých školách*. Jinočany: H&H, 2006. Str. 67

3 Praktická část

3.1 Empirický výzkum

3.1.1 *Téma empirického výzkumu*

Můj výzkum je zaměřený na význam festivit v životě vietnamských vysokoškolských studentů v Liberci. Budu zjišťovat, jaké festivity vietnamští studenti slavili doma ve Vietnamu a jaké slaví tady v České republice a další dílčí témata, která záhy představím. Všichni respondenti jsou příslušníky vietnamského etnika a mají vietnamskou národní identitu, lze ovšem také předpokládat, že jejich identita se pobytem v České republice do určité míry transformovala, což bude také otázka, kterou bych se chtěla zabývat.

3.1.2 *Výzkumný problém a výzkumné otázky*

Můj výzkumný problém je následující: **Význam festivit v životě vietnamských vysokoškolských studentů v Liberci.** V rámci takto formulovaného problému si kladu následující výzkumné otázky s dílčími podotázkami:

- 1) Jaký je aktuální repertoár festivit, které slaví vietnamští vysokoškolští studenti za svého pobytu v Liberci.
- 2) Jaká je funkce těchto festivit
 - a) při udržování a posilování etnické identity vietnamských studentů
 - b) při stmelování vlastní studentské skupiny
 - c) při integraci do vietnamské komunity v Liberci
 - d) při udržování transnacionálních vazeb se zemí původu a rodinou.
 - e) při integraci do české společnosti, respektive do vrstevnické skupiny stejně starých Čechů
- 3) Jaká je podoba těchto festivit. Zda si skupina vietnamských studentů v Liberci vytváří osobitou podobu festivit, v níž se prolínají vietnamské a české kulturní prvky.

3.1.3 *Výzkumná strategie*

Podle charakteru výzkumu jsem zvolila výzkum kvalitativní, který je k povaze mého výzkumu dle mého názoru nejvhodnější. Kvalitativní výzkum je charakterizován tím, že získává velmi podrobné informace při zkoumání jedince, skupiny nebo události.⁷³ Umožňuje získávat informace do hloubky, ale jeho nevýhodou je to, že se omezuje na menší vzorek zkoumané populace a výsledky výzkumu nemůžeme tudíž zobecnit na velký počet lidí. Tento typ výzkumu nám také umožňuje navrhnout nové teorie a hypotézy. Můj vzorek respondentů

⁷³ Hendl, J: *Kvalitativní výzkum. Základní metody a aplikace*. Praha: Portál, 2005. Str. 52

bude malý (8) a informace týkající se festivit budou hodně podrobné, čili se domnívám, že kvalitativní výzkum bude vhodnější než výzkum kvantitativní.

3.1.4 Techniky sběru dat

Se všemi respondenty jsem provedla polostrukturovaný rozhovor. Rozhovor je nejčastější metodou, která je v kvalitativním výzkumu používána.⁷⁴ Existuje několik typů rozhovoru, přičemž polostrukturovaný rozhovor či rozhovor pomocí návodu, jak ho nazývá Hendl⁷⁵, je takový rozhovor, kdy máme předem připravený seznam otázek či témat, které nechceme v rozhovoru opomenout, ale samotnému rozhovoru necháme volný průběh. Témata, která jsme si připravili, můžeme během rozhovoru různě přeskakovat i upravovat, kostra otázek nám má pouze pomoci nejefektivněji využít čas při rozhovoru a získat hodnotné výpovědi.

U všech typů rozhovoru platí, že „*zkušený tazatel je i zkušeným pozorovatelem, schopným číst neverbální sdělení, citlivým k prostředí rozhovoru a ke svému vztahu s účastníkem zkoumání.*“⁷⁶

Dobrý rozhovor se neskládá pouze ze samotného rozhovoru a jeho přepisu, ale musí mu předcházet i výběr metody při rozhovoru, dobrá příprava, reflexe rozhovoru, analýza dat a v neposlední řadě i správná prezentace dosažených výsledků.

3.1.5 Analýza dat

Získaný materiál z rozhovorů jsem podrobila komentované transkripci. Informace z rozhovoru bylo nutné tedy doslovně přepsat a pomocí zvláštních znaků označit nápadné pasáže v promluvě (například smích, odmlku, zakašlání apod.) Komentovaná transkripce mi pomohla zpřesnit význam předaných informací od informátora. Dále jsme postupovala pomocí otevřeného kódování.

Kódováním se obecně nazývá proces, při němž se údaje nejprve rozeberou, následně konceptualizují a potom složí novým způsobem.⁷⁷ Kód je potom slovo nebo krátká fráze, která vystihuje určitý typ informace v ní obsažené a odlišuje jej od ostatních informací v textu.⁷⁸

Text z rozhovorů jsem při kódování rozčlenila na jednotky (kódy). Kódy jsem si vytvořila vlastní, s ohledem na výzkumný problém, a dále jsem s nimi pracovala, označila je a rozdělila do kategorií.

⁷⁴ Švaříček, R., Šed'ová, K a kol.: *Kvalitativní výzkum v pedagogických vědách*. Praha: Portál, 2007. Str. 159

⁷⁵ Hendl, J: *Kvalitativní výzkum. Základní metody a aplikace*. Praha: Portál, 2005. Str. 174

⁷⁶ Švaříček, R., Šed'ová, K a kol.: *Kvalitativní výzkum v pedagogických vědách*. Praha: Portál, 2007. Str. 160

⁷⁷ Švaříček, R., Šed'ová, K a kol.: *Kvalitativní výzkum v pedagogických vědách*. Praha: Portál, 2007. Str. 211

⁷⁸ Lee, R. Fielding, N: Tools for Quantitative Data Analysis. In: Hardy, Melissa, Bryman, Alan. *Handbook of data Analysis*. Londýn. Sage. 2004. Str. 52

3.1.6 Hodnocení kvality výzkumu

Abychom zajistili to, že výzkum bude kvalitní, musí splňovat řadu kritérií. Za prvé, výsledek výzkumu by měl obohatit poznatky v dané oblasti. To, jakou jsme si vybrali strategii výzkumu, by se mělo shodovat s předem formulovaným výzkumným problémem a výzkumnými otázkami. Výzkum by měl být proveden řádně, pečlivě a neměli bychom nic opomenout. Formulované závěry z výzkumu by měly být řádně fakticky podloženy.⁷⁹

Je důležité zajistit míru validity výzkumu. Validitou rozumíme to, že zkoumáme, co skutečně zkoumat chceme. Hendl uvádí, že validita spočívá ve vyloučení alternativních vysvětlení našich výsledků.⁸⁰

Při hodnocení kvality výzkumu musíme dále sledovat jeho důvěryhodnost, čili dokázat, že jsme přesně popsali a identifikovali to, co jsme chtěli zkoumat. Zvýšit důvěryhodnost studie lze například triangulací. To znamená, že užíváme více zdrojů informací a metod sběru dat a také to, že se ptáme různých respondentů.

Přenositelnost výzkumu je také velmi důležitou součástí výzkumu a rozumí se jí to, že závěry z daného výzkumu můžeme použít i pro jiný výzkum, který je mu podobný. Potvrditelnost výzkumu potom znamená, že výzkum by měl být co možná nejobektivnější. Musíme zkontrolovat, zda výzkum obsahuje dostatek informací, abychom mohli posoudit jeho adekvátnost.

3.1.7 Etické otázky výzkumu

Každý informátor musí k výzkumu přistupovat dobrovolně a vědět, o co se jedná. Od všech respondentů je nutné získat informovaný souhlas. Ten jsem získala slovně před začátkem výzkumu a nahrála vždy na diktafon. Respondent by měl předem znát všechny pro něj důležité informace, tedy nelze mu nic podstatného zatajovat. Všechny mé informátory bylo nutné ujistit o tom, že zajistím jejich absolutní anonymitu a data z rozhovorů použiji jen pro účely výzkumu. Ve své práci zajišťuji anonymitu respondentů i tím, že užívám místo jejich jmen pseudonymy. Všichni informátoři mi poskytli rozhovor dobrovolně a byli si vědomi toho, že mohou rozhovor kdykoli ukončit. Nahrávky z rozhovorů jsem pečlivě uschovala a použiji je výhradně k účelům své bakalářské práce.

⁷⁹ Hendl, J: *Kvalitativní výzkum. Základní metody a aplikace*. Praha: Portál, 2005. Str. 335

⁸⁰ Hendl, J: *Kvalitativní výzkum. Základní metody a aplikace*. Praha: Portál, 2005. Str. 336

3.1.8 Vzorek respondentů

Ve své práci se zabývám skupinou vietnamských studentů, kteří studují v Liberci na Technické univerzitě a do České republiky přišli nedávno. Respondentů mám celkem osm a jejich délka pobytu v České republice se pohybuje v rozmezí od 2 do 9 let. Respondenti většinou žijí na koleji při Technické univerzitě, až na jednoho, který žije s otcem v podnájmu.

Zde představím všechny své respondenty. Provedu jejich charakteristiku a popíši, jakým způsobem probíhal jejich výběr. Uvedu také to, jak a kdy se respondenti dostali do České republiky.

a. Výběr vzorku respondentů a prostředí výzkumu

Můj výzkum probíhal od 4. 2.2012 do 27. 5.2012 v Liberci v prostředí Technické univerzity v Liberci a kolejí. K výběru vzorku respondentů jsem použila účelový výběr. Jako gate-keeper mi posloužil profesor Louda ze Strojní fakulty Technické univerzity v Liberci. Profesor Louda mi poskytl informace o příchodu vietnamských studentů do Liberce a usnadnil mi ke studentům přístup. Další studenty jsem poté získala metodou „sněhové koule“, kdy si studenti mezi sebou řekli, kdo jsem a na doporučení dotazovaného studenta jsem získala studenty další, většinou jejich kamarády.

Šest respondentů do ČR přišlo na základě stipendijního programu profesora Loudy, dva z nich s rodinou, také za studiem. Dva odlišné respondenty jsem si vybrala pro srovnání s ostatními, zejména v tom aspektu, jak délka pobytu ovlivňuje podobu slavení svátků v ČR.

b. Projekt Technické univerzity v Liberci

Před šesti lety přišel profesor Louda a jeho spolupracovníci ze Strojní fakulty s myšlenkou, že by bylo dobré obnovit historické vazby mezi Českem a Vietnamem z pohledu transferu studentů. Profesor Louda považoval ukončení dřívějších vládních dohod za negativum a snažil se vazby obnovit. Je přesvědčen, že vietnamští studenti jsou velmi pracovití a zodpovědní studenti, kteří by mohli obohatit Českou republiku. Navíc si byl profesor Louda vědom toho, že vietnamská komunita je v Čechách stále silná, což by usnadnilo adaptaci nově příchozích Vietnamců. Profesor Louda získal finanční podporu od Ministerstva průmyslu a mohl začít s realizací projektu.

Hlavním motivem projektu nebylo pouze vypravovat studenty do Čech, ale také posilovat obchodní vazby Česka s Vietnamem. Nejprve byli na Technickou univerzitu přijímáni studenti doktorandského studia a poté také studenti bakalářského studia. Projekt realizovala liberecká univerzita s univerzitou v Nha Trangu, která se nachází v severním Vietnamu. Na Strojní fakultě v Liberci se zatím připravovaly podmínky pro vietnamské studenty, aby mohli

vystudovat nejenom bakalářské, ale následně, pokud budou mít zájem, i magisterské a doktorandské studium. Vietnamští studenti v České republice studují díky stipendiu, které z projektu získávají.

Studenti měli, a většina i stále má, velký problém s češtinou, což bylo vyřešeno tak, že první rok studia absolvovali doma ve Vietnamu s intenzivní výukou češtiny. Z České republiky jezdili do Vietnamu učitelé češtiny i odborných předmětů. Aby se vietnamští studenti mohli zúčastnit projektu a vycestovat k nám, museli udělat přijímací zkoušky, jak z odborných technických předmětů, tak z češtiny.

V současné době projekt sice již skončil, ale na Technické univerzitě zůstalo asi 70 Vietnamců. Vietnamští studenti studují pouze technické předměty na Strojní fakultě. Profesor Louda se nyní snaží o znovuoobnovení projektu a o pokračování spolupráce. Pro vietnamské studenty je důležitým aspektem studia v České republice i pracovní povolení v celé EU, které získávají v rámci projektu automaticky. Dalším motivem jejich studia je i nedostatek kvalitních techniků na trhu práce v České republice. Po vystudování v Čechách zde mají vyhlídku zajímavé a dobře placené práce.

Projekt skončil minulý rok a trval od roku 2008 do roku 2011.

3.1.9 Charakteristika respondentů

Skupinu mých respondentů tvoří osm studentů vietnamské národnosti, kteří zde studují Strojní fakultu na Technické univerzitě v Liberci. Základní skupina respondentů se skládá z šesti vietnamských studentů, kteří tu pobývají od 2 do 4 let a přijeli sem v rámci projektu s univerzitou v Nha Trangu. Pro srovnání jsem vzorek doplnila o další dva respondenty, kteří také studují na Strojní fakultě Technické univerzity a rovněž jsou vietnamské národnosti, ale přišli do České republiky již dříve, se svou rodinou. Jejich délka pobytu je od 5 do 9 let. Srovnání spočívá v tom, že sleduji, jak se mění intenzita slavení jednotlivých svátků v závislosti na délce pobytu a zda studenti, kteří jsou tu déle, vkládají ve větší míře české prvky do slavení.

Vzorek respondentů je tedy homogenní v tom, že jsou všichni studenti vietnamské národnosti, ale diferencuje se délkou jejich pobytu a v jednom případě i pohlavím (u Camily). Jména všech respondentů jsem kvůli zachování soukromí nahradila pseudonymy.

Respondent **A – Adam** je vietnamské národnosti a narodil se Nha Trangu. Nha Trang má 400 000 obyvatel a je to významné město v severním Vietnamu. Adamovi je 32 let a je ženatý. Má také jednu dceru, která je spolu se svou matkou ve Vietnamu. Adam ve Vietnamu pracoval

jako učitel technických předmětů a v současné době je studentem Technické univerzity v Liberci. Studuje již doktorandské studium a věnuje se také práci koordinátora ostatních vietnamských studentů na univerzitě. Přišel sem v rámci projektu pana Loudy a je zde už 4. rokem. Jeho rodiče jsou oba ve Vietnamu. Matce je 79 let a otci 81. Oba pracují jako obchodníci se šperky. Ekonomická situace Adamovy rodiny je podle něj „průměrná.“⁸¹ Adam je zatím vystudovaný inženýr a vyznává buddhismus.

Adam jako jediný ze všech informátorů zvolil ke komunikaci při rozhovoru angličtinu. Jeho čeština je podle něj slabá. Angličtinu měl na velmi dobré úrovni.

Respondent **B - Bedřich** je rovněž vietnamské národnosti a pochází ze středního Vietnamu, z provincie Phu Yen. Bedřichovi je 25 let a v Liberci studuje bakaláře na strojní fakultě. Do Čech přijel také v rámci projektu pana Loudy a je zde už 3 roky. Je svobodný a bezdětný a zatím má vystudovanou střední školu s maturitou. Jeho matce je 51 let a pracuje v zemědělství. Otcí je 52 a je to státní úředník. Bedřich má 3 bratry a jednu sestru a ekonomická situace jeho rodiny je podle něj „normální“. Vyznáním je ateista.

Ke komunikaci zvolil češtinu, kterou uměl na docela dobré úrovni. Anglicky moc dobře neuměl.

Respondentka **C - Camila** je jedinou ženou ze skupiny respondentů.⁸² Camila je rovněž vietnamské národnosti a pochází z Nha Trangu. Přijela sem v rámci projektu a je zde již dva roky. V Nha Trangu pracovala jako elektrikářka a v současné době studuje v Liberci bakaláře. Camile je 28 let, je svobodná a bezdětná. Camila jako jediná nebydlí na koleji, ale v pronajatém bytě, který sdílí s dalšími pěti vietnamskými studenty.⁸³ Matce je 58 let a pracuje v obchodě s potravinami. Otcí je 62 let a je to dělník v továrně.

Rozhovor jsme s Camilou vedli v češtině, ale její znalost byla velmi špatná. Rovněž anglicky moc neuměla. Obojí dávala za vinu mimo jiné i malému počtu dívek v jejím okolí a nemožnosti pravidelné komunikace.

⁸¹ V rozhovorech uvedli všichni dotazovaní, že ekonomická situace jejich rodiny je „průměrná“. Vzhledem k nákladnosti pobytu v České republice, i přes poskytované stipendium, lze ovšem předpokládat, že jejich finanční situace je spíše lehce „nadprůměrná“.

⁸² Projektu p. Loudy se zúčastnilo velmi málo žen, přesné číslo bohužel nevím. Lze předpokládat, že je to z důvodu velmi technického zaměření studia.

⁸³ Camila pokládala ubytování na kolejích za příliš drahé, a tudíž si pronajala se svými přáteli byt. Také si stěžovala, že si nemůže dovolit hezčí byt, než je tento. Z obou indikátorů lze usuzovat, že ekonomická situace Camily není tak dobrá jako situace ostatních respondentů. Toto lze potvrdit i skromným chováním Camily

Respondent **D- David** pochází z menšího města poblíž Hanoje a je vietnamské národnosti. Davidovi je 26 let a přijel sem také na základě projektu Technické univerzity. Studuje bakaláře na strojní fakultě a je zde již 2,5 roku. Ve Vietnamu studoval střední školu, kterou ukončil maturitou. Matce je 62 let a věnuje se pěstování zeleniny a rýže, kterou prodává na trhu. Otcí je také 62 let a je dělník ve stavební firmě. David má 4 sourozence a je svobodný a bezdětný. Ekonomická situace jeho rodiny je podle Davida „průměrná“. Vyznáním je ateista.

David uměl velmi dobře česky a jako jediný z respondentů byl také opravdu nadšený Českou republikou. Uvedl, že se snaží číst české noviny a koukat na pořady v češtině. Také uvedl, že ho velmi zajímá česká kultura a svátky, které slavíme.

Respondent **E- Erik** je rovněž vietnamské národnosti a pochází ze severního Vietnamu z provincie Quang Ninh. Je mu 24 let a v České republice je 2 roky a 8 měsíců. Erik ve Vietnamu vystudoval střední školu s maturitou a v Čechách studuje bakaláře na strojní fakultě. Je svobodný a bezdětný a má jednoho bratra. Matce je 51 let a vlastní obchod s oblečením. Otec je dělník v továrně na cihly a je mu 53 let. Erik, stejně jako jeho rodina, vyznává buddhismus.

Erik se velmi snažil mluvit česky a podle jeho slov se snaží vyhledávat každou k tomu vhodnou příležitost. Bohužel je pro něj čeština, stejně jako pro ostatní respondenty, velmi složitá. Anglicky také příliš neumí.

Respondent **F- Filip** pochází z jižního Vietnamu z provincie Tay Ninh a je vietnamské národnosti. Ve Vietnamu ukončil střední školu s maturitou a nyní je studentem bakalářského studia na strojní fakultě. Do České republiky přijel také v rámci projektu Technické univerzity a je tu 2,5 roku. Je svobodný a bezdětný. Matce je 41 let a otcí 51 let. Oba vlastní obchod se zbožím. Ekonomická situace Filipa a jeho rodiny je „průměrná“. Filipovi je 24 let a má bohužel relativně velké problémy s češtinou. Při rozhovoru s ním jsem musela občas použít angličtinu.

Respondent **G - Gustav** je zde nejdéle ze všech respondentů, 9 let. Gustav pochází ze středního Vietnamu z provincie Nghe An. Je vietnamské národnosti a do České republiky přijel se svou matkou a tetou. Matka i teta v České republice viděly příslib lepších pracovních příležitostí a pro Gustava zajímavější možnosti vzdělávání.

Gustav do ČR přijel, když mu bylo 15 let a začal zde studovat gymnázium. Nyní bydlí na koleji a za matkou a tetou jezdí zhruba jednou za dva měsíce. Gustav studuje bakaláře na

strojní fakultě, je svobodný a bezdětný a je mu 24 let. Matce je 60 let a nepracuje, živí ji její sestra. Otcí je 71 let a ještě stále pracuje jako všeobecný lékař.

Podle Gustava je jejich rodinné zázemí „průměrné“ a tím, že přišli do České republiky, se ještě zlepšilo. Gustav umí, díky délce pobytu v Čechách, velmi dobře česky a má s Českou republikou i s Čechy pravděpodobně nejbohatší zkušenosti ze všech respondentů.

Respondent **H - Honza** je vietnamské národnosti a pochází z provincie Thanh Hoa v severním Vietnamu. Honzovi je 23 let a přišel do Česka před 5 lety s otcem. Tatínek, kterému je nyní 54 let a vlastní obchod se zbožím, přijel do České republiky podnikat. Honza zde studoval gymnázium a nyní studuje Strojní fakultu Technické univerzity v Liberci. Honza, jako jediný z respondentů, bydlí s otcem v centru Liberce v pronajatém bytě. Matce je 51 let a je v domácnosti, živí ji otec, který posílá do Vietnamu peníze. Matka i Honzova sestra žijí ve Vietnamu.

Honza je svobodný a bezdětný a je to ateista. Ekonomická situace jeho rodiny je podle něj, hlavně díky otcí, dobrá. Honza uměl také dobře česky, ovšem uvedl, že se stýká převážně s vietnamskými kamarády a s Čechy pouze příležitostně.

Do souboru respondentů musím ještě zařadit pana **Prof. Ing. Petra Loudu, CSc.**, který působí na Strojní fakultě Technické univerzity v Liberci, a **Petru Sovovou, DiS**, působící jako vedoucí Centra na podporu integrace cizinců v Libereckém kraji.

Profesor Louda mi velmi pomohl při jednání se studenty i se samotným výzkumem. Osvětlil mi, jakým způsobem do ČR skupina vietnamských studentů, studujících na Strojní fakultě v Liberci, přišla a za jakým účelem sem přišla. I přesto, že byl časově velmi vytížen, choval se ke mně hezky a bez problémů mi poskytl rozhovor.

S paní Sovovou jsem kvůli její časové vytíženosti bohužel rozhovor udělat nemohla, ale na její pozvání jsem se zúčastnila přednášky na téma Vietnamci v České republice, která probíhala v Centru na podporu integrace cizinců v Liberci. Tématem přednášky byla také vietnamská komunita v Liberci.

Všichni respondenti, se kterými jsem provedla polostrukturované rozhovory, byli velmi milí a ochotně mi poskytli rozhovor. Neměli žádný problém mi odpovídat a jedinou překážkou bylo občasné nedorozumění. Všechny rozhovory, kromě rozhovoru s Adamem, jsem vedla v češtině. Chvillemi jsem ovšem, kvůli nedorozumění, musela přecházet do angličtiny.

Na respondentech bylo patrné, že jsou opravdu rádi za komunikaci v češtině s Čechem a za to, že mi mohou říci něco o své kultuře. Každý respondent uvedl, že se mu Česká republika líbí, ale že by se chtěl přesto jednou vrátit do Vietnamu a tam zůstat.

3.1.10 Festivity slavené respondenty ve Vietnamu

Z materiálu, získaného pomocí polostrukturovaných rozhovorů, jsem se rozhodla nejprve udělat soupis festivit, které respondenti uvedli, že slaví ve Vietnamu se svou rodinou. Přičemž charakteristika jednotlivých vietnamských festivit je uvedena výše.⁸⁴

○ Výroční festivity

Lunární Nový rok- Tet – Lunární Nový rok slaví ve Vietnamu úplně všichni a považují ho za jednoznačně nejdůležitější svátek. Respondenti uváděli, že Tet slaví od čtyř do sedmi dnů a že zaměstnanci mají obvykle volno 5 dní, ale studenti i 10 dní, což záleží na univerzitě. Nejdůležitější význam Tetu pro respondenty bylo to, že se během oslav Tetu shledávají se svou rodinou a příbuznými, které i celý rok nevidí.

Thrung Thu neboli podzimní festival či Den dětí – Ten slaví ve Vietnamu také úplně všichni. Pro děti v rodině se dělají různé zábavy a kupují dárky a sladkosti. Pokud nejsou v rodině děti, navštěvují a obdarovávají se alespoň děti známých. Thrung Thu je pro respondenty druhým největším svátkem v roce. Pět respondentů také uvedlo, že slaví i Mezinárodní den dětí.

Valentýn – Tento mezinárodní svátek slaví úplně všichni, ovšem pouze pokud mají zrovna přítele či přítelkyni. Adam dodává, že on už ho moc neslaví, protože je to svátek pro mladé. Respondenti uvedli, že to není svátek, který by měl ve Vietnamu dlouhou tradici, ale že vlivem západu ho začali také slavit. Všichni se shodli na tom, že dávají svým partnerům a partnerkám květiny a malé dárky, tak, jak to děláme u nás.

Den Vítězství (zhruba 30. dubna) – Tento den si vietnamští obyvatelé připomínají výročí kapitulace vlády Jihovietnamské republiky. Slaví ho ve Vietnamu všichni, ale zdůrazňují při něm především fakt, že mají více dnů volna. Respondenti uvedli, že vědí, proč se tento svátek slaví, ale spíše jsou rádi, že mohou jet na výlet s rodinou a nijak moc si událost, která se kdysi stala, nepřipomínají.

Den učitelů – Tento den se ve Vietnamu slaví v listopadu. Pět respondentů uvedlo, že ho doma slaví. Dávají květiny a dárky svým učitelům a děkují jim za projevenou snahu a pomoc se studiem.

⁸⁴ Viz.kapitola 2.7 – Vietnamské tradice, podkapitola 2.7.3.- Přehled vietnamských festivit, str. 30

Svátek práce 1. května – Tento svátek ve Vietnamu navazuje na Den Vítězství a volno je tak relativně dlouhé. Všichni respondenti, mimo Camily, uvedli, že svátek práce znají a slaví, ale hlavně že jsou rádi, že je volno.

Den žen – Ženy mají ve Vietnamu důležité postavení a vůbec nejsou brány jako méněcenné. Tento den je obdobou našeho Mezinárodního dne žen, kdy jim vzdáváme úctu. Polovina respondentů uvedla, že tento svátek slaví a že dává ženám dárky a květiny. Někteří respondenti také uvedli, že slaví i Mezinárodní den žen.

Národní den (2. května) – Polovina respondentů tento svátek slaví. Respondenti uvedli, že vědí, co se stalo a proč se svátek slaví. V televizi běží dokumenty, které k události odkazují a takovým způsobem na událost vzpomenou i oni. Opět jsou hlavně rádi, že mají volno.

Výročí založení komunistické strany – Opět slaví polovina respondentů. Někteří z nich jsou členy komunistické strany a mají ke komunismu kladný vztah. Většinou vyvěsí do oken vlajčku a udělají si malý výlet.

Vzpomínka na narození Ho Či Mina – První prezident Vietnamu je pro Vietnamce velmi důležitou a obdivovanou postavou a tento svátek slaví všichni. V televizi o něm běží dokumenty a dva respondenti uvedli, že chodí ten den do Ho Či Minova muzea. Stěžejní je pro ně opět to, že mají volno.

Vzpomínka na narození Buddhy – Tento svátek se slaví v dubnu. Tři respondenti uvedli, že ho slaví a to hlavně proto, že jsou buddhisté. Zároveň uvedli, že ateisté nebo křesťané tento svátek vůbec neslaví. Respondenti se pomodlí k sošce Buddhy, zapálí vonné tyčinky a jdou do chrámu.

Den zbloudilých duší – Pouze tři respondenti uvedli, že slaví tento svátek, což je poměrně překvapující, vzhledem k jeho velké oblibě ve Vietnamu. Další dva respondenti vůbec nevěděli, co je to za svátek a zbylí uvedli, že ho neslaví vůbec.

○ **Rodinné festivity**

Oltář předků – Oltář mají v rodině všichni respondenti a pro všechny je také velmi důležitý. Několikrát do roka na něm obětují a zapálí vonné tyčinky. Bedřich vypověděl, že oltář je pro rodinu důležitý a nesmí ho nikdo z rodiny nikam odnášet. Polovina respondentů také uvedla, že každý měsíc, 14. a 30. dne, na oltáři zapalují vonné tyčinky pro rodinné duchy, kteří 14. odcházejí a 30. se zase vracejí domů.

Narozeniny – Pět respondentů slaví ve Vietnamu narozeniny v den, kdy se narodili. Slaví to jako u nás, většinou oslavou s rodinou a přáteli.

Výročí úmrtí – Pro respondenty je výročí úmrtí hlavně babičky, dědy, prababičky a pradědečka velmi důležité. Všichni na tento den zapalují vonné tyčinky a obětují na oltáři předků.

Svatba – Udržují rovněž všichni respondenti. Uvedli, že je to velká rodinná událost, na které nesmí chybět celé příbuzenstvo, přátelé a známí, tedy někdy i více než 150 lidí. Svatba se liší od té české. Respondenti například uvedli, že se nedávají novomanželům a jejich rodinám svatební dary, ale jen peníze v obálce.

Ukončení studia – Pro všechny dotazované je vzdělání velmi důležité. Uvedli, že po skončení studia plánují všichni velikou oslavu, jak s přáteli, tak s rodinou. Všichni také hodlají odletět alespoň na chvíli do Vietnamu.

Všichni respondenti zdůrazňují u jednotlivých svátků převážně volno, které mají. Lze předpokládat, že je to proto, že ve Vietnamu jsou pracující i studenti během roku velmi zaneprázdněni a nemají téměř žádný volný čas. Z toho důvodu si velmi váží volna, které mají, když jsou státní svátky, a považují to za nejdůležitější aspekt festivity.

3.1.11 Festivity opakovaně slavené vietnamskými studenty v ČR

V této kapitole podám úplný výčet festivit, které vietnamští studenti v Liberci opakovaně slaví. Pro přehlednost je seřadím podle evropského kalendáře a přiřadím k nim podle našeho kalendáře také data. V dalších kapitolách se potom zaměřím na to, s kým a v jakém prostředí dané festivity slaví, co při nich zdůrazňují, jak svátky zajišťují, jaký význam jejich slavení přikládají a jakou mají během těchto svátků vazbu s Vietnamem.

○ Výroční festivity

Leden

Všichni respondenti v ČR slaví lunární **Nový rok-Tet**, který je pro ně velmi důležitým svátkem. Většina respondentů začíná slavit Tet 31. prosince, na náš Silvestr, a slaví ho pouze dva dny, tedy večer na náš Silvestr a potom druhý den na náš Nový rok. Uvedli, že je jednodušší to slavit ve stejné dny, kdy i Češi mají volno. Došlo tedy k významné redukci doby oslav Tetu, které ve Vietnamu probíhají i týden. Všichni respondenti zároveň volají domů, svým rodinám, v době, kdy je Tet ve Vietnamu. Tři dotazovaní navíc slaví Tet v ČR i v době, kdy je Tet ve Vietnamu, slaví ho tedy vlastně dvakrát. Oslava je menší a většinou jde hlavně o slavnostní večeři a telefonát domů.

Únor

Valentýn slaví v Čechách šest respondentů. Slaví ho proto, že mají přítelkyni nebo přítele, přičemž zároveň uvedli, že pokud by neměli, tak by ho určitě neslavili. Mimo Camily a Davida, kteří mají partnera v České republice a tráví Valentýn s ním, posílají ostatní respondenti svým protějškům pohlednice a telefonují jim. Někdy posílají i malý dárek.

Valentýn respondenti slaví, jako my, 14. února.

Duben

Den Vítězství slaví všichni respondenti, patrně také z toho důvodu, že je i u nás volno. Slaví ho 30. dubna a je pro ně důležitým svátkem. Všichni respondenti vědí, z jakého důvodu se tento svátek ve Vietnamu slaví.

Květen

1. května slaví rovněž všichni respondenti. Toho, že se slaví **Mezinárodní svátek práce**, jsou si vědomi. Hlavní myšlenka, která provázela všechny dotazované u tohoto svátku, však byl den volna. Lze předpokládat, že tento svátek vietnamští studenti udržují hlavně proto, že je to svátek mezinárodní, a tudíž je volno i v České republice, a také z toho důvodu, že navazuje na Den Vítězství, čili je volno delší.

Srpen

V srpnu slaví šest respondentů **Thrung Thu**, čili vietnamský Den dětí. Pokud mají v rodině ve Vietnamu nějaké malé dítě, volají domů. Pokud má malé dítě někdo z jejich okolí v ČR, jsou pozváni na oslavu a donesou mu dárek.

Říjen

Polovina respondentů slaví 20. října **vietnamský Ženský den**. Camila dostala od svého přítele květinu a ostatní respondenti si zase vzpomenou na ženy ve své rodině, volají jim a pokud mají možnost, dávají jim malé dárky.

Listopad

Vietnamský Den učitelů slaví pět respondentů. Vietnamští studenti si velmi váží vzdělání a často jsou učitelům vděční za pomoc při studiu. Navíc, jak uvedli, většina neví, kdy slavíme Den učitelů my, a tudíž děkuje učitelům na tento den.

Prosinec

Vánoce slaví všichni respondenti. Jak uvedli, nejsou zvyklí slavit je doma, ale v České republice se jim tento svátek líbí a slaví ho rádi. Polovina respondentů vyznává buddhismus a polovina jsou ateisté, nikdo tedy není křesťan. Přesto je tento svátek mezi studenty oblíbený.

Většina dotazovaných uvedla, že vědí o tom, že Vánoce jsou křesťanský svátek a vědí také, proč se slaví, ale že ho slaví hlavně proto, že ho slaví Češi a že se jim líbí.

○ **Rodinné festivity**

Narozeniny slaví v ČR všichni respondenti, a to v den, kdy se narodili. Všichni dotazovaní rovněž tvrdili, že narozeniny slaví v den, kdy se narodili i ve Vietnamu, a to i přesto, že to dříve nebylo v jejich zemi zvykem. Oslava narozenin probíhá většinou stejným způsobem jako u Čechů.

Výročí úmrtí nějakého člena rodiny si připomíná větším způsobem polovina respondentů a to hlavně tím způsobem, že zapálí vonnou tyčinku a na předky si vzpomenou. Gustav a Honza výročí slaví nejvíce a v největším kruhu, protože zde mají člena/y rodiny.

Svatby se v ČR zúčastnili tři respondenti, z toho jeden z nich více než jednou. Jednalo se o vietnamskou svatbu přátel či příbuzných respondentů a měla typické znaky vietnamské svatby, spíše než té české. Odmítnutí pozvání považovali dotazovaní za velmi nevhodné, přičemž tvrdili, že svatba je pro Vietnamce důležitou rodinnou oslavou.

Respondenti Gustav a Honza, kteří zde žijí déle než ostatní, udržují výše popsané tradice, pokud jsou se svou rodinou, většinou ve větší míře. Například výročí úmrtí je pro Gustava a jeho rodinu velikou událostí, při které se sejde velký okruh příbuzných a známých. Realizují navíc i další vietnamské festivity. Gustav i Honza mají doma **oltář předků**, na kterém s rodinou pravidelně obětují, a Gustav dále s rodinou slaví například v březnu **Den zbloudilých duší**. Gustav ale bydlí na koleji, a tak udržuje některé tradice pouze, když přijede za rodinou.

3.1.12 Společnost a prostředí, ve kterém jsou festivity slaveny

V této kapitole se zaměřím na to, v jaké společnosti, tedy s kým vietnamští studenti jednotlivé festivity slaví a kde je slaví, v jakém prostředí.

Studenti slaví svátky nejčastěji ve třech různých prostředích se třemi různými typy lidí.

- 1) **na koleji** – sami nebo s vietnamskými přáteli
- 2) **venku (klub/hospoda), případně u někoho doma** – opět s vietnamskými přáteli
- 3) **s vietnamskou komunitou v Koloseu v Liberci**

U Gustava a Honzy přibude ještě společnost jejich rodin a rodinných přátel a prostředí pronajatého bytu Honzova otce a Gustavovy matky.

Tet

Polovina respondentů uvedla, že slaví Tet s vietnamskou komunitou v Koloseu. Všichni uvedli, že to není jediné místo, kde jejich oslavy probíhají, ale že se tam na nějaký čas staví. Tento sraz je pořádán každoročně 31. prosince koordinátorem vietnamské komunity v Liberci. Jsou přítomni převážně Vietnamci a z Čechů pouze lidé z úřadu či Centra na podporu integrace cizinců.⁸⁵ V Koloseu bývá i 300 lidí a respondenti uvedli, že tam chodí se svými vietnamskými kamarády. Jediná výjimka byl Honza, který navštěvuje Koloseum se svým otcem. Spoustu svých kamarádů ovšem potkává uvnitř.

Všichni dotazovaní uvedli, že Tet slaví hlavně se svými vietnamskými přáteli, což je pro ně velmi důležité a těší se na to. Během dne společně nakupují suroviny na přípravu vietnamských jídel a poté si je na koleji společně vaří. Následně společně jedí, většinou zhruba v 10 lidech, které pozvou do jednoho pokoje na koleji ze sousedních pokojů. Hrají se karty, zpívá karaoke a respondenti si spolu povídají. Všichni dotazovaní rovněž uvedli, že se o půlnoci chodí dívat na ohňostroj, který pořádá město Liberec na radnici a poté jdou společně pít a tančit do nějakého klubu.

Všichni respondenti také volají do Vietnamu a přejí si s rodinou hodně štěstí. Ve Vietnamu ovšem v té době Tet není. Polovina respondentů rovněž tvrdí, že si na Tet sami v pokoji uklízí, modlí se a přemýšlí o nadcházejícím roce.

Valentýn

Přítele či přítelkyni mají v ČR pouze dva respondenti a ti slaví Valentýna s ním/ní. Jdou spolu na výlet, dají si dárky a popřejí si. Zbytek respondentů slaví Valentýna sám na koleji tím způsobem, že si na přítelkyni vzpomene, zavolá jí, popřeje jí vše nejlepší a někteří jí pošlou do Vietnamu i přání.

Den nezávislosti a Svátek práce

Všichni se shodli na tom, že 30. dubna slaví s vietnamskými přáteli. Přes den, pokud je počasí, se hraje fotbal (vietnamští studenti založili na kolejích „ligu“⁸⁶ a pravidelně hrají) a večer se griluje a pije hlavně pivo. V pozdních hodinách potom dotazovaní navštěvují různé kluby, kde popíjí a tančí, někdy až do ranních hodin.

⁸⁵ Všechny informace mi poskytli během rozhovorů informátoři.

⁸⁶ „Liga“ není oficiální vietnamský spolek. Studenti si tak pouze říkají.

Tyto oslavy probíhají většinou v relativně velkém počtu, asi 25 studentů. Druhý den potom zhruba polovina respondentů odpočívá a relaxuje a polovina při pěkném počasí podniká s přáteli výlet do přírody. Na tento den volají všichni respondenti domů a přejí si s rodinou vše nejlepší.

Thrung Thu

Většina respondentů má doma, ve Vietnamu, v rodině nějaké malé dítě. Na tento den volají domů a dítěti přejí vše dobré. Někteří mu také posílají do Vietnamu malý dárek. Většina respondentů je na tento den pozvána svými vietnamskými přáteli, žijícími v ČR, kteří mají děti, na jejich oslavu. Dotazovaní se jí účastní, dětem přinesou malý dárek a hrají si s nimi. Oslava probíhá u rodiny doma a někdy také pokračuje někde venku, například v zábavním parku.

Vietnamský Den učitelů

V tento den si všichni dotazovaní vzpomenou na učitele, kteří jim s něčím pomohli a které mají rádi. Všichni je zároveň navštíví a popřejí jim vše nejlepší a poděkují za pomoc. Více než polovina respondentů jim dá také malý dárek a někteří si jdou s učiteli popovídat do hospody nebo nějakého klubu. Někteří respondenti udělají pro učitele i malou párty na kolejkách v jejich pokoji a pozvou je tam.

Vánoce

Vánoce slaví respondenti doma u známých či přátel, kteří je pozvou. Ti, kteří v ČR mají člena rodiny, jdou na oslavu s ním, ostatní na ni jdou s vietnamskými kamarády. Hostitelé uvaří vždy nějaké vietnamské jídlo a nechybí ani ochutnávka českých jídel (někde kapr, někde cukroví). Většina rodin má doma menší vánoční výzdobu a vánoční stromeček. Dárky si dotazovaní vyměňují v polovině případů. Vánoční oslava probíhá 24. 12. večer a respondenti uvedli, že na ní bývá kolem 10-15 lidí. Společně se jí, někdy zpívá, tančí a povídá.

Narozeniny

Narozeniny slaví všichni dotazovaní v ČR v den, kdy se narodili. Uspořádají oslavu u sebe doma, na koleji nebo v pronajatém bytě a pozvou vietnamské kamarády. S kamarády jsou na pokoji, kde oslavenec přichystá pohoštění a kde všichni společně jedí a pijí. Většinou nechybí dort, který se buď upeče, nebo koupí. Po oslavě na pokoji jde většina dotazovaných s přáteli dále tančit do nějakého klubu a bavit se. Ti, kteří mají v ČR rodinu, od ní dostávají dárek a společně s ní narozeniny oslaví.

Výročí úmrtí

Ti respondenti, kteří zde nemají rodinu, slaví tento svátek sami v pokoji na koleji. Přemýšlí o mrtvém příbuzném a o tom, jaký spolu měli vztah. Zapálí také vonné tyčinky a volají rodině do Vietnamu. Ti respondenti, kteří v ČR rodinu mají, slaví výročí s ní. Zapálí na oltáři předků, který v rodině mají, vonné tyčinky a dají na něj ovoce, alkohol atd. Vzpomínají na zesnulého.

Svatba

Svatbu dotazovaní, kteří se jí v ČR zúčastnili, slavili s ostatními pozvanými (i 300 lidí) v nějakém velkém prostoru (Koloseum, jiná hala...).

3.1.13 Jednotlivé aspekty, které respondenti u festivit zdůrazňují

Tet

Aspektem, který zdůrazňují všichni respondenti, je to, že volají domů své rodině. I přesto, že ve Vietnamu v té době Tet není, všichni dotazovaní uvedli, že dlouze volají a povídají si se všemi dostupnými členy rodiny.

Všichni respondenti rovněž považují za velmi důležité to, že se na Tet schází se svými přáteli. Většina respondentů s nimi odpoledne chodí nakoupit suroviny, ze kterých pak společně na koleji uvaří speciální vietnamské jídlo (většinou polévku a kuřecí nebo vepřové maso se zeleninou). Koupí rovněž slaný koláč, který se na Tet ve Vietnamu jí, Bánh Chung. Na pokoji si potom rozdělí role, kdy hostitel s nějakým kamarádem vaří a ostatní hrají karty nebo šachy, zpívají karaoke nebo si jen povídají. Potom všichni pomáhají umývat nádobí a uklízet. Společně následně večeří, povídají si a pijí pivo.

České pivo je mezi dotazovanými velmi oblíbeným nápojem a pijí ho při všech svátcích i při jiných příležitostech. Někteří uvedli, že pijí i šampaňské (hlavně o půlnoci na příchod) a vietnamský tvrdý alkohol vyráběný z rýže. Všichni respondenti uvedli, že se jdou o půlnoci podívat na ohňostroj k radnici a potom jdou ještě tančit do nějakého podniku.

Polovina respondentů rovněž zdůrazňuje to, že i v Čechách udržují tradici pořízení nové věci. Dotazovaní si většinou koupí nějaké nové oblečení (triko, džíny apod.) Někteří respondenti se na Tet také modlí, hlavně za zdraví a štěstí své rodiny, a zapálí vonné tyčinky. V čase stráveném v Koloseu s vietnamskou komunitou dotazovaní vyzdvihují hlavně společné tancování, moderních i vietnamských tanců, a poslouchání doprovodného hudebního programu. Dva dotazovaní posílají na Tet rodině do Vietnamu dárky.

Vánoce

O Vánocích respondenti zdůrazňují převážně společně strávené chvíle s přáteli nebo rodinou, většinou u někoho doma, kam jsou pozváni. Důležitým aspektem je pro ně společně strávený čas a povídání u dobrého vietnamského jídla. Polovina respondentů rovněž tvrdí, že na oslavě jsou důležitým aspektem i typicky české vánoční prvky jako je ozdobený vánoční stromek, cukroví a kapr. Typickým nápojem je pro všechny šampaňské. Někteří také zdůrazňují společné zpívání karaoke. Výjimku tvoří David, který se ze všech respondentů nejvíce zajímá o českou kulturu. O Vánocích udržuje některé zvyky (např. krájení jablka) tak, jak ho to naučila jeho česká kamarádka. Prochází se rovněž po okolí a sleduje, jak Češi slaví Vánoce. Čte také noviny a kouká na české pohádky. Nikdo z dotazovaných na Vánoce nedává ani nedostává dárky, což jim připadá úplně normální, přičemž uvedli, že jediný čas, kdy něco malého dostávají, jsou narozeniny a Tet.

Narozeniny

Stěžejní je pro respondenty prvek společné oslavy, kdy oslavenec spolu s přáteli uvaří vietnamské jídlo a koupí se dort. Obvyklým nápojem je opět pivo. Důležité je poblahopřání od vietnamských kamarádů z Čech i od kamarádů z Vietnamu a od rodiny. Všichni respondenti uvedli, že dostávají pouze malé dárky. Výjimkou jsou ti, kteří zde mají rodinu. Tito dotazovaní tráví narozeniny i s nimi a většinou dostanou něco většího i od dalších členů rodiny a příbuzných. Po jídle se oslava přesouvá do nějakého klubu, kde se tančí.

Výročí úmrtí

V den výročí úmrtí nějakého člena rodiny respondenti zdůrazňují chvíle o samotě. Důležité je, zapálit vonné tyčinky, vzpomenout si na zesnulého a pomodlit se za jeho klidný odpočinek. Někteří rovněž zavolají domů a s rodinou společně o zesnulém mluví a vzpomínají na něj. Gustav a Honza uspořádají na tento den malou vzpomínkovou oslavu a na oltář předků dají ovoce a alkohol k uctění předka.

Den Vítězství a Svátek práce

Při těchto dvou svátcích je pro respondenty nejdůležitějším aspektem volno, které mají. Důležitý je na Den Vítězství rovněž turnaj ve fotbale s vietnamskými kamarády a následné grilování a popíjení piva. Opět je stěžejní čas strávený s přáteli. Někteří dotazovaní podnikají s přáteli i výlet po okolí. Obvyklé je, že na tyto svátky respondenti volají domů rodině, která má rovněž volno.

Thrung Thu

Hlavním aspektem je zde potěšit děti. Respondenti, kteří mají v rodině nějaké dítě, mu volají a někdy posílají i malý dárek. Vietnamští přátelé v České republice, kteří mají děti, pořádají oslavu, které se dotazovaní účastní, donesou dětem dárky a hrají si s nimi. Někteří uvedli, že je mrzí, že v tento den není v ČR volno.

Valentýn

Ti respondenti, kteří zde mají přítelkyni, považují za nejdůležitější vzpomenout si na ni a strávit s ní čas. Je obvyklé, dávat si květiny a dárky a jít při pěkném počasí například na procházku. Dotazovaní, kteří zde partnera nemají, si s ním alespoň volají a někdy posílají i přání.

Vietnamský Den učitelů

V tento den je pro respondenty nejdůležitější vzpomenout si na učitele, který jim s něčím pomohl nebo na učitele, kterého mají jednoduše rádi. Obvyklé je popřát a poděkovat mu z očí do očí a donést malý dárek. Někteří dotazovaní pro učitele rovněž pořádají menší oslavu a vaří jim vietnamské jídlo. Někdy je také zvou na posezení do hospody.

Vietnamský Den žen

Nejdůležitější je popřát všem ženám v rodině. Respondenti volají domů a mluví, pokud možno, se všemi ženami v rodině. Camila dostala od svého přítele na tento den květinu a ostatní respondenti se snaží dát dárek svým vietnamským kamarádkám, které bydlí na koleji.

3.1.14 Zajišťování festivít

V této kapitole uvedu, jakým způsobem vietnamští studenti své festivity zajišťují, hlavně co se týče stravy. Jaké jídlo vaří, kde nakupují suroviny, jak je připravují, kdo vaří apod. Jídlo a pití je totiž pro respondenty důležitým aspektem každé festivity a společné vaření důležitým prvkem slavení.

Většina respondentů si během svátků vaří sama. Jak uvedli, ve Vietnamu je běžné, že studenti umí vařit a že si také často sami vaří. Většina respondentů si vaří i během všedních dnů a do menzy nebo restaurací chodí jen minimálně. Jídlo, které připravují o svátcích, se od všedního jídla liší, a to hlavně v počtu chodů. Sváteční jídlo je bohatší a má více chodů. Nejčastěji respondenti vaří o svátcích hlavně maso s rýží a zeleninou (nejoblíbenější maso je vepřové), polévku (nejčastěji nudlovou) a zeleninový salát. Maso často dochucují rybí omáčkou. Studenti kupují také závitky a speciální slaný rýžový koláč Bánh Chung (pouze na

Tet). Koláč je velmi pracný, takže jej respondenti musí koupit v pražské tržnici Sapa, často se ovšem stává, že ho dostanou od vietnamských přátel, kteří koláč vyrábí.

Na Tet chodí většina respondentů do Kolosea, kde je za vstupní poplatek jídlo a pití zajištěno. Jak uvedl jeden dotazovaný, jsou to ovšem tak malé porce, že se raději nají doma. Sváteční jídlo vaří všichni společně, takovým způsobem, že každý přiloží ruku k dílu a uvaří to, co umí. Ostatní potom pomáhají s nádobím a úklidem. Adam uvedl, že raději slaví svátky v České republice, protože ve Vietnamu je s tím daleko více starostí, hlavně s vařením a přípravou jídla a následným úklidem. O Vánocích uvedli někteří respondenti, že připravují kapra s rýží. Kapr je ve Vietnamu známá ryba a jí se kdykoli během roku, proto většina Vietnamců ví, jak ho připravit. Přípravu kapra „na český způsob“ respondenty většinou naučili čeští kamarádi nebo učitelé. Na vánoční oslavě se dotazovaní často setkávají s českým cukrovím, které hostitelská rodina buď koupí, nebo upeče (hlavně Vietnamci, kteří zde žijí dlouho). Většina respondentů ovšem uvedla, že sladké příliš nejí.

České jídlo studenti příliš nevaří, hlavně z toho důvodu, že ho neumí připravit. Většinou uvedli, že jim docela chutná, ovšem na oslavu jim připadá vhodnější a snazší udělat typické vietnamské jídlo.

Během všech svátků je nejoblíbenějším nápojem pivo, které, mimo Camily, pijí všichni velmi často. Nejoblíbenější značkou je Gambrinus. Na Tet a Vánoce někteří pijí i šampaňské nebo české či vietnamské víno. Tvrdý alkohol u respondentů není příliš populární. Nejčastěji uvedli, že je to hlavně vodka a vietnamský tvrdý alkohol dělaný z rýže. Někteří pijí během svátků Coca-colu nebo vietnamský zelený čaj.

Suroviny dotazovaní kupují převážně ve velkých supermarketech jako je Tesco nebo Globus. Kupují v nich vše, co lze sehnat a chodí nakupovat pravidelně, ovšem také podle své finanční situace. Každý týden na koleje jezdí vietnamský obchodník, který nakupuje potraviny v Praze na tržnici Sapa a prodává je v Liberci v pátek odpoledne. Nejčastěji u něj respondenti nakupují rýži, rybí omáčku, nudlovou polévku, koření a zeleninu. Potraviny jsou u něj relativně drahé, a tak u něj nakupují dotazovaní, pouze pokud opravdu potřebují.

Do Sapy jezdí většina respondentů pouze jednou ročně, a to před Tetem. Na tržnici kupují hlavně Bánh Chung, rýži, maso a vietnamské víno nebo tvrdý alkohol. V Koloseu, kam většina respondentů na Tet chodí, jsou typické vietnamské potraviny, které koordinátoři vozí z Prahy ze Sapy nebo je připravují vietnamské rodiny, které do Kolosea chodí.

Peníze, díky kterým respondenti mohou suroviny nakupovat, dostávají ze stipendia, na které mají v rámci programu nárok, a polovina respondentů si rovněž přivydělává jako číšník v baru.

Gustava a Honzu podporují rovněž jejich rodiny. Honza uvedl, že jeho otec mu každý den připravuje jídlo a o svátcích nakupuje a vaří on.

3.1.15 Vazba na Vietnam

V této kapitole bych ráda sledovala, jestli a jakým způsobem slavení festivit posiluje vazbu vietnamských studentů s rodnou zemí. Zda studenti při udržování jednotlivých festivit v ČR nějakým způsobem udržují spojení s Vietnamem (například posíláním přání, dárků či voláním) či nikoliv a zda je pro ně udržování tohoto spojení důležité. Spojení s Vietnamem zde chápu převážně v rodinné souvislosti, tedy zda studenti udržují spojení se svou rodinou ve Vietnamu při slavení jednotlivých festivit a jakým způsobem ho udržují.

Respondenti nejčastěji udržují vazby s Vietnamem pomocí telefonního spojení. Dotazovaní uvedli, že si s rodinou volají téměř každý den pomocí počítačových programů jako je Skype nebo Yahoo, ale o svátcích je hovor vždy delší. Respondenti volají domů téměř na každý svátek, ovšem nejčastěji na svátky, které se v tu dobu slaví také ve Vietnamu, jelikož má jejich rodina také volno. Na Tet tedy studenti volají domů dvakrát, a to 31. prosince a potom v tu dobu, kdy probíhá Tet ve Vietnamu. Všichni respondenti uvedli, že se o svátcích snaží s rodinou volat delší dobu (třeba i dvě hodiny) a že se snaží hovořit se všemi členy rodiny. Hovor je tematický (podle svátku, během kterého respondenti domů volají), tedy např. na Tet si s rodinou přeje respondent vše nejlepší, hodně zdraví a štěstí a úspěchů v Novém roce, na Valentýn si zase dotazovaní volají se svým partnerem a rozhovor je intimnější. Hovory se stáčí také k všedním tématům, například jak pokračuje studium, jaká je aktuální finanční situace v rodině, co se stalo nového apod. Někteří respondenti volají na vietnamský Den učitelů svým oblíbeným vyučujícím a přejí jim vše nejlepší.

Pokud má dotazovaný narozeniny, rodina a přátelé mu posílají (většinou přes internet) různá blahopřání. To samé dělá i respondent, pokud slaví narozeniny nějaký člen rodiny nebo kamarád ve Vietnamu. Někteří respondenti domů posílají malé dárky, a to převážně na Tet a na vietnamský Den dětí Trung Thu, kdy posílají dárek dětským členům rodiny (např. Adam své dceři).

Všichni dotazovaní uvedli, že by rádi jeli domů do Vietnamu a některé svátky slavili s rodinou, například Tet, ale že je to drahé. Většina plánuje výjezd za rodinou po ukončení bakalářského studia, přičemž letenka zde slouží často jako odměna za vystudování od rodičů. Respondenti uvedli, že se těší na společnou oslavu po ukončení studia ve Vietnamu. Výjimkou je Adam a Gustav, kteří jezdí do Vietnamu každý rok. Adam má ve Vietnamu ženu a dítě a

Gustavovi platí cestu otec, který je lékař a lze předpokládat, že finance vynaložené na letenku pro něj nejsou veliký problém.

Vazbu s Vietnamem udržují respondenti i dalšími prvky, které jsou při slavení festivit přítomny. Například kladou o svátcích veliký důraz na vaření typického vietnamského jídla. Zhruba polovina respondentů zpívá během některých svátků karaoke, což je ve Vietnamu velmi častá zábava. V Koloseu se během Tetu zpívají vietnamské písně a tančí vietnamské tance (například tanec Múa Sap) a někteří respondenti udržují tradici zakoupení nějaké nové věci v době Tetu, hlavně oblečení. Někteří také uvedli, že koukají na vietnamskou televizi, hlavně na zprávy, což je ovšem nejenom záležitostí svátků, ale často i všedních dnů.

3.1.16 Přikládání významu slavení festivit ze strany respondentů

V této kapitole uvedu, jaký význam přikládají vietnamští studenti slavení svátků v České republice, jaký význam má pro ně udržování vietnamských tradic v ČR a jaký slavení českých festivit. Zaměřím se na české a vietnamské svátky obecně i na jednotlivé svátky, které respondenti zdůraznili.

Obecně respondenti uvedli, že slaví svátky hlavně kvůli chvílím stráveným s přáteli a společnou oslavou. Pro všechny dotazované je důležitým aspektem volno, které mají. V den oslav tedy nemusí do školy, zapomínají na všechny starosti a mluví jen o věcech, které jsou jim příjemné. Všichni respondenti (kromě Camily) rovněž velmi rádi pijí pivo a společná oslava je příležitostí pro společné pití i jídlo. Někteří přímo uvedli, že se těší na oslavu, až budou moci zase vypít s ostatními pár piv.

Někteří dotazovaní přiznali, že slaví svátky hlavně proto, že je slaví ostatní studenti kolem nich. Ve všech případech potom došlo k redukci v udržování vietnamských festivit. Někteří respondenti přiznali, že svátky slaví ve Vietnamu hlavně kvůli své rodině a že v ČR nemají tím pádem důvod je slavit.

Tet je pro všechny respondenty nejdůležitějším svátkem, který v České republice slaví. Loučení se starým rokem a vítání roku nového je pro všechny dotazované důvodem pro udržování tohoto svátku. Všichni respondenti jsou si vědomi toho, že Tet je ve Vietnamu národním tradičním svátkem a udržují ho také z důvodu zachování vietnamské tradice. Je to pro většinu z nich povinnost. Někteří uvedli, že tím, že slaví Tet a ostatní vietnamské tradice, uchovávají si vědomí toho, že jsou Vietnamci a že mají svou zemi rádi. Během Tetu, stejně jako na výročí úmrtí nějakého předka, respondenti vzpomínají na své žijící i mrtvé příbuzné, což považují rovněž za velmi důležité.

Valentýn je pro většinu respondentů západní svátek, který nemá ve Vietnamu tradici. Slaví ho hlavně kvůli své přítelkyni, aby jí udělali radost, ale jinak pro ně není příliš důležitý. Den Vítězství znamená pro většinu respondentů hlavně možnost sejít se s přáteli a oslavit, že je volno. To, k jaké historické události se tento den váže, vědí všichni, ale pouze pro dva z nich je to důležité. Trung Thu, tedy vietnamský Den dětí, slaví respondenti hlavně kvůli dětem, aby jim udělali radost.

Z českých svátků se u studentů těší největší oblibě Vánoce. Všichni dotazovaní uvedli, že je slaví jenom proto, že je slavíme my a že ve Vietnamu je neslaví, ale že jim zároveň tento svátek přijde zajímavý a mají ho rádi. David má české Vánoce velmi rád a Čechů se pokaždé ptá, jak je slaví. Také chodí po okolí a sleduje, jak se u nás Vánoce slaví. Připadá mu důležité pochopit české svátky, protože mu pomáhají pochopit i českou kulturu. Většina respondentů má ráda české svátky a českou kulturu a uvedli, že alespoň Vánoce slavit chtějí, aby poznali českou kulturu blíže. Někteří dotazovaní rovněž přiznali, že by rádi slavili více českých svátků, ale nemají moc českých kamarádů, kteří by je s nimi seznámili a nemají také, s kým by je slavili. Zhruba polovina studentů uvedla, že by ráda byla součástí české kultury, když už zde žije.

Vietnamské svátky v ČR slaví většina dotazovaných za prvé, jak již bylo řečeno, z toho důvodu, že si chtějí zachovat svou vietnamskou identitu. Dále uvedli, že během slavení vietnamských svátků vzpomínají na svou zemi a na svou rodinu, což považují za velmi důležité. Někteří dotazovaní považují za samozřejmé, že když se ve Vietnamu narodili, musejí také udržovat jeho tradice i v cizině. Pro Adama je potom udržování vietnamských svátků naprosto nezbytné, protože při nich vzpomíná na své předky a duchy rodiny, které jej i jeho rodinu ochraňují, i na členy rodiny, kteří jsou naživu, a vzdává tím všem úctu.

3.1.17 Prolínání českých a vietnamských festivit v prostředí Čech

V této kapitole se zaměřím na to, zda a jakým způsobem při slavení festivit vietnamští studenti kombinují české prvky svátků s těmi vietnamskými a zda si vytvářejí touto kombinací vlastní specifickou podobu oslav a svátků. Budu sledovat 4 roviny problému.

- 1) Zda vietnamští studenti do svých vlastních festivit zařazují české prvky.
- 2) Které české svátky studenti slaví a jak je ovlivňují svými vietnamskými prvky.
- 3) Účast Čechů při slavení jejich festivit.
- 4) Pozvání vietnamských studentů na české oslavy (převážně rodinného charakteru).

Respondenti slaví festivity v České republice a lze tedy předpokládat, že jejich slavení česká kultura do jisté míry ovlivní. Nejvýraznějším českým prvkem, který respondenti do

vietnamských festivit vnášejí, jsou české nápoje a jídlo. Všichni dotazovaní, kromě Camily, pijí velmi rádi a často pivo a jak někteří uvedli, pivo je věc, na kterou se během oslav těší nejvíce. Nejoblíbenější značkou je Gambrinus. I přesto, že studenti o svátcích vaří převážně vietnamská jídla, někdy je kombinují i s jídly českými. Například o svátku Dne nezávislosti respondenti večer grilují, což ve Vietnamu často nedělají, jak uvedli. Většina dotazovaných přiznala, že griluje proto, že je to v České republice poměrně běžné. Zároveň jsou respondenti nuceni grilovat to, co v Čechách seženou. Jedí tedy většinou podobné věci jako Češi.

Oslava narozenin je v České republice také poměrně modifikována. Někteří respondenti uvedli, že v Čechách si dáváme mnohem více dárků, což se jim líbí a také že je zde zvykem, aby měl oslavenec dort, což ve Vietnamu není tak časté. Lze předpokládat, že je to také proto, že oslava narozenin na den, kdy se respondent narodil, nemá ve Vietnamu takovou tradici jako v ČR.

U všech svátků je samozřejmé, že je musejí respondenti zajišťovat z českých zdrojů. Potraviny, dárky a další věci, které jsou na oslavu potřeba, jsou respondenty vybírány na základě tamní nabídky. Během většiny oslav studenti navštěvují různé kluby, kde tančí, často s Čechy, a poslouchají českou hudbu.

Ze svátků, které udržují i Češi, slaví dotazovaní pouze Vánoce, Valentýna a Mezinárodní svátek práce. První jmenovaný svátek potom nikdo z respondentů ve Vietnamu neslaví a začal ho slavit až v ČR. Oslava Vánoc respondentů je zde směsí českých a vietnamských prvků. Respondenti slaví Štědrý večer 24. prosince večer, zhruba v polovině případů mají rovněž vánoční stromeček, vánoční výzdobu a někdy také české vánoční cukroví, které připravuje rodina, která vánoční oslavu pořádá a respondenty na ni pozve. České typické vánoční jídlo, kapr s bramborovým salátem, ale na oslavě není. Kapra někteří na Vánoce sice jedí, ale s rýží. Dotazovaní ovšem upřednostňují na Vánoce většinou typické vietnamské jídlo. Často také zpívají karaoke, což u nás na Vánoce není zvykem. Respondenti nejsou zvyklí dávat si dárky, i když někteří malý dárek dostávají. Na oslavě se nezpívají české koledy, ale dva respondenti uvedli, že sledují v televizi české pohádky. David, který se velmi zajímá o českou kulturu, jako jediný z dotazovaných udržuje některé české vánoční zvyky, které ho naučila jeho česká kamarádka (např. krájení jablka). Valentýn a Mezinárodní svátek práce jsou svátky, které se slaví ve Vietnamu i v České republice velmi podobně.

Studenti často volají o svátcích domů a děje se tak i o českých svátcích, tudíž můžeme říci, že je částečně „přenášejí do Vietnamu“. Lze předpokládat, že respondenti rodině popisují, jak v Čechách slaví např. Vánoce.

Účast Čechů na festivitech vietnamských studentů je malá. Během Tetu jsou v Koloseu přítomni Češi, ale ve velmi malé míře. Jsou to většinou pracovníci úřadu či Centra na podporu integrace cizinců. Všichni respondenti udržují v Čechách vazby spíše s ostatními Vietnamci a svátky slaví s nimi. Někteří dotazovaní mají ovšem pár českých přátel, které zvou např. na oslavu svých narozenin. Na Vietnamský den učitelů někteří studenti obdarují svého oblíbeného českého učitele.

To, že se dotazovaní stýkají v ČR spíše s ostatními Vietnamci, má za následek, že nejsou většinou přítomni na oslavách Čechů. Někteří jdou občas na oslavu narozenin svého českého kamaráda, ale tím to většinou končí. Výjimkou je opět David, který má českých přátel dost a někdy s nimi slaví Vánoce nebo Silvestra.

Prolínání českých a vietnamských festivit brzdí to, že se, ve většině případů, studenti separují od Čechů, což vysvětlují jazykovou bariérou. Čeština je pro ně příliš těžká a je pro ně složité, stýkat se s lidmi, kterým nerozumí. Zde musím podotknout, že většina respondentů je v ČR krátkou dobu a má vlastní studentské zázemí na kolejích mezi ostatními vietnamskými studenty. Lze tedy předpokládat, že Čechy příliš nepotřebuje.

4 Závěr

Ve své práci jsem řešila otázku významu festivit v životě vietnamských vysokoškolských studentů v Liberci s dílčími podotázkami. Slavení festivit není pro vietnamské studenty studující na Technické univerzitě v Liberci tak důležité jako studium, kvůli kterému do ČR přijeli, nicméně oslavám věnují hodně času a slaví je rádi.

Co se týče počtu slavených festivit i intenzity jejich udržování, zaznamenala jsem relativně významnou redukci, vzhledem k repertoáru, který studenti slavili ve Vietnamu. Svátky, které respondenti ve Vietnamu slavili, ale v Čechách je neslaví, jsou: Národní den, Výročí založení komunistické strany, Vzpomínka na narození Ho Či Mina, Vzpomínka na narození Buddhy a Den zbloudilých duší. Z rodinných slavností potom dotazovaní v Čechách neudržují pouze oltář předků. Naopak, vietnamští studenti začali v Čechách slavit Vánoce. Redukcí prošel i scénář a také příprava oslav, především skladba svátečních pokrmů. K redukci ve slavení došlo převážně z toho důvodu, že zde respondenti nemají své rodiny, se kterými festivity udržují. Jak uvedla většina dotazovaných, svátky udržují hlavně proto, že je slaví i jejich rodina a ostatní lidé ve Vietnamu. Někteří rovněž uvedli, že ve Vietnamu mají ten den volno a podnikají něco se svými přáteli a rodinami, ovšem zde rodinu ani vietnamské přátele nemají, a tak zůstávají spíše doma.

Svátky jako Narození Ho Či Mina nebo Výročí založení komunistické strany zde studenti neslaví hlavně z toho důvodu, že nemají v českých médiích připomínku této události. Ve Vietnamu, jak uvedli, v televizi na tyto dny běží dokumenty a v novinách o svátku píší. V Čechách nic takového není, a tak je to ani nepodněcuje ke slavení svátku. Oltář předků v Čechách žádný respondent nemá, mimo Honzy, který ho udržuje s otcem, se kterým bydlí. Jak uvedli dotazovaní, oltář předků by měl zůstat v rodině a oni ho nesmí převážet, i kdyby chtěli. Navíc přiznali, že se domnívají, že je to na koleji zakázáno, nejspíš z toho důvodu, že by mohly vonné tyčinky na oltáři chytout. Vánoce začali slavit studenti kvůli Čechům. Všichni respondenti tvrdili, že se jim Vánoce velmi líbí a že jejich slavením by mohli lépe poznat českou kulturu a české tradice, po čemž všichni touží. Oslava Vánoc je v České republice směsí vietnamských a českých prvků, jelikož se studenti snaží napodobovat naši oslavu Vánoc (např. stromečkem), ale vnášejí do ní své prvky (např. vietnamské jídlo).

Dále jsem zjišťovala, jaká je funkce jednotlivých, pravidelně slavených, festivit při různých aspektech pobytu vietnamských studentů v ČR. Nejprve mne zajímalo, zda slavení svátků pomáhá udržovat a posilovat etnickou identitu respondentů. Téměř všichni studenti uvedli, že vietnamské svátky slaví také z toho důvodu, že si snaží zachovat svou vietnamskou identitu a

uchovat vazby s Vietnamem, což mimochodem stvrdili i tím, že uvedli, že se všichni hodlají po dokončení studia vrátit do České republiky. Udržovat vietnamské svátky v České republice jim připadá důležité také proto, aby v jakékoli části světa uměli udržet tradice své země i své rodiny. Silnou vazbu s Vietnamem při slavení svátků potvrzuje i fakt, že na každý svátek dlouze volají domů svým rodinám.

Většina respondentů ovšem přiznala, že mají rádi Českou republiku a chtějí blíže poznat českou kulturu. Proto také začali slavit Vánoce a nevytěsnili z jejich slavení typicky české prvky (kapr, cukroví apod.). Zároveň do jejich oslavy ovšem přenesli i některé vietnamské kulturní prvky. Všichni respondenti uvedli (i ti, co zde žijí delší dobu), že se cítí být stále Vietnamci, ale přesto jim nevadí být částečně spojováni s Čechy a Českou republikou.

Dále mne zajímalo, zda slavení festivit v ČR pomáhá při stmelování vlastní studentské skupiny na kolejích. To se mi potvrdilo jako kladné. Díky udržování festivit, jsou si studenti navzájem blíže, mají lepší vztahy a častěji se vídají. Důležitým prvkem, na který kladli při každé oslavě důraz, bylo totiž hlavně to, že se sejdou se svými vietnamskými přáteli z kolejí a dohromady budou něco podnikat (nejčastěji vaření, tančení v klubu, popíjení piva, hraní her atd.). Všichni dotazovaní uvedli, že nemají příliš českých kamarádů, hlavně kvůli jazykové bariéře, a proto slaví svátky především v kolektivu své studentské skupiny. Výjimkou zde byl David, který měl ze všech dotazovaných nejvíce českých kamarádů a vyhledával kontakt s nimi zhruba ve stejné míře jako s Vietnamci. Stmelování studentské skupiny během svátků podporuje i fakt, že všichni studenti (mimo Honzy) bydlí na kolejích nebo v jejich blízkém okolí a mají k sobě tedy velmi snadný přístup.

Další aspekt, na který jsem se ve svém výzkumu zaměřila, bylo to, zda mají festivity nějakou funkci při integraci vietnamských studentů do vietnamské komunity v Liberci. To se mi opět potvrdilo jako kladné. Udržování svátků (v této otázce je to pouze oslava Nového roku- Tetu) pomáhá integrovat studenty do vietnamské komunity v Liberci. Komunita pořádá každý rok v Koloseu v Liberci oslavu Nového roku- Tetu. Vietnamští studenti se této oslavy účastní a setkávají se na ní s ostatními členy komunity. Slavením Tetu v tomto společném prostoru posilují své vzájemné vazby. Komunita během roku Vietnamcům pomáhá i s jinými (převážně úředními) záležitostmi, ovšem to, jak moc její pomoc moji respondenti využívají, se mi nepodařilo zjistit. Jiné akce, mimo oslavy Nového roku v Koloseu, komunita nepořádá.

Dále mne v mém výzkumu zajímalo to, zda slavení festivit pomáhá studentům udržovat transnacionální vazby se zemí původu a s rodinou a jakým způsobem se tak děje. Zjištění bylo opět pozitivní. Respondenti během slavení všech svátků volají do Vietnamu své rodině a informují ji, jak o tom, jak daný svátek v ČR slaví, tak i o běžných věcech, jako je studium

apod. Hovor je většinou velmi dlouhý a respondenti se snaží mluvit se všemi členy své rodiny. Během některých svátků dotazovaní posílají do Vietnamu také malé dárky a přání (např. o Valentýnu svému příteli či přítelkyni nebo během svátku Thrung Thu dětským členům své rodiny). Slavení svátků tedy posiluje vazby respondentů s jejich rodinami i s Vietnamem.

To, zda udržování festivit pomáhá vietnamských studentům s integrací do české společnosti, tedy hlavně do vrstevnické skupiny stejně starých Čechů byla další otázka, na kterou jsem se ve výzkumu zaměřila. Bohužel se mi nepodařilo prokázat, že by se prostřednictvím festivit studenti začleňovali do české společnosti. Jak již bylo řečeno, všichni respondenti (vyjma Davida) mají málo českých přátel ať již ve své vrstevnické skupině, tak mimo ni. Je třeba ovšem zdůraznit, že většina dotazovaných je zde velmi krátkou dobu a navíc má podporu a zázemí ve své vlastní studentské skupině a lze tedy předpokládat, že Čechy moc nepotřebuje. Na druhou stranu ovšem respondenti uvedli, že mají Českou republiku rádi a chtěli by ji lépe poznat. Opět můžeme tedy předpokládat, že pokud by si zlepšili češtinu a byli schopni komunikovat, rádi by se s Čechy stýkali více. David má velmi mnoho českých přátel a můžeme se domnívat, že je to způsobeno hlavně jeho velkou šikovností na češtinu a tím, že jí věnuje hodně času. Platil si například soukromou učitelku angličtiny. S Čechy se snáze dorozumí a více vyhledává jejich společnost. Navíc bydlí jako jediný na koleji na bloku E, kde nejsou téměř žádní Vietnamci, což se mu líbí. Jak uvedl, je nucen mluvit hlavně česky. Ostatní respondenti bydlí převážně na bloku F, kde bydlí většina dalších studujících Vietnamců.

Ve svém výzkumu jsem se také zaměřila na to, zda si studenti vytvářejí osobitou podobu festivit, v níž se prolínají jak české, tak i vietnamské kulturní prvky. Vietnamští studenti si na kolejích vytvářejí osobitou podobu slavení svých festivit, která je ovlivňována zemí pobytu (tedy ČR), jejich věkem, studentskými povinnostmi, finančními možnostmi a studentskou skupinou, do které patří. České prvky do slavení svých festivit vkládají například tak, že navštěvují české kluby, poslouchají české písně a vaří z českých surovin (někdy i podle českého vzoru, např. na Vánoce, Den Nezávislosti). Výrazně český prvek, který do slavení festivit vkládají, je také český nápoj, pivo, který studenti hojně a rádi pijí. Naopak vietnamské prvky kladou studenti hojně například do oslavy Vánoc (vietnamské jídlo). Obojí se děje „samovolně“, bez většího úsilí. Pro respondenty je samozřejmé, že podoba vietnamských festivit je v Čechách modifikována (a někdy to i vyhledávají/ např. Adam, který je rád, že na svátky nemusí tolik uklízet jako ve Vietnamu).

Vzorek mých respondentů jsem záměrně obohatila o dva dotazované, kteří žijí v České republice delší dobu a nepřišli sem na základě projektu profesora Loudy. Snažila jsem se zjistit, zda je slavení festivit nějakým způsobem ovlivněno dobou pobytu a přítomností rodiny či

rodinného příslušníka v ČR. Souvislost mezi podobou slavení festivit a dobou pobytu se mi nepodařilo prokázat, ovšem to, že zde respondenti mají rodinu, již na podobu svátků vliv mělo. Za prvé, tito respondenti (Gustav a Honza) udržují některé festivity, které ostatní neslaví. Např. oba dotazovaní mají doma, u své rodiny, oltář předků, na kterém během určitých dní v roce obětují duchům své rodiny a předkům. Zapalují na něm také vonné tyčinky a modlí se. Za druhé, podoba některých svátků je odlišná od svátků, které slaví ostatní studenti. Například výročí úmrtí je v Gustavově rodině velmi oslavováno. Přichystá se hostina „ve smutném naladění“ a pozvou se známí a přátelé.

Na závěr je třeba dodat, že skupina mých respondentů jsou mladí lidé vietnamské národnosti, kteří mají často podobné hodnoty jako mladí lidé jinde na světě. Všichni dotazovaní věděli, proč se daný svátek slaví a k čemu odkazuje a většinou si byli rovněž vědomi toho, že je důležité danou festivitou udržovat kvůli své zemi i kvůli své rodině. Respondenti zdůrazňovali ovšem u všech festivit především volný čas, který díky nim mají a mohou ho strávit společnou oslavou s přáteli a s těmi, se kterými jim je dobře.

5 Literatura

- 1) BAAR, Vladimír: *Národy na prahu 21. století: emancipace nebo nacionalismus?* Ostrava: Ostravská univerzita, 2002. 415 s. ISBN 8086101665.
- 2) BAČOVÁ, Viera: *Etnická identita a historické zmeny- štúdia obyvateľov vybraných obcí Slovenska*. Bratislava: Veda. 1996. 198 s. ISBN 80-224-0472-1.
- 3) BOWIE, Fiona: *Antropologie náboženství*. Praha: Portál, 2008. 336 s. ISBN 978- 80-7367-378-9.
- 4) ČECHOVÁ, Šárka: *Rodinné rituály etnických menšin na území České republiky-vietnamská svatba*. Bakalářská práce. Univerzita Karlova v Praze, Praha, 2011. 46 s. Dostupné z: http://digitool.is.cuni.cz/R/64GENYVB3YU9UU61PKG2KQ5C1QLALRKYQS2M4AIE8Y6DY7L2JN-00875?func=dbin-jump-full&object_id=674182&local_base=GEN01&pds_handle=20620121430544589389097935163128 (1. 4. 2012)
- 5) DISMAN, Miroslav: *Jak se vyrábí sociologická znalost*. Praha: Karolinum, 2005. 374 s. ISBN 80-246-0139-7.
- 6) ELIADE, Mircea: *Mýtus o věčném návratu: Archetypy a opakování*. Praha: Oikúmené, 1993. 104 s. ISBN: 80-7298-037-8.
- 7) ERIKSEN, Thomas Hylland: *Antropologie multikulturních společností. Rozumět identitě*. Praha: Triton, 2007. 268 s. ISBN 978-80-7254-925-2.
- 8) FROLEC, Václav: *Město: Prostor, lidé, slavnosti*. Uherské Hradiště: Slovácké muzeum Uherské Hradiště, 1990. 356 s. ISBN 80-900063-3-7.
- 9) HENDL, Jan: *Kvalitativní výzkum. Základní metody a aplikace*. Praha: Portál, 2005. 407 s. ISBN 80-7367-040-2.
- 10) HLAVATÁ, Lucie, IČO, Ján a kol.: *Dějiny Vietnamu*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2008. 357 s. 978-80-7106-965-2.
- 11) JANDOUREK, Jan: *Sociologický slovník*. Praha: Portál, 2001. 285 s. ISBN 80-7178-535-0.
- 12) JIRASOVÁ, M.: *Vietnamští vysokoškoláci v Praze*. In: MORAVCOVÁ, M. BITTNEROVÁ, B a kol: *Kdo jsem a kam patřím? Identita národnostních menšin a*

- etnických komunit na území České republiky*. Praha: Sofis, 2005. Str. 371-388. ISBN 80-902785-8-2.
- 13) KELLER, Jan: *Svátek*. In: PETRUSEK, Miloslav, VODÁKOVÁ, Alena: *Velký sociologický slovník, svazek I*. Praha, Karolinum, 1996. Str. 1253. ISBN 8071843113
- 14) LEE, R. FIELDING, N: *Tools for Quantitative Data Analysis*. In: HARDY, Melissa, BRYMAN, Alan. *Handbook of data Analysis*. Londýn. Sage. 2004. Str. 52. ISBN 0761966528
- 15) LENDEROVÁ, Milena, JIRÁNEK, Tomáš, MACKOVÁ, Marie: *Z dějin české každodennosti. Život v 19. století*. Praha: Karolinum, 2009. 430 s. ISBN 978-80-246-1683-4
- 16) MÜLLEROVÁ, Petra: *Stručná historie států. Vietnam*. Praha: Libri, 2004. 127 s. ISBN 80-7277-255-4.
- 17) NAKONEČNÝ, Milan: *Identita*. In: PETRUSEK, Miloslav, VODÁKOVÁ, Alena: *Velký sociologický slovník "svazek I*. Praha, Karolinum, 1996. Str. 414. ISBN 8071843113
- 18) PECHOVÁ, Eva.: *Vietnamské tradiční svátky a oslavy*. In: Černík, J, Ičo, J. Kocourek, J. Komers, P. a kol.: *S vietnamskými dětmi na českých školách*. Jinočany: H&H, 2006. Str. 57-68. ISBN 80-7319-055-9.
- 19) PEŠEK, Jiří: *Pražské slavnosti a velké výstavy: sborník příspěvků z konferencí Archivu hlavního města Prahy 1989 a 1991. Monografické č. seriálu Documenta Pragensia, č. 12*. Archiv hlavního města Prahy, 1995. 405 s. ISBN 0231-7443
- 20) PEŠKOVÁ, J: In: Pešek, J: *Pražské slavnosti a velké výstavy: sborník příspěvků z konferencí Archivu hlavního města Prahy 1989 a 1991. Monografické č. seriálu Documenta Pragensia, č. 12*. Archiv hlavního města Prahy, 1995. Str.29. ISBN 0231-7443
- 21) PILKA, Jiří. 1987: *Hudební festival jako společenský jev 20. století*. Opus musicum, 19, č. 3, Brno.
- 22) RÁKOCZYOVÁ, Miroslava, TRBOLA, Robert: *Sociální integrace přistěhovalců v České republice*. Praha: Slon, 2009. 309 s. ISBN 978-80-7419-023-0.

- 23) RAPPAPORT, Roy A.: *Ritual and religion in the making of humanity*. Cambridge: Cambridge University Press, 1999. 535 s. ISBN 0-521-29690-0
- 24) ŠVAŘÍČEK, Roman, ŠEĐOVÁ, Klára a kol.: *Kvalitativní výzkum v pedagogických vědách*. Praha: Portál, 2007. 377 s. ISBN 978-80-7367-313-0.
- 25) TURNER, Victor: *Průběh rituálu*. Praha: Computer Press, 2004. 194 s. ISBN 80-722-6900-3.
- 26) UHLÍŘOVÁ, Lucie: *Svátky, oslavy a obřady v životě Vietnamců žijících v České republice: případová studie ve městě Lysá nad Labem*. Bakalářská práce. Pardubice, Univerzita Pardubice, 2008, 54 s. Dostupné z: <http://dspace.upce.cz/xmlui/handle/10195/28619?locale-attribute=en> (23. 2. 2012)
- 27) VLÁČIL, Jan: Učení sociální. In: PETRUSEK, Miloslav, VODÁKOVÁ, Alena: *Velký sociologický slovník "svazek I*. Praha, Karolinum, 1996. ISBN 8071843113

Internetové zdroje

I. Český statistický úřad

Dostupné z: <http://www.liberec.czso.cz/x/krajedata.nsf/oblast2/cizinci-xl> (12. 4. 2012)

II. Klub Hanoi

Dostupné z: www.klubhanoi.cz (5. 3. 2012)

6 Přílohy

Příloha 1. Klasifikace festivit současné společnosti českého města podle Václava Frolce⁸⁷

Zde předkládám velice přehledné členění festivit současné společnosti českého města podle Václava Frolce. V textu své bakalářské práce jsem ovšem použila své vlastní členění, které je pro mou práci vhodnější.

Základním aspektem v klasifikaci městských slavností jsou podle Frolce sociální aspekty, obsah, zaměření a společenské funkce. Při třídění slavností vychází ze situace v českých zemích a na Slovensku.

▪ **Veřejné slavnosti**

I. Slavnosti z hlediska sociálního rozvrstvení obyvatel města

1. Řemeslnické (cechovní) slavnosti

- A) Slavnosti v den patrona cechu
- B) Slavnosti „přenášení matky pokladnice“
- C) Slavnosti střílení na ptáka
- D) Slavnostní zábavy řemeslníků

2. Tradiční slavnosti výročního cyklu městského lidu

- A) Koleda
- B) Masopustní průvody
- C) Mikulášské průvody
- D) Svatojánské ohně
- E) Další tradiční výroční slavnosti

3. Panské slavnosti

- A) Korunovační – holdovací slavnosti
- B) Vítací slavnosti: u příležitosti příjezdu státníků, církevních hodnostářů, významných osobností politického a kulturního života
- C) Slavnosti v lidovém tónu: lid předvádí kroje, obřady, tance, hudbu, výjevy z každodenního života před panstvem

⁸⁷ Frolec, V: Město, prostor, lidé a slavnosti. Str. 350

D) Slavnostní panské zábavy v lidovém tónu: panstvo se obléká do krojů, tančí lidové tance, chce se tak „přiblížit“ lidu

4. Dělnické slavnosti

A) Slavnosti dělnického svátku 1. máje

B) Slavnostní kulturní a zábavné akce (divadlo, zpěv, výlety do přírody)

5. Slavnosti jiných sociálních vrstev městských obyvatel

A) Školní slavnosti

B) Studentské slavnosti

C) Vojenské slavnosti

II. Slavnosti účasti a reprezentace

1. Slavnosti účasti

A) Trhy

B) Církevní slavnosti (Boží tělo, Vzkříšení aj.) a slavnosti spojené s církevním rokem (poutě, posvícení)

C) Politicky a společensky motivované slavnosti

- Slavnosti u příležitosti převratných změn ve státě a společnosti
- Národní slavnosti
- Jubilejní slavnosti
- Slavnosti odhalení památníků a pomníků
- Slavnosti svěcení zvonů, kostela, veřejných budov
- Slavnosti renovace- volby nového představenstva obce

D) Sociálně motivované slavnosti (mikulášské slavnosti, slavnosti vánočního stromku aj.) se sváteční dobročinností

E) Smuteční slavnosti (tryzny) a vzpomínkové (pietní) slavnosti

2. Reprezentační slavnosti

A) Spolkové slavnosti

B) Stavovské slavnosti (hornické aj.)

C) Městské slavnosti s historickými a historizujícími reminiscencemi

D) Výstavní slavnosti

E) Tělocvičné slavnosti

F) Městské slavnostní zábavy

- Besedy
- Bály, plesy
- Výlety do přírody
- Střelecké a sportovní slavnosti

▪ **Slavnosti v intimním prostředí**

1. Rodinné slavnosti (narození, svatba, jubilea aj.)
2. Domácí slavnostní zábavy (hudební, taneční aj.)

▪ **Novodobé slavnosti**

1. Politické slavnosti
2. Hudební, divadelní, filmové a jiné festivaly
3. Folklorní festivaly
4. Sportovní a tělovýchovné slavnosti
5. Slavnostní shromáždění občanských iniciativ

Příloha 2.

Tabulka 1. Soupis a základní charakteristika respondentů- část 1.

	Adam	Bedřich	Camila	David
Věk	32	25	28	26
Zaměstnání	Ve Vietnamu učitel, nyní student doktorského studia, koordinátor vietnamských studentů v Liberci	Student bakalářského studia Strojní fakulta	Ve Vietnamu elektrikářka, nyní studentka bakalářského studia Strojní fakulta	Student bakalářského studia Strojní fakulta
Délka pobytu v ČR	4 roky	3 roky	2 roky	2,5 roku
Rodinný stav	Ženatý, jedno dítě	Svobodný Bezdětný	Svobodná Bezdětná	Svobodný Bezdětný
Národnost	Vietnamská	Vietnamská	Vietnamská	Vietnamská
Vzdělání	Inženýr	Maturita	Maturita	Maturita
Místo narození	NhaTrang- S Vietnam	Phu Yen- střední Vietnam	Nha Trang	Menší město -kousek od Hanoje-S Vietnam
Vyznání	Buddhista	Ateista	Buddhistka	Ateista

Tabulka 2. Soupis a základní charakteristika respondentů- část 2.

	Erik	Filip	Gustav	Honza
Věk	24	24	24	23
Zaměstnání	Student bakalářského studia Strojní fakulta	Student bakalářského studia Strojní fakulta	Student bakalářského studia Strojní fakulta	Student bakalářského studia Strojní fakulta
Délka pobytu v ČR	2 roky a 8 měsíců	2,5 roku	9 let	5 let
Rodinný stav	Svobodný Bezdětný	Svobodný Bezdětný	Svobodný Bezdětný	Svobodný Bezdětný
Národnost	Vietnamská	Vietnamská	Vietnamská	Vietnamská
Vzdělání	Maturita	Maturita	Maturita	Maturita
Místo narození	Quang Ninh- S Vietnam	Tay Ninh- J Vietnam	NgheAn- střední Vietnam	ThangHoá- S Vietnam
Vyznání	Buddhista	Buddhista	Ateista	Ateista

Příloha č. 3

Obrázek č. 1

Koláčky středu podzimu, které Vietnamci dávají svým dětem na vietnamský den dětí Thung Thu. Koláčky si dříve rodiny sami vyráběly, dnes se spíše kupují. Kombinace chuti je pro nás velmi netradiční. Nejčastěji je koláček složený z tučného masa, které je smícháno se sladkým ovocem a zázvorem.⁸⁸

Obrázek č. 2

Vietnamský den dětí Thrung Thu „po česku“. ⁸⁹

Obrázek č. 3

Slaný koláč Bánh Chung – typická pochoutka během Tetu. ⁹⁰

⁸⁸ Pechová, E., Martínková, Š. Svátek dětí Tet Thrung Thu po česku. Klub Hanoi [online], 2009, dostupné z: <http://www.klubhanoi.cz/view.php?cisloclanku=2009101801>

⁸⁹ Pechová, E., Martínková, Š. Svátek dětí Tet Thrung Thu po česku. Klub Hanoi [online], 2009, dostupné z: <http://www.klubhanoi.cz/view.php?cisloclanku=2009101801>

⁹⁰ Pechová, E., Vietnamské novoroční lahůdky. Klub Hanoi [online], 2005, dostupné z: <http://www.klubhanoi.cz/view.php?cisloclanku=2005020301>

⁹¹ Pechová, E., Vietnamské novoroční lahůdky. Klub Hanoi [online], 2005, dostupné z: <http://www.klubhanoi.cz/view.php?cisloclanku=2005020301>

Vietnamský oltář předků.⁹¹

Příloha 4. Přepis rozhovoru s Le Tien Quanem (Honzou)

Rozhovor ze dne 12. 5. 2012

Rozhovor proběhl v sobotu v 13:00 a trval 90 minut. Probíhal na kolejích v chodbě na sedačkách. Jelikož byla sobota, byl na kolejích v okolí klid. Došlo asi jen dvakrát k menšímu vyrušení, když se vraceli studenti z venku na koleje a hlasitě si povídali. Atmosféra rozhovoru byla velmi dobrá. Le Tien mluvil dobře česky, což přispělo k hladkosti rozhovoru. Byl milý a byla jsem příjemně překvapená jeho upovídaností.

J: Tiene. Nevadí Ti, že budeš nahráván na diktafon a že mi poskytneš rozhovor o vietnamských festivitech?

O: Nevadí. Je to v pohodě.

J: Jaké je tvoje jméno?

O: Já jsem Le Tien Quan nebo česky Filip.

J: Aha. Ty si říkáš Filip. A proč si tak říkáš?

O: Já nevím. Když jsem přišel poprvé, tak mě nějaká paní pojmenovala Filip a od té doby mi začali říkat Filip.

J: A jak dlouho jsi tady?

O: Jsem tady pět let.

J: Aha. A jak jsi sem přišel? Jaké byly okolnosti tvého příchodu?

O: No. Takže ve Vietnamu jsem chodil na gymnázium, a když jsem odmaturoval, tak jsem se chtěl podívat někam do světa. Nejdříve jsem chtěl chodit do Vietnamu na fakultu architektury, ale pak jsem se rozhodl jet do ČR, abych mohl vystudovat. Tak jsem se přihlásil na strojní fakultu.

J: A co přesně studuješ?

O: Obor vozidel a motorů.

J: Aha. Prosím tě, zkus si vzpomenout, jaké svátky doma slavíte ve Vietnamu, a na základě toho mi řekni, které z nich slavíš tady. Případně jestli slavíš i nějaké české, tak mi to také řekni.

O: Aha. Takhle. No tak třeba tady určitě slavíme Tet. Potom Thrung Thu. Víš co to je za svátek?

J: Ano vím, ale řekni mi o něm něco.

O: No to je takový svátek podle lunárního kalendáře se slaví zhruba, no nevím přesně, někdy v září.

J: A jaký má význam ten svátek?

O: No to je svátek pro děti. Ale my dospělí to taky slavíme.

J: A nějaké další svátky?

O: No pak slavíme 1. června, to je Mezinárodní den dětí. Ten tady slavíme. Potom narozeniny, svatby.

J: A slavíš jmeniny? Den svého jména?

O: Ne. To neslavíme.

J: A ještě něco Tě napadne?

O: Odmlka...No ještě nějaký den to bylo, 1. května, to byl Svátek práce a pak 30. dubna, to bylo když jsme....odmlka.

J: Den vítězství.

O: Ano. Tedy hlavně ve Vietnamu to slavíme, ale tady taky trochu.

J: A slavíš nějaké české svátky?

O: České svátky? Hm, ne to moc neslavíme. My zůstaneme doma, že jo. No moc je neslavíme. Slavíme hlavně ten Tet a Trung Thu.

J: Co Vánoce?

O: No. Některá rodina je slaví, ale není to oficiální náš svátek. Ale někdo ho tu slaví.

J: A ty bydlíš sám?

O: Ne, bydlím v bytě s otcem.

J: A ten ty Vánoce slaví?

O: Ne. Na Vánoce musí pracovat.

J: A co třeba Valentýn?

O: No ten se tady slaví taky, ale slaví ho jen lidi, kteří mají holku nebo kluka.

J: Aha. Dobrá. Pověz mi teď podrobněji něco o Tetu.

O: My slavíme Tet v podstatě dvakrát tady. Hlavně 31. prosince a pak trochu taky, když je Tet ve Vietnamu. Tady ale, když je Tet ve Vietnamu tak nemáme volno, proto to slavíme na ten váš Nový rok.

J: A kolik dní ho slavíte?

O: No jenom jeden den.

J: A tat'ka dělá někde v obchodě asi že?

O: Ano. A nemá moc času.

J: A jak teda slavíš ten Tet?

O: Odmlka...

J: Představ si, že je 31. prosince.

O: No jak to slavíme... My si koupíme Bána Chung.

J: A kde ho koupíte?

O: Ne. Ten buď někdo uvaří, kdo to umí nebo si ho koupíme v Praze v Sapě.

J: A letos to bylo jak?

O: Letos nám ho někdo daroval, jedni známí. Takže jsme ho vlastně měli zadarmo😊

J: A z čeho se přesně ten koláč skládá?

O: No z rýže, vepřového masa. Odmlka. Potom je tam pepř. A takový to žlutý, jak se to říká?

J: Kukuřice?

O: No lupy? Nevím. Fazole asi. Potom jíme Soi, to je taková rýže s kukuřicí. Není to obyčejná rýže, ale speciální.

J: A to vaří kdo?

O: Táta. Já to neumím uvařit.

J: A vy s tátou bydlíte sami spolu?

O: Ano.

J: A když on vaří, tak co děláš ty?

O: No pomáhám mu, když něco potřebuje.

J: A tohle jídlo máte k obědu nebo k večeři?

O: No hlavně k večeři.

J: A přes den děláte co?

O: Přes den sedíme doma. Táta se kouká na počítač a já taky nebo na televizi, to je všechno😊

J: A potom si teda dáte tu večeři a co při ní pijete?

O: No pijeme šampaňské nebo víno nebo taký to vietnamský pití, to je tvrdý alkohol.

J: A jak se to jmenuje?

O: To nemá žádný speciální jméno. Prostě je to vietnamský alkohol.

J: A kde se to dá koupit?

O: No myslím, že v Sapě.

J: A kdo jezdí do Sapy, táta nebo ty?

O: Táta. Jezdí tam asi dvakrát do měsíce.

J: A co děláte během té večere?

O: Hlavně si povídáme a koukáme na televizi. Na vietnamskou televizi.

J: A jdete se potom třeba podívat na ohňostroj?

O: Ano. To chodíme. K radnici.

J: A vlastní ohňostroj máte také?

O: Ne to ne. Hlavně jdeme k té radnici, nebo takhle, ten den večer jdeme ještě na takovou oslavu, kterou pořádá vietnamská komunita. Je to oslava pro Vietnamce z celého kraje.

J: A kde to je, ta oslava?

O: V Koloseu. Víš kde to je?

J: Ano. Vím. A tam na té oslavě děláte co?

VYRUŠENÍ. NĚKDO VCHÁZÍ NA KOLEJ A NAHLAS SE BAVÍ. TRVÁ TO ASI MINUTU.

O: No tam prostě třeba zpíváme.

J: Karaoke?

O: Ne, jen tak bez karaoke. Potom se tancují tradiční vietnamský tance a je tam jídlo a tak. Jsou tam i nějaký jednoduchý hry pro děti a tak.

J: A platíte nějaký vstup?

O: Jo. Vstup platíme.

J: A vy tam taky nosíte nějaké jídlo nebo už tam všechno je?

O: Už to tam mají připravený.

J: A kolik tam bývá lidí?

O: No lidí tam je asi kolem dvou set.

J: A jsou tam jenom Vietnamci?

O: Ne. I nějací Češi tam jsou. Jsou to hlavně lidi z úřadu nebo tak. Nebo z centra podpory cizinců. Chodí tam, protože jsme je pozvali. Jako Vietnamci.

J: A po téhle oslavě jdeš třeba i někam s kamarádama?

O: Jo. To určitě. Třeba chodím někam se studenty tady z kolejí. Potom chodíme sem a tady kalíme. (ukazuje na bar na kolejích).

J: Takže vy jdete s tatínkou do toho Kolosea a pak se odpojíš nebo jak?

O: No nejdřív jdu s tátou tam a až tam skončíme tak jdeme ž s kamarády k radnici se kouknout na ohňostroj a pak jdeme sem na koleje.

J: A ještě předtím, než jdete do toho Kolosea tak si dáte doma tu večeři?

O: Ano. Tak. Radši jíme i doma protože jídlo v tom Koloseu není nic moc. Je toho tam málo, jenom na ochutnání.

J: A jste tam nějak speciálně oblečení?

O: Moc ne. Chodíme normálně, jako každý den.

J: A nemáte třeba oblek?

O: No někteří mají oblek, ale my mladí chodíme tak normálně. Triko, džíny.

J: A jsou na té oslavě spíš mladí nebo starší? Spíše rodiny s dětmi nebo spíš lidé sami?

O: Teď jsou tam hlavně mladí.

J: A jak to?

O: No protože ti dospělý na to už nemají chuť jít na nějakou oslavu někam ven. Oni spíš chtějí být doma. A my mladí chceme být spolu a oslavit to.

J: A píšně zpíváte jaké?

O: No hlavně vietnamské, někdy také české. Někdy vietnamské děti, které se tady narodili, tak oni už neumí vietnamsky a zpívají česky nebo anglicky. Ale my Vietnamci zpíváme hlavně vietnamsky.

J: A tancujete taky?

O: Ano.

J: A co tancujete?

O: No určitě tancujeme nějaké naše národní tance, například Múa Sap. To asi nevíš co je vid'?

J: A jak se to píše? (PÍŠE MI TO)

J: A to tancujete jenom když je Tet?

O: Ano. Jenom na Tet. To je takový tradiční tanec a tancuje se hlavně, aby děti věděly co to je.

J: A kolik tam bývá z těch 200 účastníků asi dětí?

O: No asi těch 30.

J: A jak dlouho ta oslava v tom Koloseu trvá?

O: No tak asi čtyři hodiny.

J: A máte na té oslavě třeba taky ohňostroj?

O: No někdy ano. Třeba loni si koupili takovou krabici s ohňostrojem. A šli jsme ven před Koloseum to pálit. Byli jsme u vchodu.

J: A jinak ta oslava teda probíhá tak, že ochutnáváte to jídlo, tam si zpíváte...

O: Povídáme si.

J: A vede to nějaký moderátor?

O: Ano. Musí tam být nějaký Vietnamec, který to moderuje. Třeba loni tam byl i takový program, že objednali kouzelníka.

J: A kdo organizuje a vymýšlí tento večer?

O: No v Liberci má vietnamská komunita koordinátora, to musíme mít. On všechno zařizuje. Jmenuje se Chi tich. Ale není to asi úřad celej. To je starší pán ten Chi tich.

J: Takže Liberec má vlastní vietnamskou komunitu?

O: Ano.

J: Tak. Napadá tě ještě něco k tomu Tetu?

O: No tady na těch kolejích my se bavíme většinou až do rána třeba.

J: A jaký pro tebe má ten Tet význam?

O: No hlavně to má význam, že celý rok se třeba nevidíme, ale ten den můžeme být spolu a slavit a jíst a povídat si. No a jinak je to tradice, tak to musíme držet

J: No a máte tady nějaký symbol Tetu? Uříznete si třeba větvičku?

O: Někdo to dělá a někdo ne.

J: A vy to děláte?

O: My moc ne.

J: Někdo má takovou žlutou květinu, já nevím co to je přesně.

O: Ve Vietnamu máme větev z meruňky, to je na severu. Na jihu je pak takový žlutý strom, nevím, jak se mu říká v češtině. Ten tady asi nemáte.

J: A dáváte si o tom Tetu mezi sebou dárky?

O: Ne to ne. Teda třeba rodiče dávají dětem peníze, to asi znáš, že jo...

J: Ne, my si nedáváme peníze.

O: No my si místo dáreků dáváme peníze.

J: A tat'ka ti teda dá nějaké peníze?

O: Ne. Ted' už ne. Jenom když jsem byl malý.

J: A děti něco dávají na oplátku rodičům?

O: Ne. To ne. Děti nemusejí dávat.

J: A jaká částka se tam dává?

O: No záleží na rodině. Ale moc velká ne. Třeba tady se dává 500 nebo 1000Kč. Ve Vietnamu, když jsem byl malý, tak mi rodiče dávali ale jenom asi něco kolem stovky.

Sto korun a nebo nějak dvacet jenom ☺

J: Aha.

O: Tam to má větší cenu, než tady.

J: A voláte třeba i domů, když je ten Tet?

O: Jojo. Voláme domů.

J: No a tam máš teda zbytek rodiny?

O: Tam mám maminku a sestru.

J: A chceš v Čechách po škole zůstat.

O: Ne. To bych se chtěl asi vrátit do Vietnamu. Nebo bych tu možná ještě několik let pracoval a pak uvidím podle toho, kde budu mít lepší pracovní příležitosti.

J: A když je tedy Tet tak voláte domů. A co si říkáte?

O: No povídáme jim, jak to tady slevíme a co jsme na Tet připravili. S kým jsme to slavili.

J: A oni v tu dobu ale Tet nemají?

O: Ne. Jen tak si voláme. Přes telefon.

J: A ještě k tomu Tetu. Co děláte druhý den, když je svátek. Na toho 1. ledna.

O: No většinou odpočíváme nebo koukáme na televizi nebo jdeme ke kamarádům, ti chtějí taky něco oslavit, ale to už nepatří k oslavám Tetu, ale my si užíváme, že je volno. Přijdeme k nim, tam se najíme, povídáme si.

J: A to také jíte vietnamské jídlo?

O: Vietnamský. To tam připravuje ten hostitel nebo celá jeho rodina.

J: A jsou tam i Češi třeba?

O: Někdy jo, ale málo. Musí je někdo pozvat.

J: A co tam je k jídlu?

O: Kuře třeba a potom to Soi, jak jsem ti říkal. A ještě „Fel“.

J: A nějaké sladkosti?

O: Sladkosti moc ne. My to slavíme tak, že jíme to jídlo, ovoce. Pijeme čaj.

J: Jaký čaj?

O: No hlavně vietnamský, někdo teda může chtít i český. Prostě obyčejný čaj.

J: A ty vnímáš v Čechách započatý rok jako rok třeba 2012 a nebo spíše jako rok draka, podle lunárního kalendáře?

O: Jako rok 2012. Ani nejsem pověřčivý.

J: A co jíte během všedních dnů? Kdo u vás běžně vaří?

O: No taťka. On je v práci od devíti do šesti večer. Já sem přes den buď ve škole, nebo pak v tělocvičně a pak se vrátím domů a on uvaří. Já mu třeba pomohu s nádobím, ale jinak vaří on, protože to umí líp, než já☺ Takže radši to uvaří on.

J: A kde kupujete suroviny.

O: No třeba v Sapě. Tam si kupujeme hlavně rýži a zeleninu. Zbytek můžeme koupit v Tesco.

J: A vy používáte nějakou speciální rýži?

O: No není speciální, ale chutná líp, než ta, kterou prodávají v Tescu.

J: A během toho Tetu jak si říkal, že koukáte taky na televizi, tak na co koukáte obvykle?

O: No na vietnamskou televizi. Hlavně na zprávy, zpívání...

ZHRUBA TADY ZTRÁCÍ RESPONDENT TROCHU ENERGII A PŘESTÁVÁ MLUVIT TAK ROZVITĚ. NEVÍM PROČ, ASI JE TO Z ÚNAVY, ALE ZAČÍNÁ POUŽÍVAT KRATŠÍ ODPOVĚDI.

J: No, a když nastane vietnamský Tet ve Vietnamu, co děláte v Čechách?

O: No zavoláme jim. Popřejeme vše nejlepší a tady to oslavíme skoro stejně jako ten Tet na konci prosince.

J: Takže taky jdete do Kolosea?

O: Ne no Kolosea ne. To je jen jednou za rok. Ale musíme se pomodlit, když je ten lunární Nový rok u nás.

J: A jak vypadá to modlení.

O: ☺ No, doma na skříni máme misky, tam dáme vonné tyčinky, sepneme ruce (ukazuje) a nahlas říkáme, že si přejeme, aby ti co umřeli (třeba pradědeček), tak aby nám pomáhali v životě.

J: A ty věříš, že když se pomodlíš, tak ti pomohou?

O: Já, no...(odmlka. To je tradice. Já už v to stoprocentně nevěřím, ale prostě to musím dělat.

J: A táta?

O: No ten asi stejně jako já.

J: A modlíte se takto i 14. a 30. dne v každém měsíci, jak jsem slyšela?

O: Ano to taky. Modlíme se taky skoro stejně. Ale před Tetem, týden před ním, musíme zapálit takový falešný peníze pro ty lidi. Pro duchy. Aby tam jako něco měli☺

J: A to děláte tady v Čechách?

O: Ano.

J: A co ještě děláte, když je ten lunární Tet tady v Čechách? Taťka asi musí pracovat...

O: Ano. Odmlka...

J: No když pálíte tu tyčinku, tak máte vedle ní třeba i fotku toho mrtvého příbuzného?

O: Ano. To určitě. Hlavně jsou to teda fotky prababičky a pradědečka.

J: A živí příbuzní na té fotce nejsou?

O: Ne.

J: A ty tyčinky pálíte na každý den, co je ten Tet ve Vietnamu nebo jenom jednou?

O: No jenom jednou. A děláme to teda asi týden předtím, než má ten Tet začít.

J: A proč tak brzy?

O: Je to zvyk. Je to komplikované. Máme takový zvyk, že předtím, než začne Tet, tak ty duše letí nahoru, aby řekly informace o naší rodině. No a ony tam jdou právě týden předtím a na Tet se zase vrací dolů, takže my to musíme udělat taky týden předtím.

J: A když se teď posuneme k tomu svátku Thrung Thu. Tak mi řekni, co ten svátek znamená. Ten svátek dětí. To si říkal, že taky slavíte.

O: No na ten den kupujeme dětem nějaké hračky a jde se třeba ven.

J: A tobě tat'ka něco koupí?

O: Ne. To ne.

J: A když je ten den, tak máte tady volno?

O: Ne. Tady si nemůžeme podle našich svátků dělat volno, ale musíme se přizpůsobit vašim. Ale někdo slaví ten den dětí právě spíš na toho 1. 6., když je Mezinárodní den dětí.

J: A ve Vietnamu vypadá ten svátek jak, ten Trung Thu.

O: No hlavně zase rodiče dávají dětem dárky a někdy jdou s nima taky ven.

J: Jo ještě jsem si teď vzpomněla k tomu Tetu. Uklízíte před ním třeba dům?

O: Ano. Je zvykem, že než začne Tet, tak se musí pořádně uklidit dům a tři dny po Tetu. Prvního, druhého a třetího se zase uklízet nesmí, aby děti zůstaly doma, tak se nesmí nic vyhazovat.

J: A tady uklízíte toho 31. prosince a nebo, když je Tet ve Vietnamu?

O: Když je Tet ve Vietnamu.

J: A když tedy probíhá ten Tet ve Vietnamu tak si tady v Čechách taky vaříte něco speciálního?

O: Jo, zase vaříme Soi, kuře nebo „Fel“.

J: A scházíte se také s kamarády?

O: Ne, to moc ne. Oni mají v té době zkouškové, tak nemají moc čas.

J: Tak, když budeme pokračovat ve výčtu těch svátků, tak slavíš třeba výročí komunistické strany ve Vietnamu?

O: To je jaký den?

J: To je 3. února.

O: 3. února? Hm. To asi ne. Myslím, že ne.

J: Ale víš, že ten svátek existuje?

O: Jo. To vím.

J: A tvůj táta ho nějak slaví?

O: Neslaví.

J: Dobrá. A co ten Valentýn. To je taky mezinárodní svátek. Slavíte ho i ve Vietnamu?

O: Ano. Slavíme.

J: A slaví ho jenom ti, co mají partnera?

O: Ano. Přesně tak, jenom ti co mají partnera.

J: A jak to slaví?

O: Chodí ven. Koupí tomu druhému nějaký dárek, čokoládu nebo tak. Myslím, že je to dost podobné, jako tady.

J: A ty ho tady slavíš?

O: Já ne.

J: A kdybys měl přítelkyni, tak bys to slavil?

O: Možná jo. ☺

J: A tvůj táta to taky neslaví?

O: Ne. To je takový moderní svátek z Ameriky a on je stará škola. Není to tradice.

J: A jak se dlouho slaví tenhle svátek ve Vietnamu?

O: No asi 10 let.

J: A stává se, že když je Valentýn, tak je v obchodě víc čokolády a tak?

O: Ano. Je to tak. Je to komerční svátek.

J: A v březnu se ve Vietnamu slaví Den zemřelých. Říká Ti to něco?

O: Odmlka...Nevím.

J: Chodíte třeba na hřbitov uctít své předky?

O: Ne, to chodíme asi spíš, když je Tet. No ale tenhle svátek si nepamatuju, takže to asi nebude moc důležitý.

J: Aha. Dobrá. Dále slavíte 30. dubna Den vítězství?

O: Ano. Ten slavíme. Není to sice tak důležitý svátek, ale hlavně že máme volno. Některé rodiny jdou někam na výlet třeba. A jdou i na delší dobu, protože máme volno i ten další den 1. května. No celkově vlastně máme tuhle dobu asi 3 nebo 4 dny volna.

J: A tady slavíš tyhle dny jak?

O: No tady jsme měli taky volno. Ale nijak to tady asi úplně neslavíme.

J: No a víš, proč se ten Den vítězství vůbec slaví?

O: Vím. To je den, kdy komunistická strana zaútočila a vyhrála. A osvobodili Saigon.

J: A od té doby je to Ho Či Minovo město?

O: Ano, zhruba od té doby. Asi hned po tom. Ve Vietnamu, když máme peníze tak na ten den jdeme na ten výlet. V televizi dávají dokumenty o té události a každá rodina vyvěsí vlajku před domem.

J: A co pro Vietnamce znamená Svátek práce?

O: No znamená to, že máme volno. Moc si o tom nepovídáme.

J: A ještě se Tě zeptám, ty jsi komunista? Hlásíš se k té straně?

O: No. Já ještě nejsem, ale táta byl. Teď už není, protože on neměl chodit na povinné schůze ve Vietnamu. Ty schůzky jsou každý měsíc.

J: A mají členové strany nějaké výhody?

O: Ano. Třeba když shání práci tak to mají jednodušší. Mají vyšší pozice v práci. A tím pádem i více peněz.

J: A ty víš, že Česká republika byla taky socialistická a že jsme navázali kontakty s Vietnamem už dříve?

O: Ano. To vím.

J: Tak, potom bychom mohli přejít k českým Velikonocím. Znáš je?

O: Ano. Zním.

J: A víš, co se stalo? Proč se vlastně slaví Velikonoce?

O: Nevím, proč se slaví. Já jenom vím, že se koupí vajíčka a nabarví se.

J: A ty jsi křesťan?

O: Ne nejsem. Já nevěřím zatím v žádné náboženství. Můj táta taky ne. To co děláme doma, že uctíváme ty předky a rodinné duchy, tak to není podle žádného náboženství, ale je to prostě tradice. Ve Vietnamu, ale někdo věří a slaví třeba Vánoce. Někdo zase ne. Někdo je buddhista.

J: No ale, když jsou tady Velikonoce, v Čechách, tak máte volno?

O: Jo to máme.

J: A co děláte?

O: No. Jsme doma a odpočíváme. Já nekoleduju ani jsem nedostal vajíčka nikdy.

J: A ochutnal si někdy nějaké české typické velikonoční jídlo? Třeba mazanec?

O: Ne. To ne.

J: No tak to necháme, když to neslavíš a půjdeme dál. Znáš svátek vzpomínky na narození Ho Či Mina?

O: Ano to znám. Ho Či Min byl první prezident a on byl člověk, který ochránil národ.

J: A ve Vietnamu to slavíte jak?

O: No stejně jako ten Den vítězství. V televizi zase běží dokumenty a povídají o něm. A my možná vyvěsíme vlaječku. Ale my obyčejní lidi jsme hlavně rádi, že máme volno.

J: A tady v Čechách, registruješ ten svátek?

O: No já to jenom vím, proto, že o tom mluví v televizi, ale jinak bych to nevěděl. My tady máme vietnamskou televizi.

J: No, a když si teda říkal, že nejsi Buddhista, tak ale znáš svátek Narození Buddha?

O: Ne. Ten neznám.

J: A letní slunovrat pátý den pátého měsíce?

O: Ne. To taky neznám.

J: Tak a co den Zbloudilých duší patnáctý den sedmého měsíce? To je údajně docela známé. A slaví se to tak, že duše se vrací na zem a vy byste je měli nějak pohostit.

O: No o tom něco vím, ale ne moc. Přijde mi, že to ve Vietnamu neslavíme. Tenhle svátek asi znají jenom dospělí, ale já jsem o tom jen slyšel. V Čechách to každopádně neslavíme.

J: Druhého září je Národní den (vyhlášení Deklarace nezávislosti Vietnamské demokratické republiky v roce 1945) Slavíte to?

O: No to je komunistický svátek. Slavíme to taky, že vyvěsíme vlajku a koukneme třeba na televizi, ale jinak moc ne. Tady v Čechách vůbec.

J: A na ten Den dětí, ten Trung Thu. Jak to slavíte ve Vietnamu?

O: No dříve se pekly třeba koláčky, ale teď už se kupují ☺

J: A máš ve Vietnamu nějaké malé děti? Jako příbuzné?

O: No jenom neteř. Mojí sestře je už 22.

J: Tak řekni mi, co děláte, když jsou Vánoce. To je tady relativně dlouho volno.

O: No když jsou Vánoce, tak to slavíme skoro stejně jako ten Tet tady. Jdeme k někomu domů, ten tam připraví jídlo a my tam pijeme, jíme, povídáme si, všechno.

J: A když jdete takhle k někomu domů, tak musíte zaplatit také vstupné?

O: Ne to ne. To nás někdo prostě pozve. Kamarádi.

J: A tam chodíš s kým?

O: No hlavně s tátou. Protože jsou to jeho známí.

J: A kolik tam bývá lidí?

O: No tak maximálně 15. Ale spíš obvykle tak deset.

J: A tam chodíte toho 24.?

O: Chodíme tam večer první den těch svátků, kdy je volno.

J: A přinesete tam taky něco?

O: No třeba nějaký alkohol.

J: Vietnamský nebo český?

O: Český.

J: A jíte tam co?

O: No vietnamský jídlo, třeba závitky, někdy taky kapra.

J: A tam jsou jenom Vietnamci nebo i nějací Češi?

O: Ne jenom Vietnamci.

J: A jak vědí, že na Vánoce se jí zrovna kapr?

O: No my ve Vietnamu jíme taky kapra, ale je pravda, že ne na tyto svátky, ale obyčejně.

Pak tam je různý další vietnamské jídlo, polévka, pak taková věc z rýže, vypadá to jako brambůrky, potom kuřata, kachny a ještě další věci.

J: A míváte i české cukroví?

O: Ne to ne. My Vietnamci moc sladký nejíme.

J: No a pak si povídáte?

O: Ano. Bavíme se o všem, například jak jdou kšefty, jak se učí děti.

J: A to jídlo vaří ta hostitelka nebo i někdo jinej.

O: No můžou i hosti pomáhat, když chtějí. Pak koukáme na televizi, na komedie. Hlavně na zprávy, české i vietnamské.

J: A koukáte třeba i na české pohádky.

O: Ne to moc ne.

J: A zpíváte taky a tancujete?

O: Ne. To ne.

J: A dáváte si dárky?

O: Ne. Nedáváme. Dárky se dávají možná dětem hlavně od rodičů.

J: A po té oslavě jdete domů?

O: Ano.

J: A co děláte ty další dny?

O: No táta má volno jen den potom, pak chodí pracovat. A ten den potom si čte, a já jsem taky doma. Hlavně na počítači. Hraju si hry.

J: A ještě na té oslavě, tam jste nějak svátečně oblečení?

O: Ne, tam chodíme normálně oblečení.

J: A mají tam vánoční stromeček?

O: No někdo ho mívá, ale ne všichni. A ve Vietnamu ho mívají a zdobí jen křesťani.

J: A když jsou Vánoce ve Vietnamu, jsou tam nějaké znaky, třeba v obchodech, že jsou Vánoce?

O: No předtím to tak nebylo. Ale teď už začínají, hlavně ve větších městech, kopírovat tu evropskou tradici.

J: Tak, kdy máš narozeniny?

O: Já...30. prosince.

J: A jak je slaviš?

O: No já je moc neslavim. Vzpomínám si, že jsem je slavil zatím jenom asi 4krát nebo 5krát. No nemám moc času a ani mě to moc nebaví.

J: A ve Vietnamu to slavíte?

O: Ano. Myslím, že to slavíme stejně jako Češi. Koupí se dort, dají se tam svíčky a dávají se taky dárky, no stejně jako vy.

J: A co děláš tady v Čechách, když je toho 30. prosince?

O: Ne. Třeba já jdu s tátou někam do restaurace, tam se najíme, on mi popřeje hodně štěstí při studiu, zdraví a tak.

J: A dá Ti nějaké dárky?

O: Ne, jenom možná nějaké peníze. On neví, co chci koupit, tak mi dá raději peníze, abych si mohl koupit, co chci.

J: A do jaké jdete restaurace?

O: Do český nebo do čínský.

J: A chutná Ti český jídlo?

O: Jo docela jo. Asi stejně jako vietnamský.

J: A obědváš co, každý den?

O: No tak jeden den jím doma rýži, maso, nějakou polévku a džus.

J: To si vaříš ty?

O: Ne. To připravuje táta předchozí den večer. Nechá mi to v lednici. No a jindy zase chodím do restaurace, do český restaurace.

J: Sám?

O: Ano. Sám.

J: A do menzy nechodíš?

O: Ne do menzy ne. Já mám takovou jídelnu u domu, tak tam chodím.

J: A kde to bydlíš přesně?

O: Bydlím v centru ve Fialkové ulici. To je hned asi padesát metrů od Fügnerky.

J: Aha. Tak to je dobrý. A děláš s kamarádama na své narozeniny nějakou párty taky?

O: Ne. Party ne.

J: A nemrzí Tě třeba, že ti kamarádi nepopřejou?

O: No oni mi popřejí. Na facebooku ☺

J: A ty jim taky přeješ, když mají narozeniny?

O: Ano.

J: A chodíš i na jejich oslavy někam?

O: Někdy chodím. Třeba minulý týden jsem byl na jedné oslavě. Na narozeninách.

J: A jak to probíhalo?

O: To byly narozeniny toho jednoho pána, co nám pomáhá. A probíhalo to tak, že jsem tam přišel a tam jsme se rozdělili do dvou skupin. Jedna skupina byly jeho děti a pak jeho kamarádi Češi. No a měli tam nějaké jídlo, KFC, brambůrky a tak ☺ a Coca colu. Jako jedna skupina jsou dospělí a oni tam mají vietnamské jídlo. Pak se tam krájí dort a každý dostane jeden malej kousek.

J: A zpívá se tam nebo tancuje?

O: Zpívají jenom tu písničku: Hodně štěstí zdraví...☺

J: A bylo t venku nebo doma?

O: Bylo to doma.

J: Tak, slavíte třeba výročí úmrtí tvojí babičky nebo jiných příbuzných?

O: Ano. My se musíme na ten den pomodlit. Ale jinak to nijak neslavíme. My koupíme ovoce, dáme ho ten oltářík, přidáme k tomu vonné tyčinky, které zapálíme. A pak přidáme alkohol. To ovoce dáváme před fotku toho předka.

J: A chodíte na to výročí i třeba na hřbitov ve Vietnamu.

O: Ne. Na hřbitov chodíme jenom na ten Tet.

J: A to modlení probíhá jak, proč se modlíte.

O: My se modlíme za to, aby byli v pohodě, aby nás zase chránili, pomáhali nám.

J: A slavíte výročí každého důležitého předka?

O: No hlavně jenom dědečka, babička, pradědeček, prababička.

J: A když někdo umře, chodíte na pohřeb?

O: Ano. Právě minulý týden jsem byl na pohřbu jednoho Vietnamce.

J: Aha. A kde to bylo?

O: Ve Frýdlantu.

J: A jak to probíhalo?

O: Stejně jako vaše pohřby. Přijeli všichni a rozloučili se s ním. No ale ve Vietnamu je to trochu jinak.

J: Jak to je ve Vietnamu?

O: No ten pohřeb je na dva nebo tři dny a tělo se dá doprostřed, přijedou tam hosti. Jsou tam mniši, nebo jak se to říká. Ti se tam modlí a říkají zvláštním jazykem nějaké pasáže. No a hosti přijdou k té rakvi a dávají tam peníze nebo tak.

J: A ta následná hostina je pak u nějakého pozůstalého?

O: Ano u někoho doma.

J: A tady ve Frýdlantu byla hostina taky u někoho doma?

O: Ne, to nebylo doma. My jsme byli na obřadu jenom a pak jsme jeli domů.

J: A přivezli jste tam taky nějaký mince a dali jste mu je do rakve?

O: Ne to ne. Dali jsme peníze v obálce do takové krabičky, předtím než jsme odešli. To se dělá.

J: A co svatba? Jak ta probíhá?

O: No to jsem tady taky byl na jedny svatbě nedávno.

J: A odlišuje se nějak vietnamská svatba od té české?

O: No probíhá skoro stejně jako česká. Bylo to v takové velké hale, kde byla místa pro hosty.

J: A tam přijdou novomanželé a tam si říkají, berete se? Nebo je tam někdo oddává?

O: Aha. Ne to neříkají. Jestli ano nebo ne. No hlavně se to tam prostě oslaví, je tam nějaký moderátor a on tam něco říká. Ale není to nic důležitého. Zpívá se tam hlavně, pije a povídá.

J: A jak dlouho taková svatební oslava třeba trvá?

O: No zhruba 4 hodiny.

J: A potom jdou všichni domů?

O: Asi jo.

J: A co se zpívá a tancuje?

O: No to co se umí. Třeba i Hip hop.

J: A co na svatbě jí?

O: No nějaké slavnostní jídlo, oříšky...

J: A dárky novomanželům nosíte?

O: No taky nosíme peníze v obálce. Dává se třeba tisíc, pět tisíc, nebo deset tisíc, podle toho, kdo jak je bohatý.

J: Připadá Ti důležité slavit v České republice vietnamské svátky a české svátky?

O: No je mi dost jedno. Slavím to, co slaví ostatní a slavím to proto, že to slaví ostatní.

J: Takže když slaviš třeba Tet, tak si neuvědomuješ, že vlastně udržuje tradici Vietnamu?

O: Ne, to asi ne. Možná, až budu dospělý, ale teď ještě ne.

J: A nemáš chuť slavit víc české svátky?

O: Ale jo. Chtěl bych poznat víc českou kulturu. Protože se mi líbí a zajímá mě.

J: A cítíš se být Vietnamcem nebo trochu taky i Čechem?

O: No hlavně Vietnamcem.☺

J: A chceš se vrátit jednou do Vietnamu?

O: Ano. Určitě.

J: A co se Ti v Čechách líbí?

O: Tady. No počasí je lepší, mám tady lepší příležitosti, můžu si tu koupit víc věcí než ve Vietnamu.

J: A jak vnímáš Čechy?

O: No Češi jsou v pohodě, ale někdy potkávám nějaké rasisty, kteří mi nadávají, ale mě je to jedno. Češi jsou hlavně v pohodě pro mě.

J: A co děláš, když ti někdo nadává? Vrátiš mu to?

O: No snažím se toho nevšímat. Jako že sem nic neslyšel.

J: Jo ještě bych se chtěla zeptat na pár věcí. Kolik je ti let?

O: 23.

J: A ve Vietnamu bydlíš kde?

O: V Thanh Hoá. To je v Severním Vietnamu.

PÍŠE MI TO

J: A vy jste sem přišli s tátou. A zbylou rodinu jste nechali doma?

O: No táta je tady už dlouho. On už tady je asi od roku 1980 do roku 1988. To se vrátil do Vietnamu a pak po roce 1996 sem zase jel. A je tu doted'.

J: A se svojí mamkou spolu žijí?

O: Ano. Oni spolu žijí a táta tam jezdí každý rok, ale já ne. Já jsem tam nebyl pět let.

J: A proč?

O: No protože je to drahý a navíc jsem ještě neukončil studium, takže na to nemám nárok.

J: A teď jsi v jakém ročníku tady?

O: Ve třetím. Letos budu končit.

J: A potom půjdeš na magisterské studium?

O: No ano. A když se nedostanu tak tu zkusím pracovat.

J: A to studium ti tady platí táta?

O: Ano.

J: A tátovi je kolik?

O: 54.

J: A dělá co?

O: No má obchod s elektronikou a hračkami. To je kousek od Fügnerky.

J: A vynáší mu to?

O: No teď už moc ne. Je konkurence.

J: A mamka dělá co?

O: No teď nedělá nic. Je doma. Dříve dělala tady v Čechách, pak se vrátila do Vietnamu a pracovala ve firmě s porcelánem. Ona se musela vrátit, protože ta smlouva mezi Vietnamem a Českou republikou vypršela. A táta sem jel, aby měl peníze, a teď je posílá mamce.

J: A mamce je kolik?

O: 51.

J: A máš v Liberci nějaký český kamarády?

O: Ano. My se občas vídáme. Chodím s nima hlavně na tréninky. Já dělám takovou akrobacii s bojovým uměním.

J: A spíš máš tady vietnamský kamarády nebo český?

O: Spíš vietnamský.

J: A kdy pojeděš do Vietnamu?

O: No už letos. Když dokončím teda studium.

J: A těšíš se?

O: Těším.

J: Tak já bych to asi ukončila, děkuju Ti za rozhovor.

O: Není zač.
